

Manual pentru promovarea participării femeilor în activitatea partidelor politice

**MANUAL PENTRU PROMOVAREA
PARTICIPĂRII FEMEILOR
ÎN ACTIVITATEA
PARTIDELOR POLITICE**

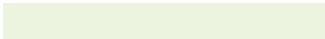
Publicat de Oficiul OSCE pentru
Instituții Democratice și Drepturile Omului (ODIHR)
Ul. Miodowa 10
00-251 Varșovia
Polonia
www.osce.org/odihr
© OSCE/ODIHR 2014

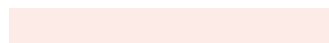
Toate drepturile sunt rezervate. Conținutul acestei publicații poate fi utilizat și copiat fără restricții, în scopuri educaționale și alte scopuri necomerciale, cu condiția ca orice astfel de reproducere să fie însoțită de menționarea OSCE ca sursă.

ISBN 978-92-9234-888-5
Design: Homework
Fotografia copertei: AP/Jae C. Hong
Tipar executat în Polonia de Sungraf

Cuprins

	7
Cuvânt introductiv	
	9
Mulțumiri	
	11
Capitol 1: Introducere	
1.1. Statutul femeilor în conducerea politică și funcții publice, regiunea OSCE	12
1.2. Partidele politice ca „agenți de pază” ai democrației	15
1.3. Scopul manualului	17
1.4. Proiectul “Femeile în partidele politice” și metodologia manualului	18
1.5. Publicul-țintă și structura manualului	21
	25
Capitol 2: Motive de susținere a egalității de gen și de promovare a femeilor în funcții politice ?	
Introducere la Capitolul 2	26
2.1. Argumente tradiționale în susținerea participării politice a femeilor	27
2.2. Beneficii pentru liderii partidelor politice	30
2.2.1. Îmbunătățirea imaginii publice și reputației partidului	31
2.2.2. Îmbunătățirea platformelor de partid și a agendelor politice	32
2.2.3. Consolidarea strategiilor electorale și/sau de campanie ale partidului	34
2.2.4. Combaterea scăderii numărului de membri ai partidului	36

2.3. Beneficii pentru femeile din cadrul partidelor politice	37
2.3.1. Mărirea proporției de femei care doresc să candideze pentru o funcție publică	38
2.4. Beneficii pentru societate	40
2.4.1. Sporirea încrederii publice în sistemul politic	40
2.4.2. Realizarea impactului asupra agendei politice	40
2.4.3. Creșterea contribuției la dezvoltarea socio-economică	41
2.4.4. Promovarea unei mai bune înțelegeri a problemelor de gen în societate	42
Concluzie la Capitolul 2	43
	
Capitol 3: Partidele politice și liderii partidelor politice	45
Introducere la Capitolul 3	46
3.1. Ce strategii dau rezultate?	49
3.1.1. Instituționalizarea egalității de gen în cadrul structurilor, proceselor și practicilor de partid	50
3.1.2. Adoptarea unor măsuri voluntare pentru a sprijini avansarea femeilor în politică	60
3.1.3. Asigurarea accesului egal al ambelor genuri la resursele financiare și fonduri de campanie	76
3.1.4. Integrarea componentei de gen în strategia electorală	78
3.1.5. Promovarea guvernanței naționale care să respecte dimensiunea de gen	82
Concluzie la Capitolul 3	87
	
Capitol 4: Femeile în Partidele Politice	89
Introducere la Capitolul 4	90
4.1. Ce strategii funcționează?	92
4.1.1. Construirea unei cariere de succes și promovarea femeilor pe diverse nivele ierarhice ale politicii	93
4.1.2. Cooperare cu alte femei și întreprinderea acțiunilor colective pe aspecte de interes comun	122
4.1.3. Instituționalizarea egalității de gen în politicile publice, procesele și practicile partidelor politice	129
Concluzie la Capitolul 4	135

Capitol 5: Organizațiile societății civile și alți actori	137
--	------------

Introducere la Capitolul 5	138
-----------------------------------	------------

5.1. Ce strategii funcționează?	139
--	------------

5.1.1. Încurajarea femeilor de a intra în politică și avansa în cariera politică	140
--	-----

5.1.2. Conlucrarea cu partidele politice	151
--	-----

5.1.3. Modelarea unei atitudini publice pozitive	157
--	-----

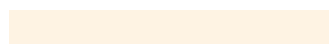
5.1.4. Conlucrarea cu mass-media	160
----------------------------------	-----

5.1.5. Conlucrarea cu mediul academic	164
---------------------------------------	-----

5.1.6. Conlucrarea cu puterea executivă și legislativă	168
--	-----

5.1.7. Ținerea pasului cu ultimele actualizări	170
--	-----

Concluzie la Capitolul 5	171
---------------------------------	------------

Concluzii	173
------------------	------------

Anexe	179
--------------	------------

Bibliografie	205
---------------------	------------

Prefață

Egalitatea de gen, inclusiv participarea egală a femeilor și bărbaților în toate domeniile vieții politice și publice, este un principiu fundamental la care a aderat fiecare Stat afiliat la OSCE. Reunit în decembrie 2009, Consiliul Ministerial al OSCE de la Atena a adoptat o Decizie privind participarea femeilor în viața politică și publică, făcând apel la toate Statele participante să „încurajeze toți actorii politici în ceea ce privește promovarea participării egale a femeilor și bărbaților la activitatea partidelor politice, în vederea unei mai echilibrate reprezentări de gen în funcții electivice publice, la toate nivelurile de luare a deciziilor”. Decizia a conferit astfel un nou impuls obiectivelor stabilite de Statele afiliate la OSCE cinci ani mai devreme, în cadrul Planului de Acțiune al OSCE din 2004 pentru promovarea Egalității de Gen. Respectivul Plan de Acțiune, adoptat de toate Statele participante la OSCE, mandata în mod special Biroul OSCE pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (ODIHR) „să asiste Statele participante în elaborarea unor măsuri eficiente care să determine participarea egală a femeilor la procesele democratice, precum și să asiste în dezvoltarea celor mai bune practici pentru punerea în aplicare măsurilor în cauză”.

La nivelul Statelor membre ale OSCE, cota curentă de reprezentare a femeilor în Parlament se ridică la aproape 25%, în creștere cu 15% față de anul 2000. Totuși, trebuie menționat că această creștere înregistrată în ultimul deceniu se datorează, în mare măsură, progreselor semnificative obținute într-un număr restrâns de State participante, în timp ce progresul general este în continuare neuniform per ansamblul întregii regiuni.

Gradul de reprezentare a femeilor în funcții electivice este determinat, în fiecare țară, de o gamă largă de factori, inclusiv progresul general spre realizarea egalității în drepturi și oportunități pentru femei și bărbați în sferele publice și private, alegerea sistemelor politice și electorale, precum și nivelul de instituționalizare și de transparență a proceselor de luare a deciziilor în cadrul partidelor politice. Totuși, în ansamblul acestui set complex de factori, partidele politice sunt adesea percepute ca „agenți de pază” a participării femeilor la viața politică. Unele dintre problemele complexe cu care se confruntă femeile în cadrul partidelor politice și, în special, candidații-femei în campaniile electorale sunt reprezentate de diverse bariere, precum discriminarea directă sau indirectă pe criterii de sex în procedurile și practicile de partid, înțelegerea deficitară a componentei de gen în selecția și promovarea candidaților sau distribuția inechitabilă a resurselor de partid între candidați.

Acest Manual pentru promovarea participării femeilor în activitatea partidelor politice are ca scop încurajarea liderilor de partide politice, bărbați și femei deopotrivă, în susținerea integrării aspectelor de gen în cadrul proceselor decizionale interne ale partidelor – urmărind, de asemenea, să dezvolte capacitatea femeilor politicieni de înaintare în cariera politică. Principala constatare care s-a desprins în timpul elaborării manualului este că reforma internă a partidelor joacă un rol esențial în promovarea femeilor. Lipsa de democrație și de transparență internă de

partid, diferențierea nesatisfăcătoare după criterii de gen în selecția și promovarea candidaților, precum și incapacitatea de a descentraliza procesele de luare a deciziilor în partid inhibă șansele femeilor de a se impune ca lideri în cadrul partidelor și de a participa în calitate de candidați pentru funcții electivă. În acest sens, manualul propune o privire de ansamblu valoroasă asupra *măsurilor voluntare* pe care partidele politice le pot adopta pentru a spori egalitatea de gen în cadrul propriilor structuri, procese, politici și activități, astfel urmând a se oferi atât femeilor cât și bărbaților șanse egale de participare semnificativă la viața politică a Statelor afiliate la OSCE.

Procesul de elaborare, revizuire și producere a acestei publicații a fost finalizat aproape în întregime în timpul mandatului predecesorului meu ca director al ODIHR, ambasadorul Janez Lenarčič. Deși privilegiul de a prezenta acest material îmi revine mie, trebuie să îmi exprim recunoștința pentru îndrumarea pe care domnia sa a oferit-o în asigurarea publicării sale.

Sunt convins că acest manual, conceput ca o culegere de texte dar și ca un instrument de formare, va motiva liderii partidelor politice să asigure faptul că procedurile și practicile interne de partid susțin participarea egală a femeilor și a bărbaților în procesele de guvernare democratică, în beneficiul Statelor din întreaga regiune OSCE.

Michael Georg Link

Director al Oficiului OSCE pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului

Mulțumiri

Manualul de față a fost elaborat de către Biroul OSCE pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (ODIHR) pe baza cercetărilor efectuate și a proiectelor pregătite de profesorii Pippa Norris de la Universitatea Harvard și Mona Lena Krook de la Universitatea Rutgers, experți în promovarea egalității de gen în funcții politice.

Această publicație nu ar fi fost posibilă fără informațiile furnizate de experți în probleme de gen și experți în partide politice, organizații de femei de la nivelul societății civile, precum și reprezentanți ai partidelor politice și parlamentelor din întreaga regiune OSCE. ODIHR dorește să mulțumească în mod deosebit membrilor grupurilor consultative și de experți înființate în cadrul proiectului ODIHR „Femeile în partidele politice”, din care manualul de față face parte. Acești experți au identificat principalele dificultăți care împiedică femeile să înainteze în cariera lor politică, au furnizat exemple valoroase de bune practici pentru promovarea participării femeilor în activitatea partidelor politice și au revizuit conținutul manualului pe măsură ce acesta era elaborat. Expertiza și feedback-ul lor constituie baza publicației.

ODIHR dorește, de asemenea, să mulțumească în mod deosebit doamnelor Michelle Bekkering, Lolita Cigane, Ivan Doherty, Lenita Freidenvall, Maria Rauch Kallat, Sonja Lokar, Joni Lovenduski, Petra Meier, Karolina Ó Beacháin Stefanczak, Susan Scarrow, Melanie Sully și Kristina Wilfore pentru expertiza acordată și contribuțiile la acest manual. ODIHR datorează toată recunoștința partenerilor săi din cele cinci țări-pilot, printre care: Jeta Katro din partea Rețelei de Femei „Millennium” (Albania), Elena Rusetskaia din partea Centrului de Informare a Femeilor (Georgia), Yevgenya Kozyreva din partea Ligii Feministe (Kazahstan), Zulfia Kochorbaeva din partea Agenției pentru Tehnologii Sociale (Kârgâzstan), precum și Daniela Terzi-Barbăroșie și Alexei Buzu din partea Centrului „Parteneriat pentru Dezvoltare” (Republica Moldova).

Biroul dorește, de asemenea, să mulțumească reprezentanților instituțiilor și operațiunilor în teritoriu ale OSCE pentru furnizarea de feedback asupra manualului și pentru susținerea organizării seminarelor de formare tip „masă rotundă” în cadrul cărora au fost pilotate capitolele acestui manual, inclusiv Prezența OSCE în Albania, Centrul OSCE din Astana, Centrul OSCE din Bishkek și Misiunea OSCE în Republica Moldova. O contribuție importantă la conținutul și structura manualului a fost adusă și de Biroul OSCE din Tadjikistan, în timp ce seminarele de tip „masă rotundă” au fost susținute suplimentar de către Fundația Internațională pentru Sisteme Electorale (IFES), Institutul Republican Internațional (IRI), Institutul Național Democratic (NDI), Institutul Olandez pentru Democrație Multipartinică (NIMD), UN Women și Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD). Mulțumiri speciale sunt adresate d-nei June Zeitlin, Reprezentant Special al Președintelui în exercițiu al OSCE pe probleme de gen și d-nei Miroslava Beham, Consilier principal pe probleme de gen, pentru sprijinul acordat la elaborarea acestui manual.

Introducere

CAPITOLUL 1: CUPRINS

1.	Introducere în conținutul manualului	11
1.1.	Statutul femeilor în conducerea politică și funcțiile publice, regiunea OSCE	12
1.2.	Partidele politice ca „agenți de pază” ai democrației	15
1.3.	Scopul manualului	17
1.4.	Proiectul „Femeile în partidele politice” și metodologia manualului	18
1.5.	Publicul-țintă și structura manualului	21

La începutul secolului al XXI-lea, obiectivul realizării unei egalități de gen semnificative în procesul politic rămâne în continuare evaziv. Deși, în zilele noastre, femeile își exprimă opțiunile electorale în măsură egală sau chiar în mai mare măsură decât bărbații,¹ ele continuă să rămână în urma bărbaților în calitate de membri de partid sau activiști de campanie; în calitate de candidați la funcția de birou legislativ; în calitate de membri aleși și lideri ai consiliilor locale, adunărilor regionale, parlamentelor naționale și Parlamentului European; în calitate de membri ai sistemului judiciar și ai serviciului public de nivel superior, precum și în cele mai înalte funcții de miniștri, șefi de guvern și de stat.

Situația descrisă persistă în ciuda faptului că drepturile egale pentru femei, inclusiv drepturile la cetățenie și la vot, sunt garantate de constituțiile tuturor democrațiilor moderne.² O asemenea discrepanță între teorie și practică ridică întrebări fundamentale de justiție socială, în situația în care, deși constituie majoritatea electoratului, doar câteva femei se numără printre liderii aleși. Starea de fapt are efecte negative și asupra generațiilor viitoare, având în vedere faptul că dezechilibrele constante în domeniul egalității de șanse pot afecta perspectivele de dezvoltare socială și economică pe termen lung.

1.1. Statutul femeilor în conducerea politică și funcții publice, regiunea OSCE

La nivelul regiunii OSCE, se constată un progres treptat al reprezentării femeilor în funcții atribuite prin alegeri. În anul 1996, femeile ocupau doar 13,8%³ din locurile Parlamentelor unicamerale sau camerei inferioare ale Parlamentelor naționale și doar 16,5% în anul 2000.⁴ Astăzi, femeile reprezintă 24,8% din membrii camerei inferioare ale Parlamentelor naționale din regiunea OSCE sau aproape unul din patru membri.⁵

1 Ronald Inglehart and Pippa Norris, *Rising Tide: Gender Equality and Cultural Change* (New York: Cambridge University Press, 2003); Hilde Coffé and Catherine Bolzendahl, "Same game, different rules? Gender differences in political participation", *Sex Roles*, Vol. 62, No. 5-6, 2010, pp. 318-333.

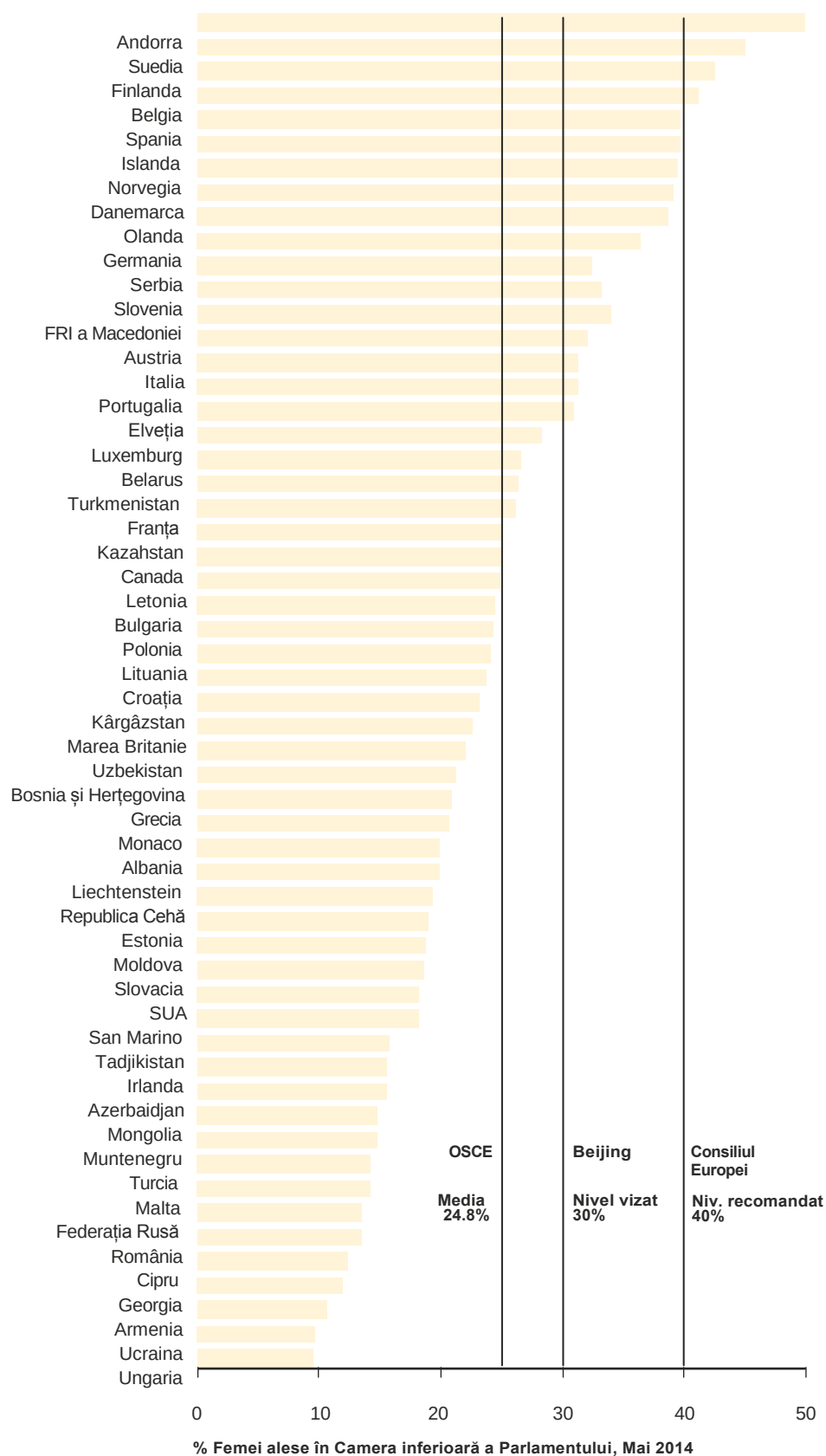
2 Ann Towns, *Women and States: Norms and Hierarchies in International Society* (New York: Cambridge University Press, 2010).

3 "Women in National Parliaments: Situation as of 1 January 1997." Inter-Parliamentary Union, <www.ipu.org/wmn-e/arc/world010197.htm>.

4 "Women in National Parliaments: Situation as of 15 December 2000." Inter-Parliamentary Union, <<http://www.ipu.org/wmn-e/arc/world151200.htm>>.

5 "Women in National Parliaments: Situation as of 1 May 2014." Inter-Parliamentary Union, <<http://www.ipu.org/wmn-e/classif.htm>>. Această Figură exclude Sfântul Scaun.

Figura 1.1: Femei alese în camera inferioară a Parlamentului, Mai 2014

Sursa: Uniunea Interparlamentară, <www.ipu.org>

De asemenea, pe parcursul ultimelor două decenii, în câteva dintre Statele membre OSCE, funcția de șef de stat și de guvern a fost ocupată de femei. Femeile au exercitat funcția de Prim-ministru în Canada, Croația, Danemarca, Finlanda, Germania, Islanda, Polonia, Slovacia, Ucraina și Marea Britanie, îndeplinind sau continuând să îndeplinească atribuții de Președinți de Parlament într-o serie de alte țări (a se vedea Tabelul 1.2 de mai jos pentru cele mai recente date disponibile). Finlanda a făcut istorie în anul 1996, când în toate cele trei funcții de speaker al parlamentului – președinte, prim-vicepreședinte și vicepreședinte secund – au fost alese femei.⁶

Tabelul 1.2: Femei președinți de parlamente naționale din regiunea OSCE

Țara	Camera Parlamentului (dacă e cazul)	Numele
Albania	Parlamentul Albaniei	Jozefina Topalli
Austria	Nationalrat	Barbara Prammer
Belgia	Senatul	Sabine de Bethune
Republica Cehă	Poslanecká sněmovna	Miroslava Němcová
Estonia	Riigikogu	Ene Ergma
Italia	Camera Deputaților	Laura Boldini
Letonia	Saeima	Solvita Āboltiņa
Olanda	Tweede Kamer der Staten Generaal	Gerdi Verbeet
Polonia	Sejm	Ewa Kopacz
Portugalia	Assembleia da República	Maria da Assunção Esteves
Federația Rusă	Совет Федерации	Valentina Matviyenko
San Marino	Consiglio Grande e Generale	Denise Bronzetti
Elveția	Adunarea Federală	Maya Graf
Turkmenistan	Mejlis	Akja Nurberdiyewa
Marea Britanie	Camera Lorzilor	Baroneasa Frances D'Souza
Uzbekistan	Camera Legislativă	Diloram G. Tashmukhamedova

Sursa: "Women Speakers of national parliaments. 1 September 2013" („Femei președinți de parlamente naționale. 1 sept. 2013”), <<http://www.ipu.org/wmn-e/speakers.htm>>.

Femeilor li s-a încredințat mandatul de președinte de stat atât în Finlanda, cât și în Letonia, Lituania, Islanda sau Kârgâzstan.⁷ Irlanda a votat două femei în funcția prezidențială în ultimele două decenii: Mary Robinson (în perioada 1990-1997) și Mary McAleese (în perioada 1997-2011). Totuși, Finlanda a mai apărut o dată pe prima pagină a ziarelor în anul 2003, când două femei au ocupat în mod simultan funcția de Președinte și cea de Prim-ministru.⁸ În 2010, Kârgâzstan a devenit prima țară din Comunitatea Statelor Independente (CSI) condusă de o femeie – Roza Otunbayeva.⁹

6 "Women members of Finland's parliament," Parlamentul finlandez, <www.eduskunta.fi/efakta/opas/tiedotus/naisede.htm>.

7 În plus, prima femeie președinte în Kosovo a fost aleasă în funcție în anul 2012. Toate trimerile la Kosovo trebuie înțelese ca făcând referire la Kosovo conform Rezoluției 1244 a Consiliului de Securitate al ONU; toate trimerile la instituțiile din Kosovo trebuie înțelese ca făcând referire la Instituțiile Provizorii de Autogovernare.

8 "Finland - Government", Encyclopedia of the Nations, 2013, <www.nationsencyclopedia.com/Europe/Finland-GOVERNMENT.html>.

9 "Президент Киргизии - Роза Отунбаева", LiveJournal, <<http://as03.livejournal.com/29569.html>>.

Tabelul 1.3: Femei șefi de stat sau de guvern alese recent în funcție în regiunea OSCE

Țara	Camera Parlamentului (dacă e cazul)	Numele
Danemarca	Prim-ministru	Helle Thorning-Schmidt
Finlanda	Președinte	Tarja Halonen
Germania	Cancelar	Angela Merkel
Islanda	Prim-ministru	Jóhanna Sigurðardóttir
Lituania	Președinte	Dalia Grybauskaitė
Slovacia	Prim-ministru	Iveta Radičová

Sursa: Rulers.org, <<http://www.rulers.org/ruld.html>>

Totuși, în ciuda acestui progres notabil, contrastele majore dintre Statele participante la OSCE sunt evidente. Numărul țărilor care au atins obiectivul cotei de 30% femei aflate în posturi de decizie, stabilit prin Declarația și Platforma de Acțiune de la Beijing (1995), este în jur de zece¹⁰. Paritatea de gen are un caracter excepțional, prefigurându-se doar în câteva parlamente naționale, precum cel al Andorrei, Finlandei și Suediei, care au în componență un număr aproape egal de femei și de bărbați. În tot acest timp, reprezentarea femeilor continuă să se situeze sub 15% în unele State membre ale OSCE¹¹. De asemenea, deși exemplele de mai sus demonstrează faptul că înaintarea femeilor în poziții decizionale de vârf (președinte al Parlamentului, șef de stat sau de guvern, ministru) este posibilă, aceasta rămâne, în ansamblu, relativ limitată. Cifrele sugerează că, în ceea ce privește egalitatea de gen la nivel politic, există încă suficient loc pentru îmbunătățiri. Emanciparea politică deplină a femeilor este cu mult întârziată.

1.2. Partidele politice ca „agenți de pază” ai democrației

Caseta 1.4:

Partidele politice: „Agenți de pază” ai participării politice a femeilor

În recenta sa Rezoluție privind femeile și participarea politică, Adunarea Generală a ONU a solicitat tuturor Statelor Părți să: „Încurajeze cu fermitate partidele politice să elimine toate obstacolele discriminatorii care restricționează, în mod direct sau indirect, participarea femeilor; să își dezvolte capacitatea de analizare a problemelor din perspectiva genului și să adopte politici care promovează capacitatea femeilor de a participa pe deplin la toate nivelurile decizionale în cadrul respectivelor partide politice.”

Sursa: Rezoluția Adunării Generale a ONU 66/130 din 2012 privind femeile și participarea politică.

Gradul de reprezentare a femeilor în organele legislative sau executive naționale dintr-o țară sau alta este determinat de o gamă largă de factori, printre care: progresul general obținut în realizarea egalității în drepturi și oportunități a femeilor și bărbaților în sferele publice și private, concepția sistemelor politice și electorale, precum și nivelurile de instituționalizare și de transparență a procesului decizional politic. În cadrul acestui complex set de factori, partidele politice sunt, totuși, considerate într-o măsură tot mai mare ca fiind „agenți de pază” ai democrației – și, în mod special, ai participării politice a femeilor.

Calitatea de „agenți de pază” a partidelor politice reiese din rolul unic și fundamental pe care acestea îl îndeplinesc în cadrul procesului democratic. Partidele reprezintă ansamblul opiniilor și perspectivelor cetățenilor – atât bărbați cât și femei – pe care le direcționează în cadrul forumurilor de politici publice adecvate. În același timp, partidele servesc drept cale prin care femeile și bărbații își fac apariția ca reprezentanți aleși sau factori politici de decizie.

10 “The United Nations Fourth World Conference on Women. Beijing, China, - September 1995. Action for Equality, Development and Peace. Platform for Action”, United Nations (UN), <<http://www.un.org/womenwatch/daw/beijing/platform/>>.

11 “Women in National Parliaments: Situation as of 1 May 2014,” Inter-Parliamentary Union, <<http://www.ipu.org/wmn-e/classif.htm>>.

În calitate de asociații, partide politice ar trebui să beneficieze de drepturi depline la libertatea de asociere, întrunire și exprimare, în baza angajamentelor OSCE ce protejează dreptul indivizilor de a forma și de a participa în mod liber la organisme asociative¹². Cu toate acestea, având în vedere poziția unică a partidelor politice în cadrul arenei politice și electorale, experții în partide politice, precum și autoritățile de reglementare și chiar membrii partidelor înșiși tind să fie tot mai mult de acord asupra necesității de reglementare a funcționării acestora „în măsura necesară pentru a asigura o guvernare democratică eficientă, reprezentativă și echitabilă”¹³.

În consecință, unele State participante la OSCE au adoptat legislații care să reglementeze funcționarea partidelor politice și care să definească rolul acestora în procesul democratic. Asemenea legislații pot fi folosite pentru specificarea proceselor și resurselor în legătură cu care partidele politice beneficiază de un anumit drept. Mai important, însă, este faptul că respectivele legi prezintă principiile de acces al partidelor politice la scrutinul electoral și descriu procesul prin care acest acces poate fi exercitat. Drepturile partidelor politice pot include, de asemenea, accesul la fondurile publice de finanțare a costurilor operaționale ale partidelor sau ale campaniilor de partid; accesul la proprietate și/sau accesul la timpuri de antenă ai posturilor publice de radio și televiziune în timpul alegerilor¹⁴.

Modul de funcționare al partidelor politice și modul de reglementare a funcțiilor acestora are un potențial impact semnificativ asupra oportunităților de promovare a femeilor în structurile politice. Adeseori, legislația care reglementează partidele politice poate discrimina direct sau indirect împotriva femeilor. De exemplu, prevederile referitoare la înregistrarea candidaților, cum ar fi cele legate de constituirea unor depozite bănești, pot stipula cerințe pe care multe femei nu sunt în măsură să le îndeplinească din cauza poziției politice și socio-economice inegale față de bărbați. Mai mult decât atât, cerințele pentru calificările de învățământ superior sau stagiul minim realizat în serviciul public pot limita în mod nejustificat dreptul de candidatură pentru o funcție publică și ar putea afecta în mod disproporționat numărul potențial al candidaților-femei.

În același timp, discriminarea directă sau indirectă pe criterii de sex în cadrul procedurilor *interne* de partid pot crea, la rândul lor, obstacole în calea participării femeilor, în special în cazul în care asemenea dispoziții afectează șansele femeilor de a fi desemnate drept candidați și alese în calitate de reprezentanți, sau accesul lor la procesul decizional intern al partidelor politice, resurse de finanțare sau alte resurse de partid. Prin urmare, reglementarea funcționării interne a partidelor politice, ca parte a unui efort de a determina funcționarea mai democratică și mai echitabilă a partidelor, este un prim pas semnificativ în crearea unor condiții de concurență mai egale între membrii de partid de ambele sexe.

Caseta 1.5:
Definirea noțiunii de „Partid politic”

Alineatul 9 al Liniilor directoare formulate de Comisia de la Veneția, *Linii directoare privind reglementarea partidelor politice*, definește partidul politic ca o “asociere liberă de persoane care urmărește, printre altele, participarea la administrarea treburilor publice, inclusiv prin înaintarea candidaților la alegeri libere și democratice”.

Sursa: OSCE/ODIHR and Council of Europe Venice Commission, *Guidelines on Political Party Regulation*, 2010.

12 A se vedea *Guidelines on Political Party Regulation*, 2010, alineatul 4: „Partidele politice trebuie să fie protejate ca expresie fundamentală a dreptului individului de a forma în mod liber asociații”.

13 Ibid., alineatul 6.

14 Dat fiind că elementul principal al acestui document privește *reglementarea activității interne de partid*, manualul nu analizează în detaliu potențialele măsuri instituite la nivel de stat, care ar solicita partidelor politice să crească egalitatea de gen și promovarea femeilor în viața politică. În această privință, cititorii sunt încurajați să consulte *Liniile directoare privind reglementarea partidelor politice* ale Comisiei de la Veneția, publicate în 2010 și disponibile la adresa: <www.osce.org/odihr/77812>.

1.3. Scopul manualului

Prezentul manual are drept premiză fundamentală recunoașterea de către toate statele participante la OSCE a egalității între femei și bărbați, ca aspect fundamental al unei societăți echitabile și democratice și angajarea acestora în promovarea egalității de șanse pentru participarea deplină a femeilor și bărbaților în toate aspectele vieții politice și publice. Prin Planul de Acțiuni al OSCE pentru anul 2004 pentru promovarea egalității sexelor, Biroul OSCE pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (ODIHR) a fost însărcinat să sprijine statele participante la OSCE în îndeplinirea acestui din urmă angajament de asigurare a șanselor egale pentru participarea femeilor în viața politică și publică¹⁵.

Confirmând faptul că partidele politice pot influența gradul de participare politică al femeilor la nivel local, regional și național, acest manual a fost elaborat ca parte a efortului ODIHR de a asista Statele participante la OSCE în consolidarea egalității între femei și bărbați, în special în cadrul partidelor politice.¹⁶ Manualul prezintă strategii concrete care vizează creșterea capacității partidelor politice de a dezvolta și aplica diverse măsuri voluntare de promovare a participării femeilor în calitate de membri de partid, factori de decizie și candidați pentru funcții publice. De asemenea, manualul încearcă să prezinte strategii pentru sporirea egalității de gen în politicile, procesele și procedurile de partid.

În timp ce partidele politice trebuie să respecte standardele de reglementare introduse de către stat, precum și de convențiile internaționale și naționale în domeniul drepturilor omului, acest manual a fost elaborat în baza premisei că scopul principal al partidelor politice este de a maximiza performanțele electorale și de a obține puterea politică. Partidele politice sunt mai predispuse să adopte strategii pentru a facilita ascensiunea politică a femeilor în cazul în care există stimulente în acest sens, indiferent dacă aceste stimulente iau forma succeselor la urna de vot, accesului sporit la resurse de stat, imaginii publice îmbunătățite sau funcționării mai eficiente și eficace a structurilor și procedurilor de partid.

De fapt, precum acest manual va demonstra, dovezile disponibile indică faptul că implicarea mai multor femei în politică oferă beneficii concrete pentru partidele politice. Pe de o parte, femeile reprezintă majoritatea electoratului din fiecare țară, datorită faptului că au tendința de a ajunge la vârste mai înaintate decât bărbații. De asemenea, în numeroase țări, femeile au mai multe șanse decât bărbații de a se prezenta la vot și, în consecință, conform constatărilor unui raport recent al Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) și al Institutului Național Democrat (IND), femeile pot „oferi marja de victorie partidelor și candidaților care au câștigă alegerile”.¹⁷ Prin urmare, partidele nu își pot permite să ignore alegătorii de sex feminin.

15 OSCE Ministerial Council, Decision No. 14/04, “OSCE Action Plan for the Promotion of Gender Equality”, Sofia, 7 December 2004, <<http://www.osce.org/mc/23295>>.

16 Astfel, manualul completează informațiile prezentate în: Pippa Norris and Mona Lena Krook, “Gender Equality in Elected Office: A Six-Step Action Plan”, (Warsaw: OSCE, 2011), <www.osce.org/odihr/78432>; OSCE/ODIHR and the Council of Europe Venice Commission, *Guidelines on Political Party Regulation*, 2010, <www.osce.org/odihr/77812>; and other OSCE publications or OSCE-commissioned publications.

17 *Empowering Women for Stronger Political Parties. A Good Practices Guide to Promote Women's Political Participation*, UNDP/NDI, 2011, p.25, <<http://www.undp.org/content/undp/en/home/librarypage/womens-empowerment/empower-women-political-parties.html>>, p. 65.

aplicarea măsurilor pentru a spori participarea femeilor în viața politică în calitate de lideri ai partidelor politice, factori de decizie și candidați pentru funcții electivă. Constatând atenția deosebită acordată *reglementărilor și măsurilor legislative*, cum ar fi cotele de gen, care pot fi instituite pentru a sprijini participarea politică a femeilor, ODIHR și-a propus să identifice și să compileze bunele practici privind *măsurile voluntare* pe care partidele politice le pot introduce de sine stătător în scopul de a crea condiții mai egale pentru femei și bărbați.

Manualul este produsul unei serii de activități implementate ca parte a proiectului. ODIHR a efectuat o examinare amănunțită a studiilor anterioare elaborate de către OSCE și alte organizații internaționale și non-guvernamentale privind participarea femeilor în viața politică la nivel global, și, în special, în regiunea OSCE²³. Suplimentar, ODIHR a lansat un parteneriat cu organizațiile locale ale societății civile pentru efectuarea cercetărilor de teren în cinci țări-pilot: Albania, Georgia, Kazahstan, Kârgâzstan și Republica Moldova²⁴. Prin intermediul anchetelor de teren, ODIHR și-a propus să identifice dificultățile comune în privința ascensiunii politice a femeilor în cadrul partidelor politice din țările-pilot. Mai precis, ODIHR a încercat să colecteze informații despre modul în care procedurile partidelor politice pot facilita sau împiedica participarea femeilor. Procedurile examinate includ cele ce guvernează recrutarea membrilor de partid, promovarea sau avansarea în cadrul partidului, procesul de nominalizare și selecție a candidaților, procesele de luare a deciziilor și elaborare a politicilor, și alocarea resurselor de partid.

Cercetările de teren au fost realizate sub forma unui studiu format din trei chestionare²⁵ care au fost distribuite unui număr de peste 150 de interlocutori: parlamentari, membri de partid de sex feminin și activiști ai societății civile, precum și reprezentanți ai organelor electorale și mecanismelor guvernamentale în domeniul egalității de gen. Rezultatele studiului au stat la baza unei baze de date unice care conține mai mult de 1000 de poziții.

Este important de semnalat că limitările de resurse și timp întâmpinate de către ODIHR, precum și unele probleme în privința colectării informațiilor de la actorii politici, nu permit sondajului – denumit în continuare Sondajul ODIHR 2012 – de a fi reprezentativ din punct de vedere statistic pentru situația femeilor în toate partidele politice din cele cinci țări-pilot, cu atât mai puțin în întreaga regiune OSCE, privită în ansamblu²⁶. Cu toate acestea, baza de date compilată prezintă o sursă bogată de informații referitoare la dificultățile, bunele practici și experiența acumulată în privința sporirii participării femeilor în partidele politice din țările-pilot.

23 Exemple: *Empowering Women for Stronger Political Parties. A Good Practices Guide to Promote Women's Political Participation*, UNDP/NDI, 2011, <<http://www.undp.org/content/undp/en/home/librarypage/womens-empowerment/empower-women-political-parties.html>>; "Gender Equality in Elected Office: A Six-Step Action Plan", OSCE/ODIHR, 2011, <<http://www.osce.org/odihr/78432>>; *Handbook for National Human Rights Institutions on Women's Rights and Gender Equality*, OSCE/ODIHR, 2012, <<http://www.osce.org/odihr/97756?download=true>>. Pentru o listă completă, consultați Surse Bibliografice.

24 Statele participante au fost alese ca țări-pilot pentru proiect în baza solicitărilor concrete de asistență parvenite și pentru a atinge obiectivul de efectuare a cercetărilor în state cu sisteme electorale și politice diferite. Organizațiile partenere relevante din fiecare țară sunt precum urmează: Femeile în Dezvoltare/Rețeaua de femei „Millennium” (www.albania-mwn.org) (Albania); Centrul de Informare a Femeilor (www.wicge.org) (Georgia); Liga Feministă (www.empowering-women.kz) (Kazahstan); Alianța Inițiativelor Legislative pentru Femei (AILF)/Agenția pentru Tehnologii Sociale ATS (<http://www.awli-kg.org>) (Kârgâzstan); Centrul de Parteneriat pentru Dezvoltare PROGEN (www.progen.md) (Moldova).

25 Denumit în continuare „Sondajul ODIHR din 2012 privind prezența femeilor în partidele politice” sau „Sondajul ODIHR 2012”. Prezentul *Manual pentru promovarea participării femeilor în activitatea partidelor politice* elaborat de ODIHR este prima publicație care aplică datele din acest studiu.

26 Mai exact, dificultățile apărute se referă la acumularea unui anumit număr de interviuri, completarea interviurilor, precum și asigurarea unui eșantion aleatoriu de persoane interviuate.

Unele dintre lacunele rămase în urma cercetării de teren au fost remediate prin implementarea programelor de formare²⁷ desfășurate în fiecare dintre cele cinci țări-pilot²⁸. Fiecare seminar de instruire a constat dintr-o masă rotundă pentru liderii partidelor politice, urmate de un training intensiv de două zile pentru femeile membri de partid și potențialele candidate pentru funcții publice. În timpul fiecărei activități, participanții au numit dificultățile cu care liderii de partid, activiștii pentru egalitatea de gen, candidații și membrii aleși se confruntă în promovarea participării egale a bărbaților și femeilor în activitatea partidelor politice. În plus, informațiile cuprinse în capitolele Manualului a fost diseminate sub forma unor fișe sau exerciții de formare. Astfel, conținutul manualului a fost testat în diferite țări, ulterior fiind verificat sau modificat corespunzător. Diversitatea regională a țărilor-pilot – în ceea ce privește dezvoltarea politică, sistemele electorale și ratele actuale ale participării politice a femeilor – ajută la crearea unei imagini mai reprezentative a participării femeilor în partidele politice în întreaga regiune OSCE. Cu toate acestea, trebuie avut în vedere faptul că fiecare context național – și fiecare partid politic – este unic, și că țările-pilot nu sunt pe deplin reprezentative pentru regiunea OSCE în ansamblu.

Caseta 1.6: Elaborarea Manualului pentru promovarea participării femeilor în activitatea PP.

Echipa de proiect ODIHR a derulat o serie de activități cu scopul de a colecta și compila informațiile conținute în acest manual. În colaborare cu partenerii, echipa de proiect:

- A efectuat cercetări documentare și o analiză aprofundată a literaturii de specialitate:
 - » Consultarea și revizuirea a aprox. 200 de de cărți, articole academice, resurse online și materiale de sensibilizare;
 - » Consultarea rapoartelor ODIHR, inclusiv a celor privind misiunile de monitorizare a alegerilor, precum și rapoartele organizațiilor internaționale guvernamentale și non-guvernamentale.
- A elaborat chestionare în limbile engleză și rusă:
 - » Elaborarea chestionarelor destinate celor trei focus-grupuri, ce vizau:
 - reprezentanții mecanismului național în domeniul egalității de gen;
 - reprezentanții organelor electorale centrale (naționale); și
 - conducerea principalelor partide politice din cele cinci țări-pilot, precum și parlamentari în funcție (femei și bărbați) și activiști politici.
- A realizat un sondaj (cunoscut sub numele de „Sondajul ODIHR 2012”):
 - » Realizarea a 150 de interviuri în cele 5 țări-pilot (Albania, Georgia, Kazahstan, Kârgâzstan, și Republica Moldova) între lunile august-noiembrie ale anului 2011; și
 - » Consultarea publicațiilor naționale relevante și altor surse de date în limbile locale.

- A compilat o bază de date cuprinzătoare:
 - » Baza de date conține peste 1000 de poziții bazate pe constatările sondajului.
- A întocmit studii de caz privind fiecare țară:
 - » Elaborarea de către organizațiile locale ale societății civile a 5 studii de caz p/u fiecare țară-pilot, care identifică principalele dificultăți în calea participării femeilor la activitatea PP.
- A elaborat strategiile conținute în manual:
 - » Dezvoltarea de strategii concrete relevante pentru trei grupuri-țintă (liderii partidelor politice; politicieni de sex feminin și organizații ale soc. civ.).
- A organizat mese rotunde, seminare și ateliere:
 - » Desfășurarea unei mese rotunde, a unui seminar de instruire și a unui atelier de lucru în fiecare dintre cele cinci țări-pilot membre ale OSCE, adaptate la specificul reprezentanților celor trei grupuri-țintă; și
 - » Prezentarea, discutarea și verificarea strategiilor manualului cu liderii partidelor politice, candidații de sex feminin, reprezentanți ai soc. civile și ai comunității internaționale.
- A luat parte la ample consultări:
 - » Furnizarea de către peste 20 de experți internaționali a contribuțiilor și feedback-ului referitor la manual prin intermediul evaluărilor reciproce
 - » Peste 20 de reprezentanți ai operațiunilor de teren și ai instituțiilor OSCE au citit și comentat diverse versiuni ale manualului.

27 Pentru informații suplimentare privind programele de instruire desfășurate, consultați pagina web OSCE/ODIHR: <www.osce.org/odihr/gender>.

28 Programele de formare au fost organizate în Georgia în aprilie 2012; Albania – iunie 2012; Republica Moldova – Septembrie 2012; Kazahstan – noiembrie 2012 și Kârgâzstan – aprilie 2013.

1.4. Publicul-țintă și structura manualului

Prezentul manual a fost elaborat ținând cont de trei grupuri distincte: liderii partidelor politice, membrii de partid și candidații pentru funcții publice de sex feminin, și societatea civilă. Bunele practici, precum și „învățămintele” cuprinse în manual sunt prezentate în funcție de grupul-țintă, cunoscându-se faptul că pentru a motiva, convinge și/sau încuraja fiecare grup să susțină participarea politică a femeilor în mod semnificativ, sunt necesare argumente și strategii diferite.

- Principalul grup-țintă este reprezentat de **liderii partidelor politice**, având în vedere rolul central pe care liderii partidelor îl joacă în facilitarea sau împiedicarea ascensiunii politice a femeilor. Capitolul dedicat liderilor de partid prezintă strategii pentru a face politicile, procedurile și practicile interne de partid mai transparente, corecte și echitabile, atât pentru femei, cât și pentru bărbați.
- Cel de-al doilea grup-țintă cuprinde **femeile interesate de ascensiunea politică**, fie în calitate de lideri de partid, manageri de campanie, candidați din partea partidului, membri aleși sau activiști de partid. Capitolul privind femeile din cadrul partidelor politice prezintă strategii practice pentru a sprijini femeile în planificarea și realizarea unei cariere politice.
- Cel de-al treilea grup-țintă este **societatea civilă**, inclusiv organizațiile societății civile, grupurile de femei, mass-media și mediul academic, ale căror acțiuni pot contribui la exercitarea unei presiuni asupra actorilor politici ce ar produce inițierea reformelor interne și externe în sprijinul egalității de gen și a ascensiunii politice a femeilor.

Scopul esențial al manualului este de a pune la dispoziția fiecăruia dintre grupurile susmenționate o serie de argumente, strategii și exemple de bune practici care ar putea fi antrenate în sprijinul abilitării femeilor în cadrul partidelor politice și a organismelor publice într-un sens mai larg. Manualul ar putea fi însă util și organelor electorale, mecanismelor naționale în domeniul egalității de gen și organizațiilor societății civile în termeni extinși, deoarece fiecare dintre aceștia/acestea poate juca un rol-cheie în sprijinirea sau promovarea efectuării modificărilor necesare de către partidele politice. În plus, mass-media ar putea folosi manualul ca instrument util în sensibilizarea publicului și evitarea stereotipurilor bazate pe gen la reflectarea campaniilor electorale și comunicarea informațiilor despre candidați individuali.

De asemenea, acolo unde este cazul, manualul face trimitere la concepte, idei și tipologii organizaționale de largă aplicare elaborate de către experți și practicieni cu scopul de a asigura o mai bună înțelegere a egalității de gen și a reprezentării femeilor în domeniul politic. Printre conceptele prezentate se numără și modelul de recrutare politică și a candidaților de tip „cerere și ofertă”, care raportează numărul de femei interesate să candideze pentru funcții electivă și calificările pe care le dețin în această privință (oferta) la cererea de candidați-femei în rândul elitelor politice, precum și în rândul cetățenilor-alegători (cererea).

Totodată, anumite secțiuni din cuprinsul manualului aplică tipologii cunoscute de înțelegere a strategiilor folosite de către partidele politice pentru a spori diversitatea candidaților proprii. Acestea se referă, de cele mai multe ori, la *retorica egalitaristă* (inclusiv cea care solicită reprezentarea egală pe platforma de partid, în campaniile electorale și discursurile liderilor de partid); *promovarea egalității* (implementarea unor acțiuni concrete, cum ar fi cursurile de formare sau asistența financiară ce urmărește încurajarea pătrunderii femeilor în activitatea politică) și *garanțiile privind egalitatea* (adoptarea unor acțiuni la nivel de politică de partid menite să crească numărul candidaților-femei pe listele de partid, cum ar fi introducerea cotelor de gen în partid). Înțelegerea teoriilor și conceptelor ce stau la baza egalității de gen în domeniul politic poate oferi liderilor de partid și înseși femeilor cadre generale și argumente clare pentru o mai bună promovare a propriilor obiective.

Trebuie observat că resursele și exemplele la care se face referire în prezentul manual sunt incluse ținând cont de valoarea acestora în calitate de bune practici eficiente pentru promovarea participării femeilor în activitatea partidelor politice. Drept urmare, includerea acestora nu reprezintă în niciun fel o aprobare sau acceptare a agendelor politice sau platformelor politice ale organizațiilor, platformelor și partidelor politice care le-au generat.

În același timp, manualul a fost conceput ca un instrument practic ce ar permite cititorului o parcurgere ușoară a diverselor capitole și secțiuni. Deși fiecare capitol poate fi lecturat independent, ODIHR consideră abordarea holistică drept necesară pentru obținerea unor beneficii cu adevărat substanțiale vis-a-vis de ascensiunea politică a femeilor. Pentru a înainta în cariera politică, femeile și activiștii pentru egalitatea de gen trebuie să se mobilizeze și să se organizeze. Totodată, pentru a implementa cu succes reforme în favoarea unei mai mari egalități între sexe, este necesar sprijinul membrilor de partid atât femei, cât și bărbați, dar mai ales al liderilor de partid. La fel de important este și sprijinul venit din partea actorilor externi – societatea civilă și alte părți interesate. Pe scurt, acționând izolat, nici un grup și nici o strategie nu are șanse de reușită, deoarece strategiile eficiente sunt cele care combină eforturile liderilor de partid, politicienilor femei, activiștilor în domeniul genului și ale societății civile.

În continuarea celor menționate în secțiunea 1.4 de mai sus cu referire la constrângerile cercetării, trebuie să concluzionăm prin sublinierea limitărilor manualului de față. În primul rând, acesta reprezintă o culegere de bune practici, prezentate în calitate de strategii care urmează a fi implementate de către principalele părți interesate. Având însă în vedere caracterul închis al partidelor politice și caracterul relativ inedit al domeniului tematic în mai multe State participante, manualul nu pretinde a fi o colecție completă a bunelor practici existente în materie. Este, de asemenea, posibil ca citorii să constate prezența a mai multe exemple provenite din anumite State participante decât din celelalte – fapt ce se datorează limitărilor cercetării, cu care ne-am confruntat în procesul de elaborare a manualului.

Deoarece contextul politic diferă în cadrul fiecărui Stat participant la OSCE, iar fiecare partid politic reprezintă o organizație unică, citorii sunt de asemenea încurajați să adapteze strategiile prezentate în manual după cum este relevant și adecvat. Fiecare strategie ar trebui să fie adaptată ținând mai ales seama de experiența democratică a țării, cadrul național, sistemul electoral și politic, mediul politic și socio-economic actual și contextul socio-cultural și istoric.

În sfârșit, dar nu în ultimul rând, manualul de față nu tratează în detaliu decalajul dintre liderii, activiștii și membrii de partid. Așa cum sugerează o serie de studii, din cauza dominării de către bărbați a structurilor membrilor de partid și a celor de conducere, tipul de schimbare necesar pentru a determina partidele politice să sprijine mai intens ascensiunea politică a femeilor poate întâmpina rezistență²⁹. În ciuda faptului că strategiile prezentate în manual pot fi adaptate de către activiștii sau liderii de partid așa încât să atragă sprijin intern pentru o mai mare egalitate de gen, este recunoscut faptul că respectiva lacună nu poate fi remediată în totalitate de conținutul prezentului manual. Tratarea particularităților relației membru de partid – lider de partid necesită continuarea cercetărilor și dezvoltării de strategii adaptate/personalizate.

Pentru ușurința utilizării, manualul este împărțit în șase capitole, inclusiv prezentul **Capitol 1: Introducere**, care examinează evoluțiile participării politice a femeilor în regiunea OSCE și evidențiază rolul central al partidelor politice în facilitarea ascensiunii politice a femeilor.

29 A se vedea, de exemplu, rezultatele sondajului prezentate în *Women's Participation in Politics and Decision-Making in Ukraine: A Strategy Paper*, elaborate în anul 2011 de către Fondul Femeilor Ucrainene și disponibil la: <<http://www.osce.org/odihr/85974>>. A se vedea, de asemenea, studiile efectuate de către prof. Susan Scarrow.

Capitolul 2: Motive de susținere a egalității de gen și de promovare a femeilor în funcții politice rezumă argumentele în favoarea promovării reprezentării politice a femeilor, tratând atât necesitatea principală a unui echilibru din punct de vedere a genului, cât și beneficiile strategice ce revin partidelor politice în susținerea acestui obiectiv. Sunt examinate în profunzime beneficiile oferite de egalitatea de gen îmbunătățită și de participarea sporită a femeilor în partidele politice pentru fiecare dintre cele trei grupuri-țintă.

Capitolul 3: Partidele politice și liderii partidelor politice prezintă liderilor de partid o serie de strategii care pot fi implementate în diferite faze ale ciclului electoral pentru a promova abilitarea femeilor. Capitolul se concentrează pe procese și proceduri interne de partid, precum și pe măsura în care acestea facilitează sau împiedică ascensiunea politică a femeilor. În măsura posibilului, sunt prezentate strategii care pot duce la o *cerere sporită din partea partidelor politice* privind majorarea numărului de femei în calitate de membri, factori decizionali, lideri și candidați pentru funcții electivă ai partidului.

Capitolul 4: Femeile în Partidele Politice se concentrează asupra femeilor care sunt membri ai partidelor politice, și anume asupra acelor care aspiră să devină candidați la funcții publice, lideri de partid sau factori de decizie, manageri de campanie și/sau activiști de partid. Strategiile prezentate în acest capitol se axează pe creșterea *ofertei de femei* care doresc să urmeze o carieră politică, prin consolidarea încrederii lor în sine, a cunoștințelor și accesului la resursele de partid și la oportunitățile de leadership. În consecință, accentul este plasat pe atitudinile și motivațiile femeilor de a intra în politică, pe combaterea persistentă a stereotipurilor pe criterii de gen și consolidarea capacităților și resurselor femeilor în cursul ascensiunii lor politice.

Capitolul 5: Societatea Civilă și Alți Actori examinează rolul de sprijin jucat de către societatea civilă, care ajută atât liderii de partid, cât și femeile care sunt membri de partid, să atingă obiectivul obținerii egalității de gen în cadrul partidelor politice și funcțiilor publice electivă de nivel național. Aceste strategii se axează pe modurile în care societatea civilă poate susține atât femeile, cât și partidele politice, prin intermediul campaniilor media, inițiativelor de strângere de fonduri, strategiilor de dezvoltare a capacităților, rețelelor de informare și monitorizării auditului de gen.

Capitolul 6: Concluzii rezumă constatările de bază ale fiecărui capitol și prezintă recomandări pentru acțiuni viitoare ce pot fi întreprinse în acest sens.

Anexele cuprind extrase din documente ale OSCE privind egalitatea de gen, precum și sinteze ale standardelor internaționale cheie din domeniul egalității de gen. De asemenea, ele conțin șabloane ale metodologiilor prezentate în capitolele manualului, care pot fi utilizate sau adaptate de către partidele politice în vederea consolidării egalității de gen în interiorul partidelor, adițional studiilor de caz și altor date și informații utile. Manualul este însoțit de materiale de instruire practică care pot fi utilizate de către toate părțile interesate din sectorul politic.

ODIHR încurajează cititorii să împărtășească exemple de bune practici, măsuri și strategii de promovare a participării femeilor la activitatea partidelor politice, prin intermediul paginii web OSCE/ODIHR

ODIHR își exprimă speranța că acest manual este doar primul dintr-o serie de publicații care identifică gama largă de strategii, măsuri și practici actuale și eficiente de promovare a participării semnificative a femeilor la activitatea partidelor politice. În acest scop, ODIHR încurajează cititorii să expedieze, la adresa acestuia, exemple suplimentare de bune practici pentru publicarea lor în edițiile viitoare.

Motive de susținere a egalității de gen și de promovare a femeilor în funcții politice

CAPITOLUL 2: CUPRINS

Introducere la Capitolul 2	26
2.1. Argumente tradiționale în susținerea participării politice a femeilor	27
2.2. Beneficii pentru liderii partidelor politice	30
2.2.1. Îmbunătățirea imaginii publice și reputației partidului	31
2.2.2. Îmbunătățirea platformelor de partid și a agendelor politice	32
2.2.3. Consolidarea strategiilor electorale și/sau de campanie ale partidului	34
2.2.4. Combaterea reducerii numărului de membri ai partidului	36
2.3. Beneficii pentru femeile din cadrul partidelor politice	37
2.3.1. Mărirea proporției de femei care doresc să candideze pentru o funcție publică	38
2.4. Beneficii pentru societate	40
2.4.1. Sporirea încrederii publice în sistemul politic	40
2.4.2. Realizarea impactului asupra agendei politice	40
2.4.3. Creșterea contribuției la dezvoltarea socio-economică	41
2.4.4. Promovarea unei mai bune înțelegeri a problemelor de gen în societate	42
Concluzie la Capitolul 2	43

Introducere la Capitolul 2

Egalitatea între bărbați și femei este recunoscută de către Statele participante la OSCE ca aspect fundamental al unei societăți echitabile, sigure și democratice. „Egalitatea între femei și bărbați” înseamnă asigurarea unor drepturi și oportunități egale pentru ambele sexe în cadrul legilor și politicilor, precum și asigurarea accesului egal la resurse și servicii în familie, comunități și societate³⁰. Aceasta include drepturi egale de a participa în toate domeniile și la toate nivelele vieții politice și publice.

Participarea politică a femeilor este în creștere lentă în întreaga regiune OSCE. După cum s-a menționat în Introducere, reprezentarea femeilor în cadrul parlamentelor naționale din regiunea OSCE constituie 24.8% la nivelul anului 2013, în creștere de la doar 17% în anul 2000. Persistă însă mari disparități cu privire la reprezentarea femeilor în rândul diferitelor State afiliate la OSCE și prea puține femei ocupă poziții de decizie la toate nivelele funcțiilor politice și publice. Astfel, studiul de referință „Egalitatea sexelor în funcții electiv: Plan de acțiune în șase etape” elaborat la comanda ODIHR a constatat că, dacă tendințele actuale privind reprezentarea femeilor se vor menține, paritatea de gen în funcții electiv în regiunea OSCE va fi atinsă abia în **50 de ani**, iar la nivel mondial, abia în **150 de ani**³¹.

În pofida obligațiilor și angajamentelor internaționale, partidele politice însele se eschivează deseori de la coordonarea eforturilor de promovare a participării politice depline și active a femeilor în regiunea OSCE. Chiar și atunci când numărul membrilor de partid de sex feminin devine egal cu cel al bărbaților, cultura de partid, precum și practicile formale și informale ce reglementează funcționarea partidelor, reprezintă potențiale obstacole în calea ascensiunii politice a femeilor în cadrul partidelor și pe arena electorală.

De ce, atunci, ar trebui partidele politice să fie interesate de facilitarea ascensiunii politice a femeilor și de crearea unui mediu de partid mai favorabil ambelor sexe? Multe dintre argumentele tradiționale în susținerea promovării femeilor în sfera politică și partidele politice din Statele afiliate la OSCE se bazează pe obligația de respectare a cadrului juridic internațional în domeniul drepturilor omului, apelul la consolidarea legitimității democratice și dorința de a crește reprezentativitatea instituțiilor democratice, în special a parlamentelor.

Deși drepturile universale ale omului și standardele internaționale ar trebui să rămână cadrul de reglementare a funcționării tuturor instituțiilor democratice, inclusiv partide politice, autorii manualului de față consideră că partidele politice își desfășoară activitatea conform cu logica de maximizare a performanței electorale. Performanța ridicată la urna de vot asigură partidelor

Egalitatea de gen ține de drepturi și oportunități egale pentru femei și bărbați în cadrul legilor și politicilor, precum și acces egal la resurse și servicii în familie, comunități și societate, cu referire la capacitatea femeilor și bărbaților de a accesa și de a participa pe picior de egalitate în toate sferele vieții, inclusiv în procesele de guvernare democratic și decizionale sau sectorul securității.

Sursa: “ODIHR and Gender Equality Fact Sheet”, OSCE/ODIHR, <<http://www.osce.org/odihr/103449>>

Caseta 2.1: Femei în cadrul parl-telor naționale, reg. OSCE
Rata actuală de reprezentare a femeilor în cadrul parlamentelor naționale din regiunea OSCE constituie 24,8%.

Conform studiului de referință „Egalitatea sexelor în funcții electiv: Plan de acțiune în șase etape”, dacă tendințele actuale privind reprezentarea femeilor se vor menține, paritatea de gen în funcții electiv în regiunea OSCE va fi atinsă abia în **50 de ani**, iar la nivel global abia în **150 de ani**, în lipsa instituirii unor intervenții concertate și specifice la nivel de politici.

Sursa: Pippa Norris and Mona Lena Krook, “Gender Equality in Elected Office: A Six-Step Action Plan”, studiu de referință efectuat la comanda ODIHR, 2011.

30 A se vedea “Gender”, Legislationline, OSCE/ODIHR, <http://legislationline.org/topics/topic/7>; și “ODIHR and Gender Equality Fact Sheet”, OSCE/ODIHR <<http://www.osce.org/odihr/103449>>.

31 Pippa Norris and Mona Lena Krook, “Gender Equality in Elected Office: A Six-Step Action Plan”, (Warsaw: OSCE/ODIHR, 2011), p. 53, <<http://www.osce.org/odihr/78432>>.

politice posibilitatea de a influența și configura politicile publice, precum și modul de funcționare a instituțiilor. În cazul în care se poate dovedi că participarea femeilor în politică ajută partidele să obțină victoria electorală, devine mult mai probabil ca liderii partidelor politice să faciliteze și sprijine în mod activ ascensiunea femeilor.

Prin urmare, acest capitol nu doar prezintă argumentele tradiționale ce constituie fundamentul participării egale a femeilor și bărbaților în viața publică și politică în regiunea OSCE, dar analizează și unele argumente bazate pe stimulente, care ar putea convinge mai mulți lideri de partide politice să joace un rol activ în sprijinirea ascensiunii politice a femeilor. Odată ce liderii de partid vor fi convinși de beneficiile susținerii acestei cauze, s-ar putea trece la dezvoltarea în continuare a acestor argumente pentru a convinge și membrii de rând ai partidelor – dat fiindcă că aceștia ar putea opune mai multă rezistență decât liderii de partid și/sau cetățenii cu drept de vot³². Capitolul prezintă, de asemenea, argumente cu privire la beneficiile egalității de gen pentru femeile din cadrul partidelor politice și pentru societate în ansamblu.

Figura 2.2: Rezumat al argumentelor pentru sprijinirea participării politice a femeilor

Argumente tradiționale	Beneficii p/u partide	Beneficii p/u politicieni femei	Beneficii p/u societate
Recunoașterea unanimă a egalității în drepturi și oportunități între femei și bărbați	Îmbunătățește imaginea și reputația partidului	Mărește proporția de femei care doresc să candideze pentru funcții electiv	Asigură o reprezentare echitabilă a societății în funcții electiv
Reprezentarea egală în domeniul politic este o condiție preliminară p/u alegeri democratice	Îmbunătățește platforma și agenda politică a partidului	Schimbă percepțiile societății și actorilor politici cu privire la funcțiile ocupate de femei	Are impact asupra agendei de politici
Parlamentele incluzive pot îmbunătăți legitimitatea și reprezentativitatea	Consolidează strategia electorală și/sau cea de campanie a partidului	Consolidează încrederea femeilor în influențarea agendelor politice în cadrul partidelor și Parl.	Promovează o mai bună înțelegere a problemelor de gen în societate
Egalitatea de gen creează condiții de dezvoltare economică	Ajută la combaterea reducerii numărului de membri ai partidului		

2.1. Argumente tradiționale în susținerea participării politice a femeilor

Standardele internaționale în domeniul drepturilor omului și egalității de gen rămân a fi cadre de referință ce reglementează modul de desfășurare a activității tuturor instituțiilor politice și actorilor politici din regiunea OSCE, toate Statele participante la OSCE asumându-și angajamentul să le respecte. Această secțiune oferă o privire de ansamblu asupra argumentelor în susținerea participării politice a femeilor, bazate pe instrumentele universale în domeniul drepturilor omului care consacră drepturi egale pentru femei și bărbați și promovează egalitatea de gen, precum și asupra standardelor și principiilor internaționale care reglementează funcționarea instituțiilor democratice.

32 A se vedea, de ex., *Ukrainian Women's Fund, Women's Participation in Politics and Decision-Making in Ukraine: Strategy Paper*, comandată de către OSCE/ODIHR, 2011, p. 13.

→ Recunoașterea unanimă a egalității în drepturi și oportunități între femei și bărbați

Declarația Universală a Drepturilor Omului (DUDO) din 1948 consacră „drepturi egale pentru bărbați și femei”, inclusiv dreptul de a participa la guvernare³³. Declarația a deschis calea pentru alte angajamente internaționale în domeniul drepturilor femeii, cele mai cuprinzătoare fiind cuprinse de Convenția din 1979 a Organizației Națiunilor Unite (ONU) privind „Eliminarea tuturor formelor de discriminare față de femei” (CEDAW)³⁴. Lărgind sfera de aplicare a acestei declarații a drepturilor femeilor („bill of rights”, precum este frecvent denumită CEDAW), Declarația și Platforma de Acțiuni adoptate de ONU la Beijing (1995) a obligat Statele Membre „să ia măsuri pentru a asigura accesul egal și participarea deplină a femeilor în structurile de putere și de luare a deciziilor”.³⁵ Declarația de la Beijing, bazată pe angajamentele asumate în cadrul Deceniului Națiunilor Unite pentru Femei (1976-1985)³⁶, reflectă un nou angajament internațional față de obiectivele de egalitate, dezvoltare și pace pentru toate femeile.

În mod similar, Declarația Mileniului a Națiunilor Unite, adoptată în 2000, conține o serie de valori și principii, precum și opt obiective specifice – cunoscute sub numele de Obiective de Dezvoltare ale Mileniului (ODM) – cu scopuri conexe, care constituie o agendă internațională pentru secolul XXI. În cadrul acesteia, Statele Membre ale ONU au convenit să „promoveze egalitatea sexelor și emanciparea femeilor ca metode eficiente de combatere a sărăciei, foametei și a bolilor și de a stimula dezvoltarea cu adevărat durabilă.”³⁷ Îndeplinirea Obiectivului 3 – promovarea egalității genurilor și abilitarea femeilor – este larg recunoscută ca fiind esențială pentru realizarea celorlalte șapte Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului. Rezoluția 1325 a Consiliului de Securitate al ONU privind Femeile, Pacea și Securitatea, adoptată de asemenea în anul 2000, a reafirmat importanța participării femeilor în sectorul securității și în procesele de pace, subliniind importanța „participării egale și implicării depline a femeilor în toate eforturile de întreținere și promovare a păcii și securității.”³⁸

Statele participante la OSCE s-au angajat în mod repetat să pună capăt discriminării pe bază de gen și să consolideze egalitatea sexelor în viața politică și publică³⁹. De ex., Documentul de la Copenhaga, din 1990, conține prevederi privind nediscriminarea, care pot fi deosebit de relevante pentru protecția drepturilor femeilor. Paragraful 5.9 angajează Statele participante în „interzicerea oricărei discriminări și garantarea unei protecții echitabile și eficiente împotriva discriminării tuturor persoanelor și pe orice motiv.”⁴⁰ Planul de Acțiuni al OSCE din 2004 pentru Promovarea Egalității sexelor leagă în mod direct drepturile egale între sexe cu „pacea, democrația durabilă, dezvoltarea economică și, prin urmare, cu securitatea și stabilitatea în

33 “The Universal Declaration of Human Rights”, United Nations (UN), Article 2: “Everyone is entitled to all the rights and freedoms set forth in this Declaration, without distinction of any kind, such as race, colour, sex, language, religion, political or other opinion, national or social origin, property, birth or other status”, 1948, <<http://www.un.org/en/documents/udhr/>>.

34 “Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women New York, 18 December 1979” (CEDAW), Office of the United Nations High Commissioner of Human Rights (OHCHR), Article 7, <<http://www2.ohchr.org/english/law/cedaw.htm>>. The Convention has been ratified by 189 countries.

35 “The United Nations Fourth World Conference on Women. Beijing, China - September 1995. Action for Equality, Development and Peace. Platform for Action. United Nations (UN). Platform strategic objective G1”, <<http://www.un.org/womenwatch/daw/beijing/platform/decision.htm>>.

36 “United Nations. Global Issues. Women,” <<http://www.un.org/en/globalissues/women/>>.

37 “Resolution Adopted by the General Assembly, 55/2. United Nations Millennium Declaration”, A/55/L.2, <<http://www.un.org/millennium/declaration/ares552e.htm>>.

38 “Resolution 1325 (2000)”, UN Security Council, 31 October 2000, <http://www.un.org/events/res_1325e.pdf>.

39 “OSCE Commitments Relating to Gender Equality and Non-Discrimination. A Reference Guide Prepared for the OSCE Human Dimension Seminar on Participation of Women in Public and Economic Life”, OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights Warsaw, 13-15 May 2003, <<http://www.osce.org/odihr/19575>>.

40 “Document of the Copenhagen Meeting of the Conference on the Human Dimension of the CSCE,” Conference on Security and Co-Operation in Europe (CSCE), 1990, <www.osce.org/odihr/elections/14304>.

regiunea OSCE.⁴¹ Planul de Acțiune al OSCE în Domeniul Egalității de Gen rămâne a fi cel mai cuprinzător cadru actual al OSCE pentru ghidarea instituțiilor OSCE și Statelor participante în obținerea unei egalități de gen adevărate și semnificative.

Accentul pus de Planul de Acțiune al OSCE în Domeniul Egalității de Gen pe asigurarea participării egale a femeilor și bărbaților în viața politică și publică, inclusiv în cadrul partidelor politice, a făcut obiectul unei analize aprofundate la reuniunea Consiliului Ministerial al OSCE de la Atena din decembrie 2009, în cadrul căreia Consiliul a adoptat Decizia Nr. 7/09 privind Participarea Femeilor în Viața Politică și Publică.⁴² Respectiva decizie îndeamnă toate Statele participante să

*Încurajeze toți actorii politici să promoveze participarea egală a femeilor și bărbaților în partidele politice, în vederea realizării unei reprezentări mai bine echilibrate din punct de vedere a genului în funcții electivale publice la toate nivelele procesului decizional.*⁴³

Precum indică această gamă cuprinzătoare de obligații, standarde și instrumente internaționale, Statele participante la OSCE s-au angajat să promoveze egalitatea sexelor și participarea politică a femeilor, inclusiv în funcții de decizie.

➔ Reprezentarea egală în domeniul politic este o condiție preliminară pentru alegeri democratice

Alegerile democratice presupun posibilitatea alegerii libere a cetățenilor între partide politice și candidați concurenți. Sunt voci care susțin că nu este corectă intervenția pe piață electorală prin intermediul unor politici care restricționează egalitatea de șanse prin favorizarea unui grup (de ex., cel al femeilor) în detrimentul altora, sau care limitează alegerea electorală la urna de vot.

Reticența liderilor de partid față de nominalizarea unui număr egal de candidați femei și bărbați limitează, capacitatea electoratului (atât de sex feminin, cât și masculin) de a vota pentru femei.

Cu toate acestea, orice sistem electoral este alcătuit din reguli ce determină convertirea voturilor în locuri parlamentare, astfel favorizând anumite partide și anumiți candidați în detrimentul altora. Un bun exemplu în acest sens este utilizarea pragurilor stabilite prin lege, care nu alocă locuri partidelor mai mici, atunci când acestea nu reușesc să obțină un anumit procent din voturi. În mod similar, reglementările privind finanțarea campaniei electorale, regulile de acces la mass-media și cele de acces la urna de vot, impun caracterul competiției electorale.

O asemenea examinare a alegerilor electorale deschide calea pentru o interpretare alternativă – și anume, refuzul de a nominaliza un număr substanțial de candidați de sex feminin limitează capacitatea alegătorilor de a vota pentru femei. Mai mult decât atât, dată fiind inegalitatea condițiilor de concurență pentru bărbați și femei, încercările bine structurate de a redresa acest dezechilibru ar trebui să fie salutate. Strategiile pozitive de acțiune, menite să faciliteze accesul femeilor la funcții electivale, extinde opțiunile alegătorilor la urna de vot. Aceste strategii contribuie, de asemenea, la crearea unor parlamente mai incluzive, legitime și diversificate.

41 OSCE Ministerial Council, Decision No. 14/04, "OSCE Action Plan for the Promotion of Gender Equality", Sofia, 7 December 2004, <<http://www.osce.org/mc/23295>>.

42 O privire mai detaliată asupra angajamentelor OSCE în domeniul egalității de gen poate fi găsită în Anexa 1.

43 OSCE Ministerial Council, Decision No. 7/09, "Women's Participation in Political and Public Life", Athens, 4 December 2009, <<http://www.osce.org/mc/40710>>.

→ Parlamentele incluzive pot îmbunătăți legitimitatea și reprezentativitatea

Proporția locurilor deținute de femei în parlamentele naționale este un criteriu comun folosit în evaluarea progresului național în domeniul egalității de gen în viața publică, precum și a abilitării politice a femeilor.⁴⁴ De ex., acest indicator a fost adoptat pentru a monitoriza gradul de realizare de către Statele membre ale ONU a obiectivelor-țintă pentru anul 2015, stabilite de Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului.⁴⁵

Potrivit cercetărilor, atât bărbații cât și femeile cred că „guvernarea este mai democratică, dacă aceasta include o proporție substanțială de femei.”⁴⁶ Așadar, țările nu pot fi considerate ca fiind pe deplin democratice în cazul în care exclud femeile de la participarea în organele reprezentative. Bărbații și femeile formează părți aproximativ egale ale populației din regiunea OSCE.⁴⁷ Prin urmare, acest fapt trebuie să se reflecte în toate sferele vieții, inclusiv în sfera politică.

2.2. Beneficii pentru liderii partidelor politice

Argumentele prezentate mai sus își au originea în „argumentul echității”, conform căruia oferirea de oportunități de participare egală a ambelor sexe la toate procesele politice este o obligație din perspectiva drepturilor omului. Respectarea acestui drept al omului sporește, de asemenea, legitimitatea democratică și crește probabilitatea existenței unei guvernări incluzive. Astfel, „argumentul echității” constituie o justificare puternică în vederea înregistrării de progrese spre o participare egală a femeilor și bărbaților în viața politică.

Acestea fiind spuse, nu toate partidele politice pot fi convinse să ia măsuri în sprijinul abilitării politice a femeilor doar pe baza obligațiilor din perspectiva drepturilor omului și a principiilor legitimității. Mai curând, abordarea bazată pe stimulente se poate dovedi eficientă în convingerea partidelor politice, și în special a liderilor acestora, să susțină participarea politică a femeilor. Liderii urmează a fi mai ușor convinși dacă observă că prezența sporită a femeilor în funcții politice poate ajuta partidele să concureze mai eficient și să atragă atenția asupra unor aspecte de politică de partid, ceea ce le-ar putea asigura un sprijin mai susținut din partea electoratului.

Această abordare își are originea în două argumente frecvent invocate cu scopul de a spori participarea femeilor în viața politică, pe lângă cel al echității: argumentul „diferenței” și argumentul „pragmatic” sau „utilitar”.⁴⁸ Argumentul diferenței postulează că femeile și bărbații aduc diferite perspective, opinii și experiențe care pot îmbogăți dezbaterile politice și asupra politicilor. Aceste diferențe vor fi luate în considerare la nivel politic și în procesul decizional numai printr-o reprezentare completă și corectă. Argumentul „pragmatic” evidențiază beneficiile atrase de partide prin includerea mai multor femei, inclusiv electibilitatea și legitimitatea sporită în rândul alegătorilor. Suplimentar, partidele pot beneficia de o gamă mai largă de abilități, cunoștințe și experiență aduse de femei. Prin urmare, această secțiune prezintă argumente-cheie de motivare a liderilor partidelor politice în vederea majorării numărului de femei în rândul membrilor partidelor politice, a factorilor de decizie și a candidaților pentru

44 Ann Towns, *Women and States: Norms and Hierarchies in International Society* (New York: Cambridge University Press, 2010).

45 “What is the MDG Monitor?”, United Nations Development Programme (UNDP), 2007, <<http://www.mdgmonitor.org/index.cfm>>.

46 Leslie A. Schwindt-Bayer and William Mishler, “An Integrated Model of Women’s Representation”, *Journal of Politics*, Vol. 67, No. 2, 2005, pp. 407-428.

47 “Population trends”, UNFPA, <<http://www.unfpa.org/pds/trends.htm>>.

48 A se vedea, de ex.: Joni Lovenduski, *Feminizing Politics* (Cambridge: Polity Press, 2005); and Sarah Childs, Joni Lovenduski and Rosie Campbell, *Women at the Top 2005: Changing Numbers, Changing Politics?* (London: Hansard Society, 2005).

funcții electivă. În cele ce urmează, manualul se va concentra pe principalele patru stimulente ale liderilor partidelor politice:

- Îmbunătățirea imaginii publice și reputației partidului;
- Îmbunătățirea platformelor de partid și a agendelor politice;
- Consolidarea strategiilor electorale ale partidului; și
- Combaterea reducerii numărului de membri ai partidului.

Fiecare stimulent conține argumente concrete cu privire la modul în care participarea politică a femeilor poate aduce beneficii specifice pentru partidele politice.

2.2.1. Îmbunătățirea imaginii publice și reputației partidului

→ Adoptarea unei poziții politice față de egalitatea de gen

În multe State participante la OSCE, discriminarea formală a diverse grupuri, deși nu este complet ilegală, cu siguranță atrage critici publice asupra partidelor.

Unele partide politice moderne au dezvoltat o atitudine similară față de egalitatea de gen, considerând că susținerea participării depline și egale a femeilor și bărbaților în toate sferile vieții politice nu este doar necesară sub aspect legal, ci și politic avantajoasă. Lipsa poziției oficiale a

Caseta 2.3:
“Premiul pentru Egalitatea de Gen” al Consiliului Europei

Premiul pentru Egalitatea de Gen este acordat o dată la cinci ani partidelor care au “îmbunătățit semnificativ participarea femeilor în cadrul adunărilor alese sau partidelor politice, sau în organele executive ale acestora.” Nominalizările pot fi făcute de către orice grup politic al Adunării Parlamentare a Consiliului Europei, Parlamentul European sau parlamentele naționale ale statelor membre ale Consiliului Europei..

Sursa: *The Parliamentary Assembly of the Council of Europe, “Gender Equality Prize,”* www.assembly.coe.int

partidului politic și a conducerii acestuia față de o chestiune atât de crucială poate fi ușor preluată și folosită în detrimentul partidului de către opoziție, mass-media și alegători. În egală măsură, formularea și publicarea unei politici clare de sprijinire a egalității de gen poate avea un impact pozitiv asupra sporirii legitimității, a numărului de membri și a votanților partidului.

Angajamentul demonstrat pentru egalitatea de gen este, totodată, o condiție esențială pentru cooperarea cu rețele și fundații internaționale ale partidelor, cum ar fi Partidul Popular European și fundațiile partidelor din Germania. Calitatea de membru în astfel de rețele poate ajuta la creșterea reputației internaționale și statutului partidului ca o forță politică modernă, oferind în același timp partidului acces la resurse suplimentare și asistență pentru consolidarea capacităților.

→ Îmbunătățirea imaginii publice a partidului

Partidele politice continuă să fie dominate de bărbați cu vârste cuprinse între 45 și 64 de ani, atât la nivel global, cât și în regiunea OSCE – situație demografică care face ca politica și funcțiile politice să pară inaccesibile potențialilor candidați din alte grupe de vârstă sau medii, atât de sex masculin, cât și feminin. De asemenea, această componentă face ca partidele să apară frecvent ca elitiste și distanțate de alegătorul de rând, în special tinerii. Prin urmare, diversificarea bazei de membri a partidelor prin includerea mai multor femei de diferite vârste și din diferite medii sociale poate ajuta la întărirea imaginii publice a partidului în rândul principalelor grupurilor de votanți. Suplimentar, recrutarea mai multor femei ar putea ajuta la compensarea mai generală a reducerii numărului de membri în partide, așa cum va fi explicat mai jos.

2.2.2. Îmbunătățirea platformelor de partid și a agendelor politice

→ Lărgeste agenda politică a partidelor politice

Conform unui studiu la scară largă a membrilor parlamentului realizat de Uniunea Interparlamentară⁴⁹, peste 90% din respondenți au fost de acord cu faptul că femeile aduc puncte de vedere, perspective și talente diferite în politică prin introducerea unor noi perspective în domenii de politici dominate în mod tradițional de bărbați, cum ar fi apărarea, securitatea, economia și afacerile. Rolul femeii în eforturile de pace și reconciliere, prevenirea conflictelor, reabilitarea post-conflict și construirea păcii în mod general, de ex., poate aduce viziuni noi cu privire la modul de prevenire, gestionare și rezolvare a conflictelor.

Este frecvent susținută ideea precum că femeile aduc în politică domenii specifice de competențe, în special legate de probleme sociale, cum ar fi protecția socială, educația și asistența medicală. De fapt, experiența femeilor nu se limitează aici, dovadă fiind încadrarea femeilor în toate sferile de activitate. Totuși, stereotipurile de gen predominante în multe State participante la OSCE arată că femeile pot avea mai mult succes atunci când se concentrează pe politici sociale și, prin urmare, "utilizează înclinațiile alegătorilor în privința genului ca un avantaj și nu ca o limitare."⁵⁰ Fără a întări stereotipurile de gen, partidele trebuie să recunoască faptul că femeile sunt frecvent percepute ca fiind mai credibile atunci când se pronunță asupra aspectelor sociale importante, folosind aceasta ca modalitate de a-și extinde platformele și listele de partid.

Caseta 2.4: Femei în politică: Alegerea inteligentă*

Jane Doe nu s-a gândit vreodată că va deveni reprezentant al consiliului local în comunitatea ei. După construirea unei mari întreprinderi comerciale lângă casa ei, a descoperit că volumul de trafic rutier a crescut semnificativ, ducând la mai multe accidente rutiere. Fiind profesor de profesie, Jane și-a dat seama că cele mai multe dintre aceste accidente rutiere implicau copii care mergeau pe jos acasă de la școală și cei care nu aveau nici un alt loc pentru a se juca după școală decât strada. Îngrijorată, a fondat un grup comunitar pentru a elabora planuri de siguranță rutieră în zona afectată de dezvoltarea întreprinderii comerciale.

Grupul a aplicat presiune asupra consilierilor locali (majoritatea bărbați), care nu știau despre modul în care copiii ajung acasă de la școală sau unde se joacă, și nu au luat aceste probleme în considerare atunci când se aproba crearea întreprinderii. În apropierea alegerilor locale, Jane a intrat într-un

partid politic care în trecut desfășurase campanii pe probleme de justiție socială și educație, prezentându-și capacitățile organizaționale, angajamentele și experiența cu copii drept atribute ale succesului. În timp ce conducerea de partid și selectorii discutau posibili candidați, Jane a ajutat la învigorarea politicilor și platformelor electorale ale partidului legate de educația la nivel local și siguranța rutieră, câștigând astfel încrederea și sprijinul partidului pentru candidatură. Jane a desfășurat campanii bazate pe promisiunea de a introduce legi cu privire la siguranța rutieră și de a construi un spațiu de joacă pentru copii în parcul local.

Jane Doe a câștigat la alegerile locale funcția de consilier local și a continuat să facă lobby pentru îmbunătățirea siguranței rutiere, sportind credibilitatea partidului în materie de politici socio-economice locale.

**Acesta este un exemplu fictiv bazat pe experiențele femeilor din viața reală în politica locală.*

De asemenea, studiile indică faptul că prezența sporită a femeilor în funcții politice poate ajuta partidele să concureze mai eficient, atrăgând atenția asupra aspectelor politice importante anterior trecute cu vederea și astfel atrăgând noi alegători.⁵¹ O agendă politică mai cuprinzătoare și receptivă poate fi, de asemenea, folosită pentru a semnaliza implicarea partidului în dezvoltarea socio-economică a țării, contribuind astfel la o guvernare mai bună și mai eficientă.

49 "Equality in Politics: A Survey of Men and Women in Parliaments", Inter-Parliamentary Union, Reports and Documents no. 54, 2008, p. 31.

50 Paul S. Hermson, J. Celeste Lay and Atiya Kai Stokes, "Women running as women: Candidate Gender, Campaign Issues, and Voter-Targeting strategies", *Journal of Politics*, Vol. 65, No. 1, 2003, p. 244.

51 "Empowering Women for Stronger Political Parties. A Good Practices Guide to Promote Women's Political Participation", UNDP/NDI, 2011, <<http://www.undp.org/content/undp/en/home/librarypage/womens-empowerment/empower-women-political-parties.html>>.

În concluzie, atât timp cât rămân sub-reprezentate pe arena politică, capacitățile și perspectivele femeilor pe agendele politice vor fi insuficient valorificate. Includerea femeilor experți, academicieni și practicieni în elaborarea politicilor în cadrul partidelor politice poate contribui la legitimizarea perspectivei partidului privind probleme de politică cheie, precum și la extinderea agendei politice de partid.

→ Inovarea platformei politice de partid

Integrarea noilor perspective pe probleme de politici – în special în domeniile politice de interes pentru electorat sau domeniile în care electoratul simte că politicile existente sunt slabe sau ineficiente – în platforme specifice ale partidelor poate consolida atractivitatea acestora pentru alegătorii dezamăgiți sau atrage noi grupuri de alegători, în ambele cazuri aducând partidului mai multe voturi. Această abordare poate, de asemenea, re-energiza o platformă care ar fi putut deveni învechită sau care pare distanțată de realitățile actuale. În acest fel, platforma politică a unui partid emană inovație, incluziune și reacție la problemele politice curente și emergente.

Dezvoltarea unei poziții puternice privind egalitatea de gen într-o platformă de partid poate face un partid mai atractiv pentru o parte tot mai mare de alegători ce consideră egalitatea de gen ca fiind importantă.

În mod similar, integrarea într-o platformă de partid a unui angajament specific pentru egalitatea de gen sau o perspectivă politică cu scop de a consolida drepturile femeilor sau răspunde mai bine la nevoile acestora, poate fi un mijloc puternic de diferențiere a platformei unui partid de cele ale altora. Aceasta poate, de asemenea, face partidul mai atractiv pentru o parte tot mai mare de alegători care cred că egalita-

tea de gen este importantă. De exemplu, în încercarea de a depăși diferențele de gen în sprijinul alegătorilor, Partidul Conservator din MB a stabilit obiective politice de a crește numărul de femei în afaceri, a reduce diferența de remunerare între femei și bărbați, a implementa concedii flexibile pentru creșterea copilului și a combate violența împotriva femeilor.⁵²

→ Formulează perspectiva partidului asupra egalității de gen în scopul de a atrage noi alegători

Dezvoltarea unei poziții politice față de egalitatea de gen poate fi folosită și ca o oportunitate de a revizui, consolida și actualiza valorile de partid. În majoritatea democrațiilor, femeile reprezintă peste 50% din populația cu drept de vot, manifestând interes față de modul în care partidul le va trata odată ajuns la putere. Prin urmare, liderii de partid sunt stimulați să ia în considerare rolul pe care femeile îl joacă în partidul lor și poziția partidului lor pe subiectul egalității de gen.

Femeile reprezintă peste 50% din publicul cu drept de vot. Liderii de partid ar trebui să reevalueze rolul jucat de femei în ideologia partidului, precum și poziția pe care partidul o adoptă în privința egalității de gen.

Promovarea egalității de gen poate deveni parte a valorilor și platformelor politice ale unui partid ori de câte ori acesta se regăsește pe spectrul politic. Având în vedere atenția sporită acordată egalității de gen în societățile din întreaga regiune OSCE, partidelor politice progresive le este recomandat să re-evalueze propria poziție față de egalitatea de gen și să elabo-

reze o politică coerentă sau un set de viziuni care sunt în conformitate cu valorile partidului. Un partid care nu doar mimează o poziție cu privire la egalitatea de gen, o și articulează în forma unor obiective și scopuri concrete, obține un instrument puternic prin care să ajungă la electoratul de sex feminin, și, eventual, la electoratul în ansamblu.

⁵² "Where we stand", Pagina web a Partidului Conservator al Marii Britanii, <http://www.conservatives.com/Policy/Where_we_stand/women2.aspx>. Resursele și exemplele la care se face referire în acest manual sunt incluse datorită valorii acestora ca bune practici eficiente pentru promovarea participării femeilor în partidele politice. Prin urmare, includerea lor nu reprezintă în nici un fel o aprobare sau acceptare a agendelor politice sau platformelor politice ale organizațiilor, platformelor și a partidelor politice care le-au elaborat.

2.2.3. Consolidarea strategiilor electorale și/sau de campanie ale partidului

→ Diversificarea strategiilor electorale prin diversificarea candidaților

O listă națională sau regională a candidaților care reflectă o secțiune transversală a societății poate ajuta la maximizarea potențialei atractivități electorale a partidelor politice pentru diferite grupuri din publicul cu drept de vot. Prin contrast, partidele care exclud în mod clar anumite sectoare ale populației de pe listele lor de candidați – fie pe bază de sex, regiune, clasă, statut, religie, vârstă, rasă sau etnie – riscă să nu fie atractive pentru aceste sectoare. De ex., s-a observat că în timpul alegerilor locale, atât în Marea Britanie cât și în Irlanda, că listele care cel mai probabil vor atrage atenția electoratului sunt cele care includ candidați reprezentând o varietate de profesii. Liderii comunităților locale, în special, au tendința de a fi aleși din rândul cadrelor didactice, asistenților medicali, medicilor, comercianților sau proprietarilor de mici afaceri – ocupații ale unui număr mare de femei.⁵³

Includerea mai multor femei-candidați poate ajuta astfel la obținerea mai multor voturi din rândul electoratului de sex feminin, care s-ar putea simți inspirat și motivat să iasă la vot dacă văd o femeie candidând pentru o funcție publică. Conform unui sondaj de opinie realizat în Ucraina, de ex., există o cerere din partea alegătorilor de a vedea mai multe femei în structurile decizionale la diferite nivele, în pofida faptului că stereotipurile de gen încă predomină în țară.⁵⁴ Includerea unui număr sporit de femei pe lista de candidați este o modalitate de a captiva atenția alegătorilor. Prin adoptarea acestei strategii, partidele pot atrage noi alegători, inclusiv femei.

→ Lărgirea abilităților, cunoștințelor și expertizei în cadrul partidului

Un argument des invocat în favoarea promovării mai multor femei în politică propus în țările nordice a fost extinderea portofoliului de resurse – abilități, cunoștințe și capacități – pe care femeile le pot aduce în partidele politice.⁵⁵ Activiștii de partid din aceste state participante au încadrat problema reprezentării politice a femeilor ca o problemă de competențe specifice și experiență a femeilor în domeniile dominate de femei, subliniind, în același timp, contribuția specială a femeilor la ceea ce au fost în mod tradițional văzute ca domenii de specializare masculine.

Caseta 2.5:

Din mediul academic în politică: combinația câștigătoare pentru femei și partide

În Polonia, o prevedere a Codului Electoral permite partidelor să prezinte de două ori mai mulți candidați decât numărul disponibil de locuri. În capitală, Varșovia, aceasta înseamnă că fiecare partid poate propune până la 40 de candidați, astfel fiind încurajate prezentarea unor liste cât mai diversificate.

În 2007, un profesor de bun renume de la Universitatea Catolică din Lublin, Dr. Joanna Mucha, a fost recrutată de către partidul Platforma Civilă în calitate de candidat și a câștigat un loc în parlament. Ea este acum ministru în Cabinetul Polonez. La fel, în 2001, profesorul Joanna Senyszyn, după mai mulți ani petrecuți în mediul academico-economic a devenit candidat pe lista Alianței Democratice de Stânga. Și ea a câștigat un loc în parlament la alegerile din 2001, acum fiind membru al Parlamentului European.

Ambele femei au fost plasate pe cea de a doua poziție a listelor partidelor respective (Mucha în 2011 și Senyszyn în 2009), ambele descursându-se mult mai bine decât omologii lor de sex masculin plasați pe prima poziție a listei.

Sursa: Interview with Karolina Ó Beacháin Stefańczak, 31 October 2012.

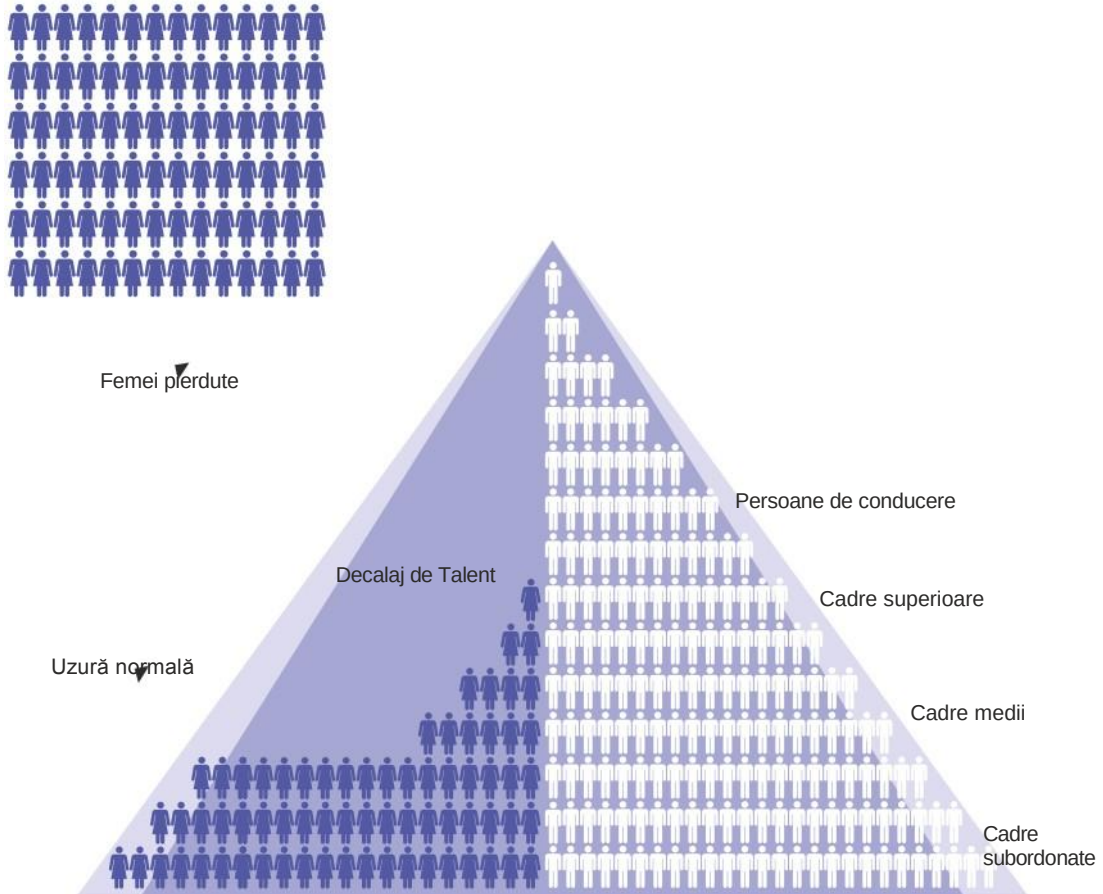
53 ODIHR, e-mail interview with Karolina Ó Beacháin Stefańczak, 31 October 2012.

54 *Women's Participation in Politics and Decision-Making in Ukraine: Strategy Paper* (Kiev: Ukrainian Women's Fund, 2011).

55 Lenita Freidenvall, *Vågen till Varannan damernas: om kvinnorepresentation, kandidaturval och kvotering i svensk politik 1970-2002* [Every other one for the ladies: on women's political representation, candidate selection and gender quotas in Sweden 1970-2002], Ph. D. Diss. (Stockholm: Stockholm University, 2006); Lenita Freidenvall, Drude Dahlerup and Hege Skjeie, "The Nordic Countries: an Incremental Model", in Drude Dahlerup (ed.), *Women, Quotas and Politics* (London: Routledge, 2006).

Seturile de competențe, cunoștințele și expertiză ale femeilor sunt resurse de conducere vitale pentru partide, fiind insuficient utilizate atunci când partidele sunt insuficient reprezentate de femei. Acest decalaj este cu atât mai evident la nivelele de decizie din partidele politice. "Decalajul de talent", care a fost identificat în cadrul companiilor din sectorul afacerilor, este aplicabil și în sfera politică.

Figura 2.6: Decalajul de talent

Sursa: Adaptare din Christina Ioannidis and Nicola Walther, Your Loss: How to Win Back your Female Talent (Richmond: Aquitude Publishing; 2010).

Abordarea decalajului de talent pe bază de gen poate fi benefic pentru partidele politice în mai multe moduri. Femeile sunt mai adesea în contact cu problemele cu care se confruntă societatea din cauza diviziunii tradiționale a muncii, în bază de gen, încă prezentă în multe societăți. Astfel, femeile sunt puse în situația unică de a asista partidele să fie mai atractive pentru pătri largi ale electoratului, inclusiv grupurile marginalizate și alegătorii latenți. În multe situații, femeile s-au dovedit a fi, de asemenea, negociatori abili, demonstrând capacitatea lor de a realiza un compromis în situații de conflict. De ex., femeile au fost activiști pentru pace în fosta Iugoslavia și Irlanda și au jucat un rol-cheie în tranziție democratică în regiunea OSCE și în afara acesteia.

Să înțelegem prin aceste experiențe că abilitățile dezvoltate de femei sunt funcțional echivalente cu calificările și capacitățile necesare pentru a concura în politică? Cercetările au demonstrat modul în care femeile aduc diferite stiluri și valori în conducere, prin afișarea unui puternic

încurajarea comportamentului cooperativ⁵⁷ și facilitarea creării de consens. Femeile frecvent posedă aceleași abilități ca și bărbații, inclusiv în procesul de luare a deciziilor, de management, de planificare a bugetului, de soluționare a problemelor și de analiză, deși acestea pot fi dezvoltate în diferite moduri.

Suplimentar, studiile au arătat că mai multe femei decât bărbați se angajează în activități de voluntariat, inclusiv în munca de voluntariat politic.⁵⁸ Mai multe femei decât bărbați sunt angajate în sectorul non-profit, și sunt deosebit de active în organizațiile de bază ale societății civile, precum și în organizațiile non-guvernamentale care funcționează la nivel local și național. Mai mult decât atât, femeile sunt mai susceptibile de a rămâne cu același partid, chiar dacă partidul nu are succes în alegeri. De exemplu, în Georgia s-a constatat că era mai probabil ca femeile membri de partid să își promoveze partidul în timpul campaniilor electorale decât bărbații; femeile au fost mult mai dispuse să se angajeze în promovarea partidului prin modalități mai puțin vizibile, cum ar fi campaniile de la ușă-la-ușă; era mai probabil ca femeile să rămână membri ai partidului, chiar dacă partidul nu obținea locuri în parlament sau își pierdea majoritatea.⁵⁹ Ratele de voluntariat ale femeilor sunt deosebit de ridicate în rândul grupurilor de o vârstă mai tânără,⁶⁰ ceea ce sugerează că femeile tinere, active în comunitățile locale și dedicate problemelor sociale, reprezintă o resursă valoroasă pentru partidele care doresc să-și îmbunătățească imaginea și atractivitatea în rândul tinerei generații.

Aceste exemple arată că femeile sunt capabile în calitate de mobilizatori, iar partidele care folosesc în mod eficient aceste abilități pot extinde cu succes baza lor de vot prin mobilizarea voturilor latente și atragerea sprijinului mai larg al alegătorilor.

2.2.4. Combaterea scăderii numărului de membri ai partidului

Declinul pe scară largă a numărului de membri ai partidelor politice începând cu anii 1980 a creat numeroase probleme pentru partidele politice, printre care finanțarea inadecvată pentru anumite activități de partid, probleme de personal (în special în birourile locale de partid) și distanțarea partidelor de societățile pe care acestea pretind că le reprezintă.⁶¹ Partidele politice riscă să dispară în cazul în care continuă să fie domeniul exclusiv al bărbaților înstăriți și în vârstă. Prin includerea femeilor, partidele pot inversa această tendință pe două fronturi, deoarece femeile pot completa rândurile în descreștere ale membrilor partidelor și ar avea mai mari șanse de a recruta noi membri de partid dintr-o porțiune mai largă a societății.

56 Colleen Lowe Morna, "Ringing up the changes: gender in southern African politics", Gender Links, 2004.

57 Maryann Barakso, "Is There a 'Woman's Way' of Governing? Assessing the Organizational Structures of Women's Membership Associations", *Politics & Gender*, Vol. 3, 2007, pp. 201-227.

58 De exemplu: Hiromi Taniguchi, "Men's and Women's Volunteering: Gender Differences in the Effects of Employment and Family Characteristics", *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, Vol. 35, No. 1, 2006, p. 91-96; Volunteering in the United States, 2012, *Bureau of Labor Statistics, United States Department of Labor*, <http://www.bls.gov/news.release/volun.nr0.htm>.

59 "Finanțarea Partidelor Politice și Participarea Politică a Femeilor" desfășurată în perioada 29-30 iunie 2011 în Tbilisi, Georgia, organizată de ODIHR, Comisia Electorală Centrală a Georgiei, Institutul Țărilor de Jos privind Democrația Pluripartidică (NIMD) și Institutul Național Democratic (NDI), a se vedea: <http://www.nimd.org/>.

60 Volunteering Statistics, The Centre for Volunteering, http://www.volunteering.com.au/tools_and_research/volunteering_statistics.asp.

61 "Lonely at the top: Is the mass political party on its way out, and does it really matter?", *The Economist*, 12 August 2012, <http://www.economist.com/node/21559901>.

Tabelul 2.7: Proporția (%) membrilor de partid de sex masculin în Europa, decadele anilor 1990 și 2000

	1990+	2000+	Gender Gap
Belgia	63	60	-3
Danemarca	60	67	+7
Franța	65	51	-14
Germania	69	64	-5
Marea Britanie	58	61	+3
Grecia	73	63	-10
Irlanda	69	61	-8
Italia	73	77	+4
Luxemburg	78	60	-18
The Netherlands	61	56	-5
Portugalia	72	66	-6
Spania	77	68	-9

Sursa: Susan E. Scarrow and Burcu Gezgor, "Declining memberships, changing members? European political party members in a new era", *Party Politics*, Vol. 16, No. 6, 2010, pp. 823 - 843.

Precum este indicat în Tabelul 2.7, într-o serie de State participante la OSCE, bărbații reprezintă mai mult de două treimi din totalul membrilor de partid. Deși proporția membrilor de partid de sex masculin a crescut în unele țări, cum ar fi Danemarca, Italia și Marea Britanie, de fapt procentul bărbaților membri de partide politice a scăzut în cele mai multe dintre țările studiate. Deși există un declin general în numărul de membri de partid în regiunea OSCE, procentul femeilor în partidele politice este în creștere. Declinul numărului de membri de partid este condus de o gamă largă de factori. Cu toate acestea, recrutarea activă a unui număr mai mare de femei pentru a face parte din partide ar putea fi o strategie eficientă atât pentru a compensa scăderea numărului de membri de partid precum și pentru a restructura imaginea partidului. Prin utilizarea resurselor frecvent nefolosite de femei potențiali membri de partid, liderii de partid pot astfel, în mod simultan, reduce scăderea numărului de membri în partid, susține structurile locale în declin și consolida campaniile lor de bază. Această strategie ar trebui, de asemenea, să îmbunătățească imaginea publică a partidelor și să ajute partidele să devină mai reprezentative în privința electoratului.

2.3. Beneficii pentru femeile din cadrul partidelor politice

Femeile, de asemenea, joacă un rol important în procesul de susținere a egalității sexelor în funcțiile politice. În această secțiune, sunt prezentate argumente care justifică de ce mai multe femei ar trebui să fie sprijinite pentru a candida în funcții electivă, precum și ceea ce pot face femeile pentru a convinge liderii partidelor să sprijine ascensiunea politică a femeilor. Aceste argumente pot ajuta activiștii de partid de sex feminin să extindă cercul de femei care doresc să candideze pentru o funcție publică și să elimine discriminarea de gen în partidele politice.

2.3.1. Mărirea proporției de femei care doresc să candideze pentru o funcție publică

→ Reprezentarea propriei persoane și a celorlalți

Este frecvent pusă întrebarea: De ce este nevoie de mai multe femei în politică? Într-un videoclip de promovare pentru "Proiectul 2012", Centrul pentru Femeile și Politica Americană de la Universitatea Rutgers, SUA, a pus întrebarea invers, în felul următor: "De ce *nu* ar fi nevoie de mai multe femei în politică?"⁶² Videoclipul nepărtinitor a încurajat mai multe femei să candideze pentru funcții publice în Statele Unite.⁶³ Una dintre femeile alese în Congresul Statelor Unite a menționat că ceea ce a convins-o să candideze a fost:

"Dorința ca cineva care seamăna cu mine să mă reprezinte. Într-o bună zi, te uiți în oglindă și spui: Eu trebuie să fiu acea persoană".

Încurajarea femeilor având diferite identități, origini și nivele de experiență este esențială pentru atingerea esenței unui guvern reprezentativ. Aceasta va asigura, de asemenea, ca femeile să fie prezente pentru a influența elaborarea politicilor privind chestiuni de interes specific pentru diferite grupuri de femei. După cum sugerează Figura 2.8, prea frecvent, femeile sunt absente de la dezbaterile politicilor care le afectează cel mai mult.

Figura 2.8: Politică reprezentativă?

Grupul compus din bărbați, format de Congres pentru a discuta un Mandat de Control al Natalității în Statele Unite, februarie 2012. Imagine oferită de ABC News.

→ Fii un model de urmat și mobilizează angajamentul civic

Femeile sunt adesea reticente de a începe o carieră politică dintr-o varietate de motive diferite legate de bariere reale sau imaginare în calea succesului lor.⁶⁴ Totodată, cu cât mai frecvent femeile intra în politică, cu atât mai mare va fi încurajarea pentru alte femei de a acorda atenție domeniului politic,

⁶² Anne Phillips, *The Politics of Presence* (Clarendon Press, Oxford, U.K.; New York, the United States, 1995).

⁶³ "2012 Project Videos," Center for American Women and Politics, Eagleton Institute of Politics, Rutgers University, <http://www.cawp.rutgers.edu/site/pages/news_2012videos.php>.

⁶⁴ Jennifer L. Lawless and Richard L. Fox, *It Takes a Candidate: Why Women Don't Run for Office* (New York: Cambridge University Press, 2005).

Caseta 2.9:
Femeile ca agenți ai schimbării

“Prezența majoră a femeilor în guvernele locale a adus femeilor beneficii considerabile, atât sociale cât și psihologice, inclusiv îmbunătățirea respectului și încrederii în sine, ceea ce a dus la un rol mai mare pentru femei în gospodăriile acestora și în comunitate.”

Sursa: Ambassador Melanne Verwee, “Women as Agents of Change: Advancing the Role of Women in Politics and Civil Society,” United States. Department of State, 9 June, 2010

a deveni alegători activi, a lua în considerare urmarea unei cariere în politică, a se asocia în partide politice sau deveni candidați independenți. Surprinderea femeilor în poziții de conducere poate avea efecte pozitive asupra alegătorilor de ambele sexe, și poate ajuta la eliminarea stereotipurilor de gen existente cu privire la capacitățile politice ale femeilor.

O serie de studii au constatat că politicienii de sex feminin de multe ori servesc drept modele care inspiră alte femei să se implice politic, în calitate de cetățeni, membri de partid și activiști politici⁶⁵. Acest lucru se datorează faptului că liderii de sex feminin pot îmbunătăți identificarea alegătorilor de sex feminin cu sistemul politic – și, prin urmare, sentimentul acestora de a fi capabile să influențeze procesul decizional,

participarea lor căpătând astfel valoare. Aceste efecte, însă, nu se limitează la femei: prezența femeilor într-o gamă largă de funcții politice poate crește simultan încrederea pe care și bărbații o au în sistemul politic⁶⁶. Prin urmare, alegerea unor proporții mai mari de femei în funcții politice poate aprofunda democrația și încuraja angajamentul civic în rândul populației generale.

→ **Schimbarea percepției societății și actorilor politici cu privire la capacitățile femeilor**

Alegerea unui număr mai mare de femei în funcții publice poate astfel consolida încrederea în rândul femeilor, contribui la consolidarea agendelor legislative și politice, și crește încrederea electoratului în sistemul politic. Prezența femeilor în funcții publice poate, cu toate acestea, duce la schimbări mai largi, pozitive în percepțiile sociale și culturale ale capacității femeilor. Prezența femeilor puternice, capabile în funcții publice poate duce la schimbări în percepțiile sociale, și poate ajuta la combaterea stereotipurilor de gen și atitudinilor discriminatorii.

65 Lona Rae Atkeson, “Not all cues are created equal: The conditional impact of female candidates on political engagement”, *Journal of Politics*, Vol. 65, No 4, 2003, pp. 1040-1061; Christina Wolbrecht and David E. Campbell, “Leading by example: Female members of parliament as political role models”, *American Journal of Political Science*, Vol. 51, No. 4, 2007, pp. 921-939; Jeff A. Karp and Susan Banducci, “When politics is not just a man’s game: Women’s representation and political engagement”, *Electoral Studies*, Vol. 27, No. 1, pp. 105-115; David Campbell and Christine Wolbrecht, “See Jane run: Women politicians as role models for adolescents”, *Journal of Politics*, Vol. 68 No. 2, 2006, pp. 233-247.

66 Ana Espirito Santo, *The Symbolic Value of Descriptive Representation: The Case of Women*, Ph.D. Diss., European University Institute, 2011; Leslie A. Schwindt-Bayer and William Mishler, “An Integrated Model of Women’s Representation”, *Journal of Politics*, Vol. 67, No. 2, 2005, pp. 407-428.

2.4. Beneficii pentru societate

Societatea în general beneficiază de reprezentarea sporită a femeilor în partidele politice și în funcțiile alese. Prezența femeilor în politică poate asigura direcționarea problemelor politice ce afectează în special femeile spre dezbateri politice, sensibilizarea cu privire la discriminarea de gen în toate sferele vieții politice și publice și sporirea dezvoltării socio-economice.

2.4.1. Sporirea încrederii publice în sistemul politic

Prezența femeilor în funcții politice, atât electivă cât și nominală, poate spori legitimitatea sistemului politic și, astfel, încrederea publicului în sistem.⁶⁷ După cum a fost menționat mai sus, atât cetățenii de sex masculin, cât și de sex feminin consideră că guvernul este mai democratic dacă un număr mai mare de femei este prezent în instituțiile politice ale acestuia. Alegerea mai multor femei în funcții politice poate, prin urmare, spori gradul de identificare al alegătorilor cu sistemul politic, ceea ce duce la o mai mare participare la vot.

Egalitatea de gen în partidele politice poate spori încrederea publicului în sistemul politic

În plus, o mai mare incluziune și reprezentativitate a electoratului în funcțiile politice poate duce la o mai mare stabilitate politică, constituind unul dintre cele mai eficiente instrumente de prevenire a conflictelor. Premiza incluziunii este că stabilitatea poate fi garantată doar în cazul în care toți se simt parte a societății în măsură egală.

2.4.2. Realizarea impactului asupra agendei politice

O masă critică de femei⁶⁸ în politică poate atrage atenție vitală asupra problemelor care afectează în mod disproporționat femeile.⁶⁹ Statele participante în regiunea OSCE continuă să se confrunte cu provocări majore în realizarea egalității de gen în următoarele domenii: educație; remunerare și accesul la anumite sectoare ale pieței muncii, cum ar fi serviciul militar; politicile sociale și asistența medicală, inclusiv sănătatea maternă și reproductivă; și îngrijirea persoanelor aflate în întreținere, inclusiv a copiilor și a persoanelor în vârstă.⁷⁰ Femeile din multe State participante sunt deosebit de sensibile la problemele care decurg din restructurare politică și economică, violența domestică, hărțuirea sexuală și traficul de ființe umane.⁷¹ În cazul în care femeile sunt absente din politică sau constituie doar o mică parte din adunările alese, este puțin probabil ca problemele importante precum acestea să fie prioritizate sau abordate.

⁶⁷ Ibid.

⁶⁸ Masa critică a femeilor în funcții publice - postulată ca fiind egală cu aproximativ 30% din numărul legiuitorilor într-o anumită țară - se referă la nivelul de reprezentare al femeilor în funcțiile alese la care femeile pot începe să influențeze politicile și legile și, potențial, duce înainte egalitatea sexelor și abilitarea femeilor.

⁶⁹ Sarah Childs, *New Labour's Women MPs: Women Representing Women* (London: Routledge, 2004); Michelle Swers, *The Difference Women Make* (Chicago: University of Chicago Press, 2002); Sue Thomas, *How Women Legislate* (New York: Oxford University Press, 1995).

⁷⁰ Tanja van der Lippe and Eva Fodor, "Changes in gender inequality in six eastern European countries", *Acta Sociologica*, Vol. 41, No. 2, 1998, pp. 131-149; Sylke Viola Schnepf, "Gender differences in subjective well-being in Central and Eastern Europe", *Journal of European Social Policy*, Vol. 20, No. 1, 2010, pp. 74-85.

⁷¹ Janet Elise Johnson, "Domestic violence politics in post-Soviet States" *Social Politics*, Vol. 14, No. 3, 2007, pp. 380-405; Olga Avdeyeva, "When do states comply with international treaties? Policies on violence against women in post-communist countries", *International Studies Quarterly*, Vol. 51, No. 4, 2007, pp. 877-900; Jane Hardy, Wiesława Kozek and Alison Stenning, "In the front line: women, work and new spaces of labour politics in Poland", *Gender Place and Culture*, Vol. 15, No. 2, 2008, pp. 99-116; Tomas Sobotka, "Re-emerging diversity: Rapid fertility changes in central and eastern Europe after the collapse of the Communist regimes", *Population*, Vol. 58, No. 4-5, 2003, pp. 511-547.

Probele sugerează că includerea vocilor femeilor - mai ales atunci când acestea abordează provocări complexe - extinde diversitatea punctelor de vedere, experiențelor, intereselor și abilităților aduse în dezbaterile parlamentare.⁷² Alegerea mai multor femei care provin din medii și partide politice diferite poate îmbunătăți în continuare aceste efecte pozitive, permițând viziunilor femeilor să fie canalizate în discuțiile privind politicile publice.

2.4.3. Creșterea contribuției la dezvoltarea socio-economică

Există, de asemenea, un consens tot mai mare între actorii internaționali precum că egalitatea sexelor nu este doar un scop bun, dar, de asemenea, un scop inteligent. Există anumite dovezi care sugerează că un număr mai mare de femei în funcții alese duce la avantaje economice.⁷³ Banca Mondială, de exemplu, susține că promovarea egalității sexelor reprezintă "economie inteligentă", deoarece aceasta poate crește producția pe lucrător în proporție de la 3% la 25% într-o serie de țări:

"Țările care creează oportunități și condiții mai bune pentru femei și fete pot ridica productivitatea, îmbunătăți rezultatele pentru copii, face instituțiile mai reprezentative, și avansa perspectivele de dezvoltare pentru toți."⁷⁴

În mod similar, Raportul privind Decalajul de Gen din 2011 al Forumului Economic Mondial constată faptul că:

"Țările și companiile vor prospera dacă femeile sunt educate și angajate ca piloni fundamentali ai economiei, iar conducerea diversă este cel mai probabil să găsească soluții inovatorii pentru a face față provocărilor economice actuale și pentru a genera o creștere durabilă și echitabilă."⁷⁵

O altă constatare a acestui raport este că femeile, comparativ cu bărbații, sunt mai susceptibile de a investi o parte mai mare din venitul lor în educația și sănătatea copiilor lor.⁷⁶ În mod similar, un studiu din 2011 a constatat că în cazul în care un dolar din banii pentru dezvoltare este dat unei femei, ea este de natură să cheltuiască 90% din bani pe familia și pe comunitatea sa. În cazul în care un dolar din banii pentru dezvoltare este dat unui bărbat, acesta este de natură să cheltuiască doar de la 30 la 40% din bani pe familia și pe comunitatea sa; restul îi va cheltui pe el însuși.⁷⁷ Figura 2.10 ilustrează proporția de fonduri alocate de către bărbați și femei comunității acestora și pentru sine.

72 Anne Phillips, *The Politics of Presence* (New York: Oxford University Press, 1995); Jane Mansbridge, "Should Blacks Represent Blacks and Women Represent Women? A Contingent Yes", *Journal of Politics*, Vol. 61, No. 3, 1999, pp. 628-657.

73 Kofi Annan, *Quotes on Human Rights*, 2008, <<http://www.unfpa.org/rights/quotes.htm>>.

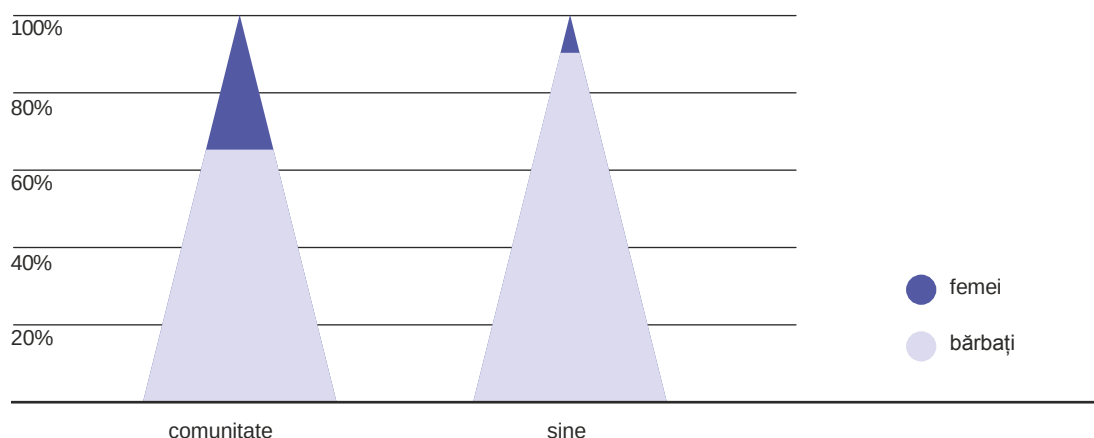
74 "World Development Report 2012: Gender Equality and Development", The World Bank, 2012, <<http://go.worldbank.org/CQCTMSFI40>>.

75 "The Global Gender Gap", World Economic Forum (WEF), 2011, <<http://www.weforum.org/issues/global-gender-gap>>.

76 Ricardo Hausmann, Laura D. Tyson and Saadia Zahidi, "The Global Gender Gap Report 2011", World Economic Forum, 2011, <http://www3.weforum.org/docs/WEF_GenderGap_Report_2011.pdf>.

77 Cherie Booth QC, "Seeking True Democracy: The Challenge and Promise of Full Equality for Women", Chatham House, December 2011.

Figura 2.10: Modul în care este cheltuit un dolar din fondurile pentru dezvoltare în funcție de gen

Sursă: Elaborat de ODIHR în scopurile prezentului manual în baza Cherie Booth QC, "În Căutarea Adevăratei Democrații: Provocarea și Promisiunea Egalității Depline Pentru Femei", Chatham House, decembrie 2011.

2.4.4. Promovarea unei mai bune înțelegeri a problemelor de gen în societate

Egalitatea sexelor este până acum înțeleasă greșit în multe societăți din întreaga zonă OSCE. Este dificil de a acorda prioritate pe agenda de politici unui concept pe care nu toți – în special politicieni, factorii de decizie și autorii de politici – îl înțeleg. Când reprezentanții aleși vor fi capabili să definească egalitatea sexelor și să identifice beneficiile egalității sexelor pentru societate în general, există o șansă mai mare că aceste mesaje vor putea fi comunicate într-un mod pozitiv cetățenilor - atât bărbaților, cât și femeilor.

Majoritatea respondenților la Sondajul ODIHR 2012 au demonstrat o bună înțelegere a conceptului de egalitate de gen.⁷⁸ Un respondent de sex masculin din Kazahstan de ex., a descris egalitatea sexelor ca un "atribut necesar al vieții moderne, însemnând drepturi egale pentru bărbați și femei".

Un respondent de sex feminin din R. Moldova a definit-o ca "posibilitatea atât pentru bărbați, cât și femei, de a-și exprima poziția, afirma calitățile, participa la procesul de îmbunătățire a vieții, de a fi ascultați și de a încerca să aplice ideile și planurile proprii pentru beneficiul societății." Pentru un respondent de sex masculin din Georgia, "egalitatea sexelor este o democrație deplină." Un respondent de sex feminin din Kârgâzstan a definit egalitatea sexelor ca "drepturi și responsabilități egale pentru bărbați și femei în toate sferele vieții, precum și venituri și acces egal la resurse". Alți interlocutori au menționat necesitatea unor măsuri legale pentru egalitatea de gen, asigurarea unor condiții egale pentru femei și bărbați, prezența femeilor și bărbaților în toate sferele societății, precum și o înțelegere a rolurilor și importanței pe care femeile și bărbații o au în societate.

“Egalitatea de gen reprezintă EGALITATE indiferent de gen”

Sursă: Studiul ODIHR 2012, respondent de sex masculin din Moldova

“Egalitatea de gen este necesară pentru a crea condiții egale pentru femei și bărbați în viața politică, socială și culturală”.

Sursă: Studiul ODIHR 2012, respondent de sex feminin din Kazahstan

78 Studiul ODIHR 2012, mai mulți respondenți din țările-pilot.

Concluzie la Capitolul 2

Acest capitol a examinat argumentele pentru promovarea participării politice a femeilor, punând accent pe femeile din partidele politice. Capitolul a subliniat argumentele tradiționale, înrădăcinate în respectarea și conformarea cu instrumentele internaționale privind drepturile omului, precum și respectarea principiilor de legitimitate, reprezentare și incluziune. Suplimentar, acesta a examinat mai multe argumente bazate pe stimulente, legate de creșterea atractivității partidelor politice pentru alegători. Din punctul de vedere al liderilor de partide politice, femeilor politicieni și societății civile, acest capitol a demonstrat că egalitatea sexelor în politică este nu numai un scop bun, dar și un scop inteligent. Următoarele capitole vor dezvolta strategiile și măsurile concrete care pot sprijini liderii partidelor politice, femeile politicieni și societatea civilă în realizarea acestor beneficii.

Partidele politice și liderii partidelor politice

CAPITOLUL 3: CUPRINS

Introducere la Capitolul 3	46
3.1. Ce strategii dau rezultate?	49
3.1.1. Instituționalizarea egalității de gen în cadrul structurilor, proceselor și practicilor de partid	50
3.1.2. Adoptarea măsurilor voluntare de susținere a ascensiunii politice a femeilor	60
3.1.3. Asigurarea accesului egal al ambelor genuri la resurse financiare și fonduri de campanie	76
3.1.4. Integrarea componentei de gen în strategia electorală	78
3.1.5. Promovarea guvernantei naționale care să respecte dimensiunea de gen	82
Concluzie la Capitolul 3	87

Introducere la Capitolul 3

Reprezentarea femeilor în funcții electivă în orice țară este determinată și influențată de o serie de factori. Printre acestea se numără proiectarea sistemelor politice și electorale, gradul în care procesele decizionale sunt instituționalizate și evoluțiile economice și culturale mai largi din societate. Fără a aduce atingere celor de mai sus, cu toate acestea, democrația modernă este încă dominată de partidele politice. Prin urmare, partidele politice - și procesele prin care acestea sunt reglementate - joacă un rol-cheie în determinarea gradului în care femeile participa la viața politică și publică și calitatea angajării acestora.

Din acest motiv, partidele politice sunt frecvent denumite "agenți de pază" ai participării femeilor în viața politică. Barierele, cum ar fi discriminare directă sau indirectă pe criterii de sex în procedurile și practicile de partid, lipsa sensibilității la gen în selecția candidaților și mobilizarea acestora sau o distribuție inechitabilă a resurselor de partid în rândurile candidaților sunt unele dintre provocările complexe cu care se confruntă femeile în partidele politice și, în special, candidații de sex feminin în organizarea și implementarea campaniilor electorale.

Partidele politice din regiune OSCE au devenit, din ce în ce mai mult, obiectivele strategiilor orientate spre gen care vizează consolidarea prezenței și influenței femeilor în viața politică. Acest lucru se datorează rolului fundamental pe care îl au partidele politice în procesul democratic, în selectarea și socializarea reprezentanților politici și liderilor potențiali, precum și în promovarea unei perspective de egalitate a sexelor în cadrul sistemului partidelor politice. Acest lucru face ca partidele politice să fie actorii principali ai schimbării în cazul în care se dorește realizarea egalității sexelor în viața politică și publică. Pentru a face acest lucru în mod eficient, partidele politice ar trebui să ia în considerare patru dimensiuni:

- Funcționarea internă a partidului, inclusiv reguli și proceduri de partid;
- Activitatea partidului cu femeile candidați de partid, activiștii de partid și membrii de partid, precum și interacțiunile dintre femei și bărbați în cadrul partidului;
- Activitatea și interacțiune partidului cu activiștii femei din partea societății civile și alegătorii femei; și
- Istoria partidului în ceea ce privește guvernarea sensibilă la gen la nivel național și local.

Funcționarea internă a partidului, inclusiv a normelor și procedurilor de partid formale și informale care reglementează modul în care funcționează un partid, este un factor cheie care poate influența capacitatea de reacție a partidelor politice la problemele de gen. Partidele politice care au structuri foarte instituționalizate tind să fie mai receptivă la o agendă politică care promovează progresul politic al femeilor.⁷⁹ Acest lucru se datorează faptului că o structură de partid clară, guvernată de seturi de norme definite și transparente privind luarea deciziilor, elaborarea politicilor, promovarea și recrutarea, pune bazele pentru un acces echitabil pentru bărbați și femei la resursele partidelor politice și la conducere. Mai mult decât atât, procesele de partid în mod clar definite fac mai simplă pentru membrii de partid introducerea măsurilor de sprijinire a reprezentării politice a femeilor în politicile, procesele și procedurile de partid existente. Astfel de măsuri pot include cotele de partid voluntare, obiective sau alte măsuri voluntare.

Pentru a fi eficiente, cu toate acestea, aceste măsuri trebuie să fie însoțite de inițiative pentru a **încuraja în mod activ și a sprijini femeile** în cadrul partidelor de a avansa în carierele lor politice, fie prin activități de consolidare a capacităților, creșterea gradului de conștientizare sau adoptarea de politici și proceduri sensibile la gen. Angajament pentru egalitatea sexelor ar trebui să fie promovat nu numai în cadrul partidelor, dar și în **electorat**, prin intermediul platformei și mesajele de campanie ale partidelor.

79 Pippa Norris and Mona Lena Krook, "Gender Equality in Elected Office: A Six-Step Action Plan" (Warsaw: OSCE, 2011), <<http://www.osce.org/odihr/78432>>.

În cele din urmă, partidele trebuie să asigure că promisiunile și angajamentele de campanie în ceea ce privește participarea egală a femeilor și bărbaților în viața politică sunt implementate în practică. Acest lucru poate fi realizat prin lobby pentru introducerea și/sau implementarea efectivă a legislației și politicilor privind egalitatea sexelor la nivel local și național.

Prezentul capitol va examina strategii pe care partidele politice și, în special, liderii partidelor politice, le pot adopta pentru a crește prezența și influența femeilor în cadrul partidelor politice și, în special, în posturile de decizie. Aceste strategii se concentrează pe consolidarea fundamentelor democratice și favorabile din punct de vedere a genului ale structurilor și proceselor de partid, precum și sprijinirea femeilor în promovarea carierei acestora. Foarte important, prezentul capitol se bazează pe standardele și bunele practici internaționale cuprinse în *Ghidul privind Reglementarea Partidelor Politice*, elaborat de către ODIHR și Comisia de la Veneția a Consiliului European, precum și lucrări ale organizațiilor internaționale și ONG-urile care activează în acest domeniu⁸⁰.

Capitolul răspunde la șase provocări cheie identificate de către interlocutori ca obstacole în calea emancipării politice a femeilor:

- ✓ Lipsa de prevederi și măsuri în actele de constituire ale partidelor pentru a asigura reprezentarea femeilor în structurile și activitățile de partid;
- ✓ Procesele de recrutare și/sau de selecție a candidaților care nu sunt transparente;
- ✓ Procedurile de promovare neclare și netransparente;
- ✓ Accesul și distribuie inegală a resurselor de partid;
- ✓ Cultură de partid insensibilă din punct de vedere a genului; și
- ✓ Cadrul instituțional și de reglementare care discriminează femeile și oferă mecanisme insuficiente pentru a înlătura problemele depistate.

În următoarea secțiune, fiecare dintre provocările de mai sus este examinată în detaliu; capitolul prezintă ulterior strategii concrete pentru abordarea fiecărei dintre aceste provocări.

Provocările în calea participării femeilor în partidele politice

Actele de constituire ale partidelor politice guvernează modul în care partidele funcționează pe plan intern și pe plan extern. Unele partide politice au făcut eforturi pentru a promova egalitatea de gen prin intermediul, și a integra limbaj sensibil la gen în, actele lor de constituire. Cu toate acestea, prea frecvent aceste documente nu conțin nici o referire la egalitate sau echitate. Mai mult decât atât, chiar și în cazul în care partidele depun un efort pentru a instituționaliza procesele și politicile de partid într-un mod transparent, în multe cazuri, aceste reguli nu sunt respectate în practică, frecvent în detrimentul femeilor membri. Una din funcțiile-cheie ale partidelor care ar trebui să fie mai transparentă, corectă și echitabilă este **procesul de recrutare și/sau selecție a candidaților**. Pe când numărul de femei în cele din urmă *alese* de la fiecare partid politic poate reflecta o părtinire din partea electoratului⁸¹, numărul de femei *selectate* în calitate de candidați de către liderii de partid poate oferi un indiciu clar dacă partidul este sau nu părtinitor împotriva femeilor. De exemplu, un partid politic, care susține că jumătate din membrii săi sunt de sex feminin și că membrii săi de sex feminin dețin funcții de conducere, dar care alege mai puțin de 20 la sută din femei pentru a face parte din lista de candidați, poate fi un indiciu de atitudine părtinitoare

80 See OSCE/ODIHR and Council of Europe Venice Commission, *Guidelines on Political Party Regulation*, 2010, <www.osce.org/odihr/77812>. See also, for example, *Empowering Women for Stronger Political Parties. A Good Practices Guide to Promote Women's Political Participation*, UNDP/NDI, 2011, p. 25, <<http://www.undp.org/content/undp/en/home/librarypage/womens-empowerment/empower-women-political-parties.html>>.

81 Cu toate acestea, constatarea predominantă în literatura de specialitate este că alegătorii nu discriminează femeile. Pentru o examinare, a se vedea Rainbow Murray, Mona Lena Krook și Katherine A. R. Opello, "De ce sunt Adoptate Cote de Gen? Paritatea și Pragmatismul de Partid în Franța," *Jurnalul Trimestrial de Cercetări Politice*, Vol. 6, Nr. 3, pp. 529-543, 2012.

pe bază de gen în procesul de selecție a candidaților partidului. Procedurile de selecție clare și transparente sunt cele mai bune mecanisme prin care să se asigure că părțile respectă regulile pe care le-au elaborat.

Deși câteva partide politice deja au introdus proceduri democratice și sensibile la gen în procesul de recrutare și selectare a candidaților lor, inclusiv măsuri specifice pentru a crește numărul de femei selectate, liderii de partid încă continuă să aleagă candidați pe baza unor criterii care nu sunt întotdeauna bazate pe merit. Același lucru poate fi spus și despre **procedurile de promovare**, inclusiv cele ce reglementează avansarea în funcții de decizie și conducere în cadrul partidelor. În timp ce procedurile nedemocratice pot prejudicia membrii de partid atât bărbați, cât și femei, lipsă de sensibilitate la gen în procedurile de partid poate lăsa femeile membri de partid în afara proceselor decizionale formale și informale cu privire la selecția candidaților, recrutare și promovare. Prin urmare, atunci când astfel de procese sunt nedemocratice și netransparente, femei - cu excepția cazului în care acestea fac parte din ierarhia de partid - sunt susceptibile de a fi cele mai dezavantajate.

Un alt obstacol cheie pentru creșterea participării femeilor în afacerile politice este accesul la și **distribuirea inegală a resurselor de partid**. Acest lucru se datorează finanțării insuficiente a candidaților femei, pe de o parte, și costul ridicat de desfășurare a campaniilor, pe de altă parte. Bărbații sunt frecvent favorizați de către comisiile partidelor de selecție a candidaților în ceea ce ține de alocarea de resurse, deoarece aceștia sunt de obicei considerați candidați "siguri". Acest lucru se datorează faptului că bărbații, ca majoritatea deținătorilor de posturi, se bucură de recunoașterea numelui în rândul electoratului, ceea ce le poate oferi (lor și partidul lor) un avantaj electoral. Suplimentar, bărbații s-au bucurat în mod tradițional de un acces mai bun la donatori financiari și rețele de afaceri ca urmare a carierei lor profesionale, precum și acces la resurse administrative care pot fi folosite în mod indirect în scopuri de campanie. Toți acești factori par să dea bărbaților un avantaj electoral.

Natura unor partide politice și relația lor cu femeile se manifestă în modul în care acestea interacționează cu membrii de partid de sex feminin, fie că este vorba de candidați, manageri de campanie, activiști sau susținători. Egalitatea sexelor a fost promovată în statutele, cartele și programele electorale ale unui număr de partide politice în zona OSCE, precum acest capitol va demonstra.

Cu toate acestea, potențialul politic al femeilor rareori a fost recunoscut în structurile de conducere și de luare a deciziilor în partid. Femeile au tendința de a fi selectate pentru posturi care cer un volum mare de timp și muncă, inclusiv posturi de voluntariat, dar sunt rareori încredințate cu acele posturi care implică vizibilitate politică și pondere reală.⁸²

Caseta 3.1:

Provocări-cheie în calea avansării femeilor în partidele politice

1. Reglementări de partid

oarbe din punct de vedere de gen: Actele de constituire ale partidelor politice frecvent nu includ măsuri pentru susținerea avansării femeilor și pot fi scrise într-un limbaj care în mod direct sau indirect discriminează împotriva femeilor.

2. Recrutarea/selecția

candidaților: Procesele de recrutare și selecție a candidaților care nu sunt

formalizate sau scrise pot fi în mod ușor manipulate sau ignorate de către conducerea partidului, în detrimentul potențialilor candidați de sex feminin.

3. Promovarea:

Procedurile pentru promovarea în partid care nu sunt instituționalizate în documentele de partid pot duce la avansarea politică în baza conexiunilor și nu în baza meritelor.

4. Accesul la resurse:

Accesul inegal la, precum și alocarea inegală a resurselor de partid poate afecta femeile în mod disproporționat, acestea având acces redus la sponsori și rețele de suport externe, precum și puțină experiență de a atrage fonduri.

5. Cultura de partid:

Cultura de partid – inclusiv modalitățile tradiționale de comunicare, socializare și desfășurare a campaniilor – poate fi similară "cluburilor vechi pentru băieți" care marginalizează sau discriminează în mod deschis femeile, sau care perpetuează stereotipuri de gen și standarde duble.

6. Operațiunile și funcționarea partidelor:

Modalitățile de funcționare a partidelor – inclusiv orele de lucru, desfășurarea întâlnirilor serile și în week-end și alte cerințe sociale – pot intra în conflict cu alte responsabilități ale femeilor, în special în cazul în care există o lipsă de echilibru în rolurile de familie.

82 Studiul ODIHR 2012 cu privire la Femeile în Partidele Politice; interviuri personale cu femeile parlamentari și partenerii locali din țările pilot, 2011-2012.

Alte **aspecte instituționale**, cum ar fi numărul mare de ore de lucru supra-program, reguli inaplicabile, practici informale și obiceiuri nescrise, servesc în calitate de constrângeri suplimentare. În unele partide politice, **cultura de partid** dominantă rămâne a fi discriminatorie față de femei, împiedicând în mod indirect și, uneori, direct avansarea acestora în carieră. Acest lucru este valabil mai ales în cazul în care practicile tradiționale de socializare și de desfășurare a campaniilor în partid implică locuri sau activități în legătură cu care femeile se pot simți inconfortabil. Cultura de partid poate fi deosebit de discriminatorie atunci când reflectă normele actuale ale culturii politice mai largi. De exemplu, calitățile considerate necesare pentru a avea succes politic sunt frecvent privite în mod pozitiv la bărbați (autoritar, ambițios, determinat, tenace, cu principii), dar sunt privite în mod negativ la femei, sau se transformă în trăsături negative (agresivă, avidă de putere, beligerantă, agresivă, încăpățânată).

3.1. Ce strategii dau rezultate?

Această secțiune prezintă strategii specifice pe care partidele politice le pot introduce, cu scopul de a aborda provocările identificate mai sus și a spori rolul femeilor în cadrul partidelor politice. Unele din aceste strategii pot duce la o schimbare dramatică și imediată, pe când alte rezultate pot fi realizate progresiv. Cu toate acestea, rezultatul global pentru partidele politice în perspectivă pe termen mediu-lung ar trebui să fie un beneficiu clar. Este important să reținem, totuși, că nici una din aceste strategii, implementată în mod izolat, va fi suficientă. În scopul de a rectifica disparitățile actuale în domeniul participării bărbaților și femeilor în politică, este necesară o abordare cuprinzătoare. Acest lucru înseamnă schimbarea structurii și funcției partidelor politice de la instituții orientate în mare parte spre bărbați spre instituții care reprezintă la fel ambele sexe. Acest lucru necesită reformarea structurii instituționale a partidelor; procedurilor de partid de recrutare, selectare, promovare a candidaților și alocarea resurselor; politicile de partid și planificarea strategică; și cultura de partid.

Deoarece liderii de partid nu pot fi convinși imediat de necesitatea sau caracterul dezirabil al reformelor, acest capitol vizează atât susținătorii egalității sexelor care optează pentru reformă, care pot pune presiune sau încuraja liderii partidelor să instituie schimbări, precum și liderii de partid în mod direct. În cazul în care liderii partidelor trebuie convinși, susținătorii egalității sexelor vor avea la dispoziție argumente și strategii concrete care pot influența liderii de partid să inițieze sau să aprobe reformele dorite. Suplimentar, liderii de partid vor avea nevoie de sprijin pentru a pune în aplicare aceste strategii; susținătorii egalității sexelor pot oferi asistență liderilor în planificarea, implementarea și monitorizarea impactului acestor strategii.

De asemenea, urmează a fi reținut faptul că multe dintre strategiile prezentate aici vor fi benefice nu doar pentru femei sau susținătorii egalității sexelor, dar, de asemenea, și pentru membrii de partid în sens larg. Liderii de partid și susținătorii egalității sexelor sunt încurajați să ia în considerare modul în care aceștia ar putea mobiliza alte grupuri sub formă de coaliții în cadrul partidelor pentru sprijinirea reformelor propuse. De exemplu, codurile de conduită de partid pot asigura ca toți membrii de partid - indiferent de trecutul socio-economic, etnie, vârstă sau origine - să fie tratați corect și într-un mod nediscriminatoriu. Un audit de gen poate fi extins într-un "audit de diversitate" - să identifice care bărbați și femei beneficiază cel mai mult de la procesele de partid, și care bărbați și femei pot fi discriminați în mod direct sau indirect, datorită regulilor nescrise și cutumelor (de exemplu, cu privire la selecția candidaților sau alocarea de resurse). Inițiative sporite de consolidare a capacităților, cum ar fi instruirea în domeniul dezvoltării competențelor, poate ajuta membrii mai tineri, nou-veniții sau membrii din oficiile locale să diversifice și îmbunătățească abilitățile lor. De asemenea, un mediu sigur pentru desfășurarea campaniilor va aduce beneficii tuturor candidaților partidului, precum și alegătorilor - atât femei, cât și bărbați.

Strategiile sunt prezentate începând cu cele care urmează a fi implementate în cadrul partidelor, avansând ulterior la cele legate de mediul imediat al partidelor, și terminând cu strategiile pe care partidele politice le pot implementa odată ajunse la putere sau ca parte a opoziției. Toate aceste strategii pot

cere o secvențiere diferită de către înseși partidele politice, în baza structurii și proceselor interne ale acestora, mediul politic, nivelul de susținere a partidului politic și sistemul electoral în care operează partidele.

3.1.1. Instituționalizarea egalității de gen în cadrul structurilor, proceselor și practicilor de partid

În timp ce regulamentele, procedurile și structurile partidelor politice variază considerabil în întreaga regiune OSCE, majoritatea partidelor au adoptat acte constitutive și norme de procedură care să guverneze modul în care acestea funcționează. Prin urmare, cunoașterea modului în care funcționează un partid - atât formal, cât și informal - poate descoperi gradul în care bărbații și femeile sunt oferite șanse egale de avansare politică în cadrul partidelor. În consecință, această secțiune se concentrează pe strategii pentru a introduce egalitatea sexelor ca un principiu și echilibrul de gen ca un scop în documentele, procesele și procedurile de partid.

➔ Desfășurarea unui audit comprehensiv de gen al partidului

Realizarea unui audit de gen este un prim pas important în calea identificării lacunelor în statutele, procesele și practicile partidului legate de egalitatea sexelor.

Auditul de gen al unui partid politic, sau "auto-evaluarea", este o metodologie de evaluare a proceselor, procedurilor, structurilor, culturii și activităților unui partid dintr-o perspectivă de gen, cu scopul de a identifica practici discriminatorii - directe sau indirecte, formale sau informale - care pot perpetua inegalitatea sexelor și împiedica femeile să avanseze în carierele lor politice. Acesta este un instrument de dotare a liderilor partidelor politice cu informațiile necesare pentru a ajusta politicile, programele și strategiile de campanie ale partidului politic în ceea ce privește egalitatea sexelor. Un partid poate constitui un grup de lucru intern format din activiști de partid, factori de decizie și experți de gen pentru a efectua un audit de gen într-o anumită perioadă de timp. În cazul în care înființarea unui grup de lucru intern nu este posibilă, un partid ar putea însărcina femeile din rândurile sale să efectueze auditul. Alternativ, poate fi angajat un analist de gen profesionist sau se poate coopera cu ONG-uri specializate, care dispun de abilitățile necesare în domeniul auditului de gen (a se vedea date suplimentare privind rolul societății civile în Capitolul 5). Cu toate acestea, pentru a se asigura că auditul este efectuat cu colaborarea conducerii partidului, este preferabilă crearea unui grup de lucru sau grup operativ pentru auditul de gen compus din secretarul general sau președintele partidului, care ar conduce membrii comitetului executiv al partidului, conducerea aripii femeilor din partid, precum și experți de gen. Implicarea liderilor partidului va ajuta la asigurarea unor acțiuni din partea partidului în baza rezultatelor auditului.

Caseta 3.2:

Potențiali membri ai Echipei pentru audit de gen a partidului politic

În vederea efectuării unui audit cuprinzător de gen, liderii de partid ar putea lua în considerare înființarea unui Grup de lucru pentru auditul de gen, constând din:

1. **Secretarul General al Partidului**, sau liderul partidului politic;
2. **Reprezentanți ai conducerii partidului politic**; de ex., reprezentanți ai Comitetului Executiv sau a Consiliului partidului;
3. **Șeful sau un membru al aripii de femei**, în cazul în care există un astfel de organ, sau, în mod alternativ, un activist de gen din cadrul partidului; și
4. **Experți în integrarea perspectivei de gen**, fie din cadrul partidului sau din partea societății civile.

Carta/statutul partidului politic, politicile, strategiile și platforma partidului, precum și normele sale interne de procedură (atât formale și informale), ar trebui să fie toate controlate ca parte a unui audit de gen. Suplimentar, un audit de gen poate fi folosit pentru a supraveghea membrii și liderii de partid, pentru a determina atitudinile față de egalitatea sexelor și promovarea femeilor, precum și pentru a descoperi percepțiile cu privire la corectitudinea și sensibilitatea la gen a practicilor de partid existente. Auditul de gen ar trebui să examineze, de asemenea, tipurile de posturi din cadrul partidului ocupate în prezent de femei și bărbați (de conducere sau de decizie), și ce tip de muncă este întreprins de aceștia (plătită sau voluntar). Un șablon al unui audit de gen al partidului politic poate fi găsit în Anexa 2.

Auditurile de gen pot fi realizate nu numai la nivel național, dar și, de asemenea, la nivelul regional sau la nivelul oficiilor locale de partid. De fapt, acest lucru va permite crearea unei imagini comparative a acelor progrese (dacă există) înregistrate de oficiile locale ale partidului fac în ceea ce privește promovarea egalității de gen, ce strategii sau bune practici pot fi însușite de la acestea, și ce mai trebuie făcut pentru a sprijini avansarea femeilor la nivel local. Mai mult decât atât, aceste audituri de gen adaptate vor permite liderilor de partid și susținătorilor egalității sexelor atât la nivel național, cât și local, să dezvolte răspunsuri mai bine orientate pentru nevoile individuale ale oficiilor locale ale partidului. În cele din urmă, compararea progresului diferitor oficii locale ar putea stimula acele oficii care întreprind puține acțiuni să dedice mai multă atenție promovării egalității sexelor între femei și bărbați.

Activitățile de auto-evaluare asigura că atât punctele forte, cât și deficiențele abordării unui partid în privința egalității sexelor sunt identificate și că, în particular, poate fi elaborată o strategie de abordare a deficiențelor. Imaginea care rezultă dintr-o evaluare de gen poate indica dacă un partid politic este favorabil egalității sexelor sau nu. Acestea pot indica, de asemenea, la activitățile pe care un partid le poate întreprinde în scopul de a consolida angajamentul față de egalitatea sexelor (a se vedea Caseta 3.3).

Perioadele pre-electorale sau post-electorale sunt momentele ideale pentru ca partidele să efectueze o evaluare privind egalitatea sexelor.

- **Perioada pre-electorală:** În această perioadă, partidele pot revizui documentele existente - statute, acte de constituire, strategii, platforme, politici și norme de procedură de partid - pentru a indica orice dispoziții discriminatorii sau lacune, precum și intervieva membrii de partid pentru a identifica practicile discriminatorii și solicita sugestii cu privire la modul în care partidul poate fi îmbunătățit. În mod ideal, aceste cunoștințe vor fi utilizate pentru a informa dezvoltarea platformei electorale a partidului și a asigura un acces mai echitabil la resursele electorale pentru bărbați și femei.

- **Perioada post-electorală:** Perioada post-electorală este, de asemenea, o perioadă oportună pentru efectuarea analizelor sondajelor și cercetărilor opiniei publice, exit-poll-urilor realizate în perioada electorală, precum și rezultatelor electorale, dintr-o perspectivă de gen. În această perioadă, pot fi, de asemenea, desfășurate interviuri cu liderii de partid și alegătorii, pentru a evalua punctele lor de vedere cu privire la candidații de sex feminin și dacă campania electorală s-a desfășurat într-un mod sensibil la gen. Frecvent, aceste date vor furniza informații externe suficiente pentru a asista partidul în efectuarea unui audit de gen. Rezultatul auditului de gen va ajuta, de asemenea, la descoperirea în ce măsură partidul politic s-a conformat cu mesajele și promisiuni sale de campanie, și poate fi folosit pentru a proiecta următoarea strategie electorală.⁸³

83 See *Empowering Women for Stronger Political Parties. A Good Practices Guide to Promote Women's Political Participation*, UNDP/NDI, 2011, p. 25, <<http://www.undp.org/content/undp/en/home/librarypage/womens-empowerment/empower-women-political-parties.html>>.

Caseta 3.3: Listă de criterii pentru partide favorabile egalității sexelor

- ✓ Statutul partidului politic asigură participarea echilibrată a femeilor și bărbaților în toate organele decizionale ale partidului, pe listele electorale de partid și în toate posturile propuse și numite.
- ✓ Egalitatea sexelor este menționată ca o valoare de bază a partidului în statutul, politicile și programele acestuia.
- ✓ Partidul menține date actualizate privind membrii de partid la nivel local, regional și național, inclusiv membrii consiliului; toate datele sunt dezagregate în funcție de sex.
- ✓ Partidul desfășoară audituri periodice de gen pentru a identifica procesele și practicile care pot discrimina femeile, și pentru a evalua progresul în calea egalității sexelor.
- ✓ Sunt elaborate priorități specifice privind egalitatea de gen; unele dintre aceste priorități sunt incluse în campaniile electorale și promisiunile partidului.
- ✓ Un mecanism/organizație în domeniul egalității sexelor autonomă, activă și vizibilă publicului (de exemplu, aripa sau secțiunea femeilor) este stabilit și respectat în interiorul partidului.
- ✓ Mecanismul/organizația partidului în domeniul egalității sexelor inițiază în mod regulat și liber dezbateri în interiorul partidului și publice pe problemele egalității sexelor.
- ✓ Partidul servește ca o punte între ONG-urile femeilor din societatea civilă, parlament și guvern.
- ✓ Resursele partidului sunt distribuite în mod echitabil între membrii și candidații de sex feminin și masculin.
- ✓ Bugetul partidului politic prevede finanțare pentru mecanismul de egalitate a sexelor și politicile/strategiile în domeniul egalității sexelor în cadrul partidului.
- ✓ Partidul a stabilit un mecanism de reclamații și proceduri care să permită atât bărbaților, cât și femeilor să atragă atenția partidului asupra cazurilor de abateri sau discriminări pe bază de gen.

Sursa: Adaptat din materialele pregătite de Sonja Lokar pentru acest manual.

→ Elaborarea unui plan de acțiune de partid în domeniul genului

Auditurile de gen nu sunt menite pentru a fi întreprinse ca scop în sine, ci, mai degrabă, pentru a furniza informațiile necesare unui partid pentru a îmbunătăți politicile, strategiile, procedurile, structurile și activitățile sale în favoarea unei mai mari egalități a sexelor. Rezultatele unui audit pot fi folosite pentru a elabora politici de partid pentru a preveni discriminarea sau hărțuirea pe criterii de sex, a introduce și fundamenta coduri de conduită de partid, a iniția revizuirea ale actelor interne ale partidului, a elabora strategii pentru dezvoltarea capacităților femeilor (și bărbaților) membri de partid sau fundamenta noua campanie electorală a partidului.

Pe baza lacunelor identificate în cadrul auditului de gen, partidele pot elabora un plan de acțiune de partid în domeniul genului. Un pas înainte în această direcție a fost realizat de către guvernul Sloveniei, care impune partidele politice să elaboreze și să adopte un plan de acțiune de partid în domeniul genului, exemple ale căruia pot fi găsite în Anexa 3. Planurile de acțiune în domeniul genului pot fi elaborate ca urmare a auditurilor de gen întreprinse la nivel național, dar și în baza auditurilor de gen realizate la nivel local și/sau regional, ceea ce ar permite apariția unor planuri de acțiune în domeniul genului mai specifice și nuanțate.

Grupul operativ sau grupul de lucru creat pentru a efectua auditul de gen este în cea mai bună poziție pentru a conduce procesul de elaborare a unui plan de acțiune în domeniul genului pentru partid. În timpul procesului de elaborare a documentului, grupul operativ ar trebui să țină toți membrii partidului la curent cu progresele înregistrate. De asemenea, proiectele planului de acțiune în domeniul genului ar trebui să fie prezentate membrilor de partid pentru a sensibiliza aceștia cu privire la document, precum și pentru a obține feedback-ul și suportul partidului pentru planul de acțiune. Această discuție poate avea loc în grupuri de focalizare convenite în mod special sau în forumuri deliberative care se întâlnesc pentru a discuta propunerile prezentate în planul de acțiune în domeniul genului de grupul operativ. După adoptarea documentului, conducerea partidului ar trebui să se asigure că membrii de partid de toate nivelele înțeleg pe deplin și respectă activitățile și obiectivele planului de acțiune în domeniul genului. Tabelul 3.4 de mai jos identifică și explică diferitele componente care ar putea constitui un plan de acțiune de partid în domeniul genului.

Tabelul 3.4: Crearea unui plan de acțiuni de partid în domeniul genului: Componente cheie

Tipul activității	Activitate
1. Desfășurarea unui audit de gen al procedurilor interne ale partidului	Desfășurarea unei auto-evaluări sau audit de gen a proceselor și practicilor cheie în partid, viziunilor partidului cu privire la chestiuni ce țin de egalitatea sexelor, precum și ceea ce ține de distribuirea muncii și puterii în partid în baza sexului membrului de partid.
2. Dezvoltarea și crearea susținerii conducerii partidului pentru un Plan de Acțiuni în domeniul Egalității Sexelor	- Elaborarea unui plan de acțiune în domeniul genului special pentru partide, în baza rezultatelor auditului de gen. - Asigurarea că organele principale ale partidului acceptă să discute implementarea acestui plan de acțiuni cel puțin odată la patru ani și acceptă elaborarea unor planuri de acțiuni noi, în baza progreselor înregistrate.
3. Consolidarea actelor constitutive ale partidului	- Introducerea prevederilor în actele interne ale partidului pentru a asigura un minimum de reprezentare a femeilor în partide și, în special, în organele și procesele decizionale ale partidului. - Introducerea sau consolidarea codurilor interne de conduită sau politicilor de partid pentru a interzice discriminarea sau hărțuirea în bază de gen sau sex.
4. Includerea secțiunilor femeilor în regulamentele actelor interne de partid	- Stabilirea sau consolidarea unor organizații sau secțiuni autonome ale femeilor ("aripa femeilor") în cadrul partidului. - Introducerea prevederilor în regulamentele sau actele interne ale partidului care stabilesc obligativitatea reprezentării secțiunilor femeilor în organele și procesele decizionale.
5. Susține mecanismul de egalitate a sexelor/ secțiunea femeilor în partid	- Elabora activități specifice pe care secțiunile femeilor le pot întreprinde, inclusiv programe de mentorat, cursuri, forumuri sau dezbateri deschise - Asigura aprovizionarea secțiunilor femeilor cu resursele necesare pentru a întreprinde aceste activități.
6. Colectarea datelor dezagregate din punctul de vedere a genului	Colectarea și menținerea în mod regulat a statisticilor privind membrii dezagregate după gen, inclusiv la nivel local și regional.
7. Îmbunătățirea democrației interne de partid prin ridicarea nivelului de transparență și corectitudine a unor procese de partid	- Susținerea introducerii sau aplicării procedurilor interne de partid existente privind recrutarea în partid, promovarea membrilor de partid, selectarea candidaților, procesul decizional și alocarea resurselor într-un mod clar și transparent și în conformitate cu principiile democratice. - Asigurarea ca procedurile de partid sunt scrise în mod clar și sensibil la gen. - Introducerea cursurilor de instruire pentru toți membrii noi ai partidului, de sex masculin și feminin, cu un modul privind egalitatea sexelor în partidele politice.
8. Adoptarea măsurilor interne de partid pentru a promova femeile ca lideri și candidați	- Adoptarea, la cel mai înalt nivel executiv al partidului, a planului operațional pentru mărirea ponderii femeilor în toate organele și în rolurile cheie în partid într-un mod care ar reflecta ponderea femeilor în rândurile membrilor partidului. - Stabilirea în mod voluntar, a unor repere, ținte și cote cu limite de timp pentru a atinge un nivel sporit de reprezentare a femeilor în partid.
9. Organizarea cursurilor și dezvoltării abilităților de conducere	Dezvoltarea unor tipuri speciale de formare pentru femeile membri (privind dezvoltarea abilităților de conducere, pregătirea femeilor pentru a fi candidați, etc.).
10. Desfășurarea sensibilizării interne de partid	- Sensibilizarea tuturor membrilor partidului privind politica partidului privind egalitatea sexelor. - Organizarea seminarelor pentru a spori înțelegerea de partid a obiectivelor și politicilor privind egalitatea sexelor pentru activiștii de partid, deținătorii de funcții oficiale, atât bărbați cât și femei, inclusiv acele persoane care joacă roluri publice pentru partid.
11. Elaborarea unei platforme de partid concrete cu poziții privind chestiunile legate de egalitatea sexelor	- Definirea priorităților și pregătirea pozițiilor clare pe platforma de partid privind chestiuni și provocări concrete legate cu egalitatea sexelor. - Când este în opoziție, un partid (și nu doar aripa femeilor acestuia) trebuie să organizeze campanii pentru susținerea introducerii unor astfel de politici; atunci când partidul e la guvernare, acesta ar trebui să conducă procesul de introducere a unor astfel de politici și să asigure implementarea acestora

12. Lega recrutarea și promovarea în partid cu acțiunile în domeniul egalității sexelor ale membrilor actuali și prospectivi	• Includerea respectului și susținerii egalității sexelor în calitate de cerință sau condiție pentru obținerea calității de membru în partid. • Legarea promovărilor din partid (în posturi de conducere, locuri eligibile pe liste, plasarea candidaților în districte cu șanse de câștig sau alte poziții de autoritate) cu angajamentul și efortul de succes al membrilor de partid sau candidaților de sex masculin și feminin în privința promovării egalității sexelor.
---	--

Sursă: Elaborat de Sonja Lokar pentru acest manual.

Într-o oarecare măsură, componentele incluse în modelul planului de acțiuni în domeniul genului de mai sus fundamentează ordinea și conținutul strategiilor conținute în restul prezentului capitol.

→ **Elaborarea normelor care să garanteze reprezentarea femeilor în cadrul organelor de decizie din partid**

Nu există nici o cercetare definitivă cu privire la numărul de femei din partidele politice în regiunea OSCE, fie în calitate de membri sau cu funcții de conducere, însă unele date indică precum că femeile constituie mai puțin de 40 la sută din membrii de partid într-un număr de State participante, și că reprezentarea lor în procesul de luare a deciziilor este mult mai joasă. În unele State participante, au existat progrese semnificative în reprezentarea femeilor în conducere în partidele politice. În Spania, de exemplu, cercetări din 2009 au arătat o creștere puternică a numărului de femei care dețin funcții executive în partide, până la 31 la sută. Din 2008, mai mult de 50 la sută din funcționarii Partidului Muncitorilor Socialiști Spanioli erau femei.⁸⁴ Această creștere este rezultatul unor eforturi ale susținătorilor egalității sexelor în cadrul și în afara partidului pentru a avansa gradul de reprezentare a femeilor în cadrul organelor decizionale de partid (vezi Caseta 3.15 de mai jos).

Prin contrast, în Georgia, cercetări întreprinse în 2011 au scos la iveală faptul că femeile reprezintă cel puțin 40 la sută din membrii de partid din toate partidele politice importante (indiferent de poziția acestora pe spectrul politic), și între 60 și 70 la sută din toți membrii partidului Calea Georgiei și Partidului Laburist. Cu toate acestea, reprezentarea acestora în structurile de luare a deciziilor de partid varia de la mai puțin de 10 la sută la aproape 30 la sută. De fapt, în timp ce femeile alcătuiau aproximativ 60 la sută din Partidul Laburist, acestea ocupau sub 20 la sută din posturile de decizie.⁸⁵

Liderii partidelor politice ar trebui, prin urmare, examina posibilitatea introducerii normelor detaliate care garantează reprezentarea femeilor în cadrul **organelor de decizie** ale partidelor politice.

Caseta 3.5:

Reprezentarea Femeilor în Organele Decizionale în Partide

În diferite State participante la OSCE, partidele politice au adoptat dispoziții în statutele lor care garantează o reprezentare minimă a femeilor în cadrul organelor de decizie de partid sau specifică pozițiile care necesită reprezentarea femeilor. Acestea includ:

Partidul Laburist al Regatului Unit: Comitetul Național Executiv:

Dintre cei trei parlamentari de față care urmează a fi reprezentați în CEN compus din 24 de membri, cel puțin unul trebuie să fie o femeie.

Uniunea Creștin-Democrată

Germană: Aplică o cotă de 33 la sută pentru funcționarii de partid; alegerile interne sunt organizate repetat în cazul în care acest prag nu este îndeplinit.

Partidul Verde German: Președinția

Dublă: Impune ca un bărbat și o femeie ocupă funcția de președinte al partidului împreună.

Sursă: Pentru referințe depline la actele interne ale partidelor politice, a se vedea Bibliografia.

⁸⁴ Soledad Ruiz Segura and Marta Plaza, "Gender Equality Policies in Spain: The commitment of social democracy", *Queries*. See: <http://213.192.236.136/sites/default/files/marta_plaza_genero_feps_pdf.pdf>

⁸⁵ Tamar Bagratia, Medea Badashvili, David Jijelava and Irakli Khmaladze, "Developing intra-party democracy from a gender perspective", in *Intra-party democracy and local governance* (Tbilisi: NIMD Georgia), 2012, p. 12.

Caseta 3.6:
Reprezentarea Femeilor în
Procese Decizionale de
Partid

Partidele pot introduce, de asemenea, dispoziții în statutele sau actele lor de constituire pentru a asigura o reprezentare minimă a fiecărui sex în procesele și activitățile de luare a deciziilor:

Canada: Partidul Liberal din Ontario: Cere o reprezentare minimă a femeilor și bărbaților la Adunarea Generală Anuală (patru bărbați și patru femei din cei 18 membri ai Asociațiilor Circumscripțiilor).

Partidul Laburist al Regatului Unit:

la măsuri pentru a asigura paritatea de gen în cadrul delegațiilor sale la Conferința Partidului, precum și la Adunarea Generală Anuală.

Partidul Democrat al Statelor Unite: "Conferința Națională este compusă dintr-un număr egal de delegați femei și bărbați."

Partidul Republican al Statelor Unite:

"Fiecare stat va încerca să aibă o reprezentare egală a bărbaților și femeilor în delegația sa la Conferința Națională Republicană."

Sursă: Pentru referințe depline la actele interne ale partidelor politice, a se vedea Bibliografia.

Spre exemplu, Cartea de Reguli a Partidului Laburist al Regatului Unit conține o prevedere care garantează reprezentarea femeilor în Comitetul Național Executiv al partidului (a se vedea Caseta 3.5).⁸⁶

Suplimentar, pot fi introduse norme speciale privind egalitatea sexelor pentru organele interne de partid pentru a reglementa componența conducerii partidului. De exemplu, Partidul Verde German a instituit o "dublă președinție", conform căreia un bărbat și o femeie sunt co-președinții partidului. Această practică este folosită pentru a reflecta angajamentul Partidului Verde la valori precum corectitudinea și egalitatea. În alte cazuri, normele privind egalitatea sexelor prescriu că femeile ar trebui să fie membri ai comitetelor cheie, grupurilor operative și/sau grupurilor de lucru. În 1996, de exemplu, Uniunea Creștin-Democrată (UCD) din Germania a adoptat o cotă de 33 la sută pentru funcționarii de partid; în cazul în care această cotă de funcționari de sex feminin ai partidului politic nu este îndeplinită, alegerile interne de partid trebuie să fie repetate.⁸⁷ Partidele Liberal Democrat și Social Democrat din Moldova încurajează o reprezentare a femeilor de 30 la sută în conducerea partidului la toate nivelele.

Asigurarea reprezentării femeilor în organele decizionale interne este considerată a influența în mod indirect numărul de femei care în cele din urmă candidează pentru funcții alese.⁸⁸ Prin urmare, aceste norme privind egalitatea sexelor ar putea veni de la sau servi ca bază pentru o strategie privind egalitatea sexelor și/sau o platformă de partid pe probleme de gen privite în sens mai larg pentru partidele politice.

➔ **Introducerea unor norme care să garanteze reprezentarea femeilor în procesul de luare a deciziilor**

Suplimentar față de dispozițiile care garantează reprezentarea minimă a femeilor în cadrul organelor decizionale, conducerea partidelor poate introduce, de asemenea, prevederi pentru a asigura o minimă reprezentare a femeilor în procesele și activitățile de luare a deciziilor, cum ar fi congresele sau conferințele de partid, sau adunările generale anuale (a se vedea Caseta 3.6). De exemplu, Comitetul Executiv Democrat din Statul Texas în Statele Unite a inclus în statutul partidului său regula precum că propunerile de delegați pentru conferințe trebuie să cuprindă femei și bărbați în proporția prezentă în district sau stat.⁸⁹

86 "Labour Party Rule Book", 2010, <<http://www.leffutures.org/wp-content/uploads/2011/02/Labour-Party-Rule-Book-2010.pdf>>. The resources and examples referenced in this handbook are included owing to their value as effective good practices for the promotion of women's participation in political parties. As such, their inclusion in no way represents an endorsement of or agreement with the policy agendas or political platforms of the organizations, platforms and political parties that produced them.

87 "Voluntary Political Party Quotas for Europe", Global Database of Quotas for Women, Quota Project, <<http://www.quotaproject.org/systemParty.cfm?region=50>>.

88 Miki Kittilson, *Challenging parties, changing parliaments: Women and elected office in contemporary Western Europe* (Columbus: Ohio State University Press, 2006); Mona Lena Krook, Joni Lovenduski and Judith Squires, "Gender Quotas and Models of Political Citizenship", *British Journal of Political Science*, Vol. 39, No. 4, 2009, pp. 781-803.

89 "The Rules of the Texas Democratic Party. State Democratic Executive Committee", Texas Democratic Party, 2012, <<http://www.txdemocrats.org/wp-content/uploads/2012/2010-2012-TDP-Rules.pdf>>.

În mod similar, Partidul Democrat din Statele Unite cere ca delegații aleși la conferința națională trebuie să fie echilibrați din punct de vedere al genului, în timp ce Partidul Republican încurajează statele să desemneze o delegație echilibrată după gen.⁹⁰ Cartea de Reguli a Partidului Laburist al Regatului Unit prevede că pentru participarea la conferința de partid, o "cerință este înaintată organizațiilor afiliate și anume că delegația acestora trebuie să includă femeile cel puțin în proporția în care acestea sunt reprezentate în această organizație."⁹¹

În ceea ce privește participarea la adunările anuale, Partidul Liberal din Canada (Ontario) prevede că, la trimiterea delegaților cu drept de vot la Adunarea Generală Anuală, fiecare asociație de circumscripție trebuie să garanteze o reprezentare minimă a fiecărui sex. Dintre cei optsprezece membri, cel puțin patru trebuie să fie femei, patru trebuie să fie bărbați și patru trebuie să fie sub 25 de ani.⁹² În mod similar, Partidul Laburist al Regatului Unit stabilește că, pentru Adunarea Generală Anuală a acestuia, "partidul trebuie să ia măsuri pentru a asigura că 50 la sută din orice delegație vor fi femei și, în cazul în care este desemnat un singur delegat, o femeie trebuie să ocupe această poziție cel puțin în fiecare al doilea an."⁹³

Caseta 3.7: Exemple de limbaj sexist în parlamente din regiunea OSCE

În noiembrie 2011, în timpul unei sesiuni ai unui grup parlamentar în Parlamentul Greciei, o femeie deputat a început să protesteze că ei nu i-a fost acordat cuvântul. Unul dintre vice-miniștri a răspuns, "Oh, ia-o mai ușor, tu cu jartiera." O instituție mass-media din Grecia, care a raportat incidentul, a afirmat că, "Când un alt coleg de-al său a văzut [o femeie parlamentar] care a trecut aproape de el, a spus, "Unde merge această [epitet sexist]? Nu simte rușine? Am făcut din ea un parlamentar! Și ea are o opinie?"

Un parlamentar maghiar a comentat într-un interviu televizat în decembrie 2011 pe postul maghiar ATV precum că parlamentarii de sex masculin adoptă frecvent o atitudine condescendentă față de colegii lor de sex feminin și fac remarci sexiste. Exemple de glume sexiste includ pretense situații în care unei femei parlamentar i s-a spus să "își arunce hainele de pe ea", "își închidă gura de [epitet sexist]" și "plece acasă și să se ocupe de copiii ei." În noiembrie 2012, președintele Parlamentului Moldovei, răspunzând unei femei parlamentar, a sugerat că, în afară de a arăta bine, ea ar trebui să încerce să fie și inteligentă.

Surse: "The fall of Papandreu: sexist remarks in the parliamentary lobbies," *GR Reporter*, 4 November 2011, <http://www.greporter.info/en/fall_papandreu_sexist_remarks_parliamentary_lobbies/5384>; "MP claims sexism rampant in Hungarian Parliament," *Politics.Hu*, 7 December 2011, <<http://www.politics.hu/20111207/male-policians-shout-sexist-obsenities-at-female-peers-in-parliament-says-one-mp/>>; and "Lupu către Șupac: Pe lângă faptul că sunteți simpatică, mai fiți, vă rog, și deșteaptă", *Publika.md*, November 2012, <http://www.publika.md/lupu-catre-supac-pe-langa-faptul-ca-sunteți-simpatică-mai-fiți-vă-roag-si-desteaptă_1104161.html>.

➔ Introducerea/îmbunătățirea și/sau integrarea egalității de gen în codurile de conduită interne ale partidelor politice

Partidele politice pot stimula în continuare participarea și rolul femeilor în partidele politice, prin introducerea sau sporirea codurilor de conduită ale partidelor politice și prin integrarea perspectivei de gen în aceste coduri de conduită. Un cod de conduită al partidului politic poate completa codurile de conduită parlamentare existente și crește în continuare profesionalismul în politică prin conturarea unor standarde minime de comportament și respect pentru membrii săi în dezbateri politice în cadrul partidului, în parlament sau în alte funcții alese, precum și în public.⁹⁴

90 "Democratic Party Charter", Democratic Party, amended 2002, <<http://www.democrats.org/pdfs/charter.pdf>> and "Republican National Committee", Republican Party, <<http://www.gop.com/About/default.aspx?Section=32>>

91 "The Labour Party Rule Book 2010", 2010, <<http://www.leffutures.org/wp-content/uploads/2011/02/Labour-Party-Rule-Book-2010.pdf>>.

92 "Rules of Procedure for the Liberal Party of Canada (Ontario) and its Constituent Bodies", Liberal Party of Canada, 2012, <<https://ontario.liberal.ca/files/2010/06/Rules-of-Procedure-2011-ENGLISH.pdf>>.

93 "The Labour Party Rule Book 2010", 2010, <<http://www.leffutures.org/wp-content/uploads/2011/02/Labour-Party-Rule-Book-2010.pdf>>.

94 Luc van den Brande, "The code of good practice for political parties," Council of Europe, Parliamentary Assembly, No. 11210, 29 March 2007, <<http://assembly.coe.int/Main.asp?link=/Documents/WorkingDocs/Doc07/EDOC11210.htm>>.

Necesitatea existenței codurilor de conduită care conturează în mod clar normele de comportament în conformitate cu standardele egalității sexelor este demonstrată de numeroasele incidente în unele parlamente din regiunea OSCE, în care femeile membri de partid au fost agresate verbal, depreciate și/sau umilite (a se vedea Caseta 3.7). În parlamentul austriac, în 2011, un membru a rostit un vers dintr-o glumă despre un incident de la știri privind acuzațiile de viol. "Gluma" a fost considerată ofensatoare de către mulți parlamentari, în special cei de sex feminin, dar regulile parlamentare nu cereau chemarea la ordine sau o scuză.⁹⁵

În aprilie 2011, Prim-Ministrul Regatului Unit a răspuns la comentarii de la o femeie parlamentar, care, de asemenea, ocupa postul de secretar șef al Trezoreriei, spunându-i "calmează-te, dragă" de două ori, repetând fraza "calmează-te" de încă cinci ori.⁹⁶ Prim-Ministrul nu a fost supus nici unei măsuri disciplinare oficiale pentru comentarii, dar și-a cerut scuze ulterior.⁹⁷ Cu o altă ocazie, el ar fi spus despre un alt parlamentar femeie precum că aceasta "trebuie să fie foarte frustrată" și s-a adresat unei femei parlamentar cu o doză de superioritate, zicându-i "dragă".⁹⁸

Însuși faptul că astfel de incidente se întâmplă în ședințele parlamentare, care se află sub un intens scrutin public, poate ridica doar întrebarea privind ceea ce se întâmplă în partidele politice în spatele ușilor închise. Prin urmare, liderii partidelor politice, care se află în fruntea evoluțiilor în domeniul egalității sexelor ar putea examina posibilitatea adoptării unui cod de conduită pentru partide politic care ar interzice în mod expres utilizarea limbajului discriminatoriu și sexist și ar introduce unele sancțiuni pentru autori.

→ Încurajarea creării și/sau consolidării rolului secțiunilor/aripilor femeilor sau altor organisme în domeniul egalității de gen în cadrul partidelor

Liderii de partid nu au întotdeauna abilitățile, resursele sau timpul pentru a introduce modificările la statutele de partid, regulamentele, politicile și strategiile care sunt necesare pentru a promova avansarea femeilor în politică și pentru a încuraja o mai mare egalitate a sexelor. Un mijloc eficient și eficace de valorificare a expertizei de gen a membrilor de partid (în cazul în care aceasta există) este de a sprijini crearea sau consolidarea secțiunilor femeilor în cadrul partidelor.

Liderii de partid pot instituționaliza și încuraja înființarea secțiunilor femeilor prin intermediul unor statute și regulamente de partid. Secțiunile femeilor, denumite, de asemenea, și aripi ale femeilor, sunt organisme interne de partid create pentru a facilita participarea femeilor în partid. Ele pot juca un rol-cheie în promovarea progresului femeilor în politică prin susținerea unor subiecte de interes pentru membri, sprijinirea dezvoltării abilităților de conducere a femeilor și asistarea la selectarea potențialilor noi membri și candidați, precum și furnizarea de resurse și/sau sprijin pentru femeile care candidează pentru o funcție publică.

Secțiunile femeilor pot fi, de asemenea, mobilizate pentru a oferi asistență pentru liderii de partid cu privire la cum să introducă mai multe practici și politici favorabile din punct de vedere a genului, precum și pentru a efectua audituri și evaluări de gen. Mai mult decât atât, secțiunile femeilor pot fi folosite pentru a colecta date dezagregate după gen pentru a fundamenta pozițiile și mesaje de substanță ale partidului, desfășura activități de cercetare pe probleme de importanță

⁹⁵ Pentru acoperirea acestui eveniment de presa austriacă, a se vedea:

<[http://derstandard.at/1304552182958/Grossruck-sorgt-mit-](http://derstandard.at/1304552182958/Grossruck-sorgt-mit-Strauss-Kahn-Reim-fuer-Empoerung)

<http://www.oe24.at/oesterreich/politik/Aufregung-wegen-Sex-Sager-Eklat-um-VP-Politiker-im-Parlament/28082443>>.

⁹⁶ "David Cameron's 'calm down dear' outburst in Commons exposes flaws", The Guardian, 27 April 2011,

<<http://www.theguardian.com/politics/wintour-and-watt/2011/apr/27/davidcameron-michael-winner>>.

⁹⁷ "David Cameron says sorry for comments to female MPs", The Guardian, 2 October 2011,

<<http://www.guardian.co.uk/politics/2011/oct/02/david-cameron-sorry-female-mps>>.

⁹⁸ "David Cameron says sorry to 'frustrated' Nadine Dorries", BBC News website, 8 September 2011,

<<http://www.bbc.co.uk/news/uk-politics-14834867>>.

pentru electoratul feminin și a ajuta liderii de partid să dezvolte platforme de partid care să fie atractive pentru electoratul feminin.

Este important să reținem că nu toate secțiunile ale femeilor în mod neapărat posedă abilități în probleme de gen pentru a întreprinde activitățile de mai sus. De asemenea, secțiunile femeilor pot fi marginalizate cu ușurință în cazul în care rolul acestora nu este instituționalizată în mod oficial în documentele de partid și susținut de conducerea partidului, fie financiar, fie prin aprobarea oficială a existenței și/sau activităților acestora. Structura, autonomia, ordinea de zi și finanțarea secțiunilor femeilor, precum este determinat de normele de partid și de sprijinul liderilor de partid, determină dacă acestea sunt doar structuri simbolice tolerate de către o conducere reticentă a partidului politic, sau sunt structuri reale și efective, care susțin conducerea partidului în activitatea acesteia, facilitând în același timp avansarea politică a femeilor.

Pentru a fi la eficiență maximă, prin urmare, secțiunile femeilor ar trebui să fie integrate în mod formal în structura de guvernare a partidului. De exemplu, aripa femeilor din partid politic G17 Plus din Serbia este recunoscută în documentele de partid ca o structură formală a partidului.⁹⁹ Este, de asemenea, important să fie asigurat că "problemele femeilor" sau problemele de gen nu sunt unicul punct de pe ordinea de zi a aripii femeilor, și că membrii sunt susținuți în a discuta și dezbate toate domeniile de politică. Mai mult decât atât, ar trebui să existe canale clare de comunicare prin care deciziile și recomandările secțiunilor femeilor sunt comunicate conducerii partidului politic, precum și mecanisme de monitorizare care ar comunica feedback-ul de la liderii de partid la secțiunile femeilor.

O metodă de a răspunde la tendința de a echivala secțiunile femeilor doar cu "problemele femeilor" este de a examina posibilitatea stabilirii organismelor de promovare a egalității sexelor sau mecanismelor cu scopul clar de a antrena atât bărbații, cât și femeile, în a face partidele mai sensibile din punctul de vedere al genului. De exemplu, Partidul Socialist al Muncitorilor Spanioli (Partido Socialista Obrero El Español - PSOE) a creat un secretariat pentru politica egalității sexelor, care se concentrează asupra eforturilor de a progresa spre egalitatea sexelor în cadrul partidului. Secretariatul are propriul site web, care este actualizat în mod regulat pentru a include știri relevante, evenimente viitoare, acțiuni sociale și declarații de partid cu privire la aspectele legate de egalitatea sexelor sau probleme actuale pe diverse teme, cum ar fi violența împotriva femeilor. Site-ul utilizează din plin de instrumente de social networking prin, de exemplu, încărcarea clipurilor cu acțiunile secretariatului pe YouTube, și furnizarea de actualizări instantanee prin intermediul Twitter, Facebook și Reddit.¹⁰⁰ Partidul politic Izquierda Unida (Stânga Unită) a stabilit o "Zonă a Femeilor" pe site-ul de partid, cu actualizări periodice cu privire la activitățile de partid care să sprijine membrii și alegătorii de sex feminin; la un moment dat, și Partidul Popular a creat o astfel de pagină web.¹⁰¹

Caseta 3.8: Reprezentarea aripiilor de femei în statutele și regulamentele de partid

Partidele pot introduce prevederi în statutele și actele lor de constituire pentru a asigura reprezentarea secțiunilor femeilor (în cazul în care acestea au fost create), în procesele și activitățile de luare a deciziilor.

Comitetului Central Democrat din Statul Virginia al Statelor Unite: Președintele și prim-vicepreședintele Grupului Parlamentar al Femeilor Democrat din Virginia beneficiază de statutul garantat de membru în Comitetul Central de Stat al Democraților.

Partidul Liberal din Canada (Ontario): Președintele Clubului sau Asociației Liberale a Femeilor va ocupa, de asemenea, o funcție în Comitetul Executiv al Asociației de Circumscripții.

Partidul Social Democrat Suedez: Garantează reprezentarea Federației Naționale a Femeilor Social-Democrate la Conferința Națională a Partidului, cu dreptul de a se adresa Conferinței și de a face propuneri.

Sursă: Pentru trimiteri depline la regulamentele partidelor politice, a se vedea Bibliografia.

99 *Empowering Women for Stronger Political Parties. A Good Practices Guide to Promote Women's Political Participation*, UNDP/NDI, 2011, p.18, <<http://www.undp.org/content/undp/en/home/librarypage/womens-empowerment/empower-women-political-parties.html>>.

100 A se vedea: <<http://www.psoe.es/ambito/igualdad/news/index.do>>. Site doar în spaniolă.

101 A se vedea: <<http://www.izquierda-unida.es/taxonomy/term/70>>. Site doar în spaniolă.

Caseta 3.9: Regulamentele unui partid politic favorabil din punct de vedere al genului**Includerea egalității sexelor în Declarația de Principii a unui Partid**

Partidul creează oportunități egale pentru reprezentare în organele de conducere ale partidului, precum și în lista candidaților din numele Partidului pentru organe alese la nivelul de stat sau local, în măsura indicată în prezentul Statut și legislația Federației Ruse, pentru bărbați și femei, cetățeni ai Federației Ruse, de diferite naționalități și membri ai Partidului. (*Adaptat din statutul partidului Rusia Echitabilă*).

Introducerea egalității sexelor în calitate de principiu cheie al democrației interne

Partidul se angajează să asigure reprezentarea egală a femeilor și bărbaților în organele sale de conducere și executive de la toate nivelele. În acest sens, partidul promovează egalitatea sexelor în nominalizări pentru adunările alese și urmărește scopul de a obține egalitatea între bărbați și femei în structura sa instituțională internă. (*Adaptat din statutul Partidului Democrat al Italiei*).

Asigurarea unui echilibru sporit al sexelor în interiorul organelor decizionale ale partidului

Echilibrarea Delegațiilor în organul decizional suprem al partidului (Congres, Conferință, etc.):

În selectarea delegaților și supleanților la toate nivelele, Comitetul Nominalizări și Convenția înșiși vor depune toate eforturile pentru a selecta persoane, astfel încât delegația în ansamblul său va reflecta în mod rezonabil [...] proporția de femei [...] prezente în district sau în stat.

Cel puțin o treime din delegații și o treime dintre membrii supleanți din orice delegație aleasă la orice nivel trebuie să fie de sex opus celor din restul delegației. (*Adaptat din regulamentul Partidului Democrat al Statelor Unite*).

Utilizarea limbajului neutru din punct de vedere a genului

De exemplu, utilizarea termenului Președinte (în loc de termeni bazați pe gen) sau utilizarea unor termeni care diferențiază expres în bază de gen. (*Adaptat din regulamentul Partidului Republican al Statelor Unite*).

→ Asigurarea reprezentării secțiunilor femeilor în organele și procesele decizionale

După cum s-a menționat mai sus, liderii de partid pot sprijini secțiunile femeilor, asigurând ca acestea să fie instituționalizate în regulamentele și statutele partidului și ca rolurile lor să fie clar definite. Cu toate acestea, acest lucru nu înseamnă în mod automat că secțiunile femeilor sunt capabile să facă un impact substanțial asupra politicilor și practicilor de partid, sau că acestea joacă un rol în guvernarea partidului.

O modalitate de a preveni marginalizarea secțiunilor femeilor este de a asigura ca secțiunile femeilor să participe în organele și procesele de luare a deciziilor. Statutele și regulamentele pot asigura ca secțiunile femeilor să fie reprezentate în organele executive de partid la toate nivelele, în comisiile de numire de partid, precum și în organele de partid care se ocupă cu dezvoltarea programului, legilor și strategiilor pentru campaniile electorale ale partidului, sau cu procese legate de managementul finanțelor, administrare și/sau recrutarea în partid.

În ceea ce privește reprezentarea în *organele* de decizie, Comitetul Central Democrat din Statul Virginia al Statelor Unite cere ca printre membrii săi să fie inclus președintele și primul vicepreședinte al Grupului Parlamentar al Femeilor Democrate din Virginia.¹⁰² De asemenea, în Canada, președintele Club sau Asociației Liberale a Femeilor, dacă există, este, de asemenea, împuternicit să facă parte din Comitetul Executiv al Asociației Circumscripțiilor.¹⁰³ Președintele Federației Naționale a Femeilor Social Democrate din Suedia are dreptul să participe la ședințele comitetului executiv, precum și să vorbească și să facă propuneri.

Unele regulamente necesită, de asemenea, o reprezentare a acestor organisme în *procesele* de luare a deciziilor. De exemplu, constituția Partidului Social Democrat Suedez garantează participarea

102 Virginia Democratic Party Plan, December 2010, p.7, <http://www.leedems.org/wp-content/files/DPVA_Party_Plan_revised_December_4_2010.pdf>.

103 "Constitution of the Liberal Party of Canada (Ontario)", amended January 2012, <<http://ontario.liberal.ca/governance/>>.

cel puțin unui reprezentant al Federației Naționale a Femeilor Social Democrate la Conferința Națională, cu dreptul de a se adresa Conferinței și de a prezenta propuneri.¹⁰⁴

→ Stimularea concurenței sănătoase între fracțiunile și grupurile de partid la diferite nivele în promovarea egalității sexelor

Fracțiunile, grupurile și secțiunile partidelor au fost stabilite în cadrul mai multor partide politice în statele participante la OSCE, reunind membri de partid cu scopuri comune cu privire la probleme de politici sau politice concrete. Liderii de partid și susținătorii egalității sexelor pot încuraja o concurență sănătoasă între diferitele fracțiuni sau grupuri în ceea ce privește punctele lor de vedere cu privire la egalitatea sexelor și ce trebuie făcut în cadrul partidului pentru a sprijini avansarea politică a femeilor. Această strategie ar putea fi, de asemenea, aplicată oficiilor locale ale partidului care acționează la diferite nivele sau în diferite regiuni. De exemplu, liderii de partid la nivel național ar putea provoca diferitele oficii locale ale partidului să dezvolte o strategie pentru sprijinirea egalității sexelor în domeniile lor de responsabilitate politică.

Alternativ, liderii partidelor sau susținătorii egalității sexelor ar putea obține sprijinul secțiunilor sau societăților create în cadrul partidelor (separate de aripile femeilor) pentru a contribui la eforturile de promovare a egalității sexelor. De exemplu, Societatea Fabian din Marea Britanie, afiliată cu Partidul Laburist, este compusă dintr-un număr de femei parlamentari laburiști care ar putea fi atrase la sprijinirea liderilor de partid la inițierea reformelor în practicile de partid în sprijinul echității de gen sporite. Rețeaua Fabian a Femeilor este activă în sprijinirea avansării femeilor în politică, și organizează campanii de sensibilizare și evenimente de consolidare a capacităților la conferințele anuale ale Partidului Laburist. Este important că Rețeaua Fabian a Femeilor obține sprijinul altor fracțiuni și grupuri de partid din cadrul Partidului Laburist în domenii de interes comun, de exemplu, parteneriatul cu Grupul Finanțelor și Industriei cu privire la chestiuni legate de creșterea economică și cu Rețeaua de Sănătate a Tinerilor Fabianiști cu privire la chestiuni legate de sănătatea mamei sau cea reproductivă.¹⁰⁵

Deoarece unele fracțiuni de partid sunt stabilite în mod special pentru a contesta conducerea curentă a partidului sau practicile acesteia, dezvoltarea de parteneriate fructuoase cu grupurile de partid bine stabilite ar putea fi o strategie eficientă pentru lideri de partid care doresc să consolideze sprijinul în cadrul unui partid.

3.1.2. Adoptarea unor măsuri voluntare pentru a sprijini avansarea femeilor în politică

Secțiunea de mai sus examinează strategii pentru a îmbunătăți actele de constituire și conducere ale partidelor politice din perspectiva de gen, concentrându-se în special pe statutul partidului și regulamentele de procedură ale acestuia. De asemenea, aceasta examinează sprijinul structurilor de partid, cum ar fi secțiunile femeilor. Aceasta a identificat diferite prevederi speciale pe care partidele le pot introduce în statutele lor pentru a asigura o mai mare reprezentare a femeilor, precum și strategii specifice pe care conducerea partidului le poate introduce pentru a identifica prevederi și practici de partid discriminatorii existente.

Cu toate acestea, avansarea politică a femeilor a fost limitată nu numai de lipsa de măsuri specifice pentru a sprijini participarea acestora în documentele oficiale de partid sau lipsa de susținere pentru structuri specifice de partid. Femeile în politică rămân dezavantajate în cele mai multe State participante la OSCE în ceea ce privește accesul la resurse, informații și instrumente de campanie. Acest lucru se datorează faptului că bărbații au avut un "avans" în arena politică; reprezentarea bărbaților depășește cu mult pe cea a femeilor în aproape toate parlamentele din zona OSCE.

104 "The Constitution of the Swedish Social Democratic Party," Swedish Social Democratic Party, 2001, <http://www.socialdemokraterna.se/upload/Internationellt/Other%20Languages/SAPconstitution_eng.pdf>.

105 See: <<http://www.fabianwomen.co.uk/2013/08/fabian-womens-network-at-labour-party-conference-2013/>>.

Mai mult decât atât, bărbații domină structurile decizionale, atât în parlament, cât și în cadrul partidelor politice. Acest lucru se datorează faptului că bărbații au făcut parte în mod tradițional din rețele sau cluburi, care pot fi mobilizate pentru a accesa resurse financiare sau facilita atragerea de fonduri, de exemplu, calitatea de membru în asociații profesionale, cluburi sau rețele de afaceri sau cluburi sportive. Anume acest avantaj este reflectat în descrierea politicii ca "o afacere a bărbaților" sau un "vechi club al băieților".¹⁰⁶

În consecință, această secțiune examinează ce strategii conducerea unui partid le poate aplica pentru a sprijini în mod activ avansarea femeilor în politică prin procesele cheie din partid, cum ar fi recrutarea în partid, selecția candidaților, dezvoltarea abilităților de conducere și consolidarea capacităților, atragerea fondurilor și alocarea resurselor de partid. Un astfel de proces trebuie să înceapă prin identificarea numărului de femei care sunt de fapt membri de partid, la ce nivel operează acestea și cu ce abilități contribuie.

→ Cunoașterea membrilor de sex feminin ai partidului

Chiar dacă mai multe partide au creat baze de date și țin evidența membrilor de partid, majoritatea liderilor de partid nu știu cât de multe femei fac parte din partidul lor, cărei ramuri de partid ele aparțin sau ce funcții le dețin în cadrul partidului. În mod evident, atunci când aceste informații de bază sunt incomplete, este posibil ca liderii partidului să nu cunoască resursele existente care le posedă sub formă de membri de partid de sex feminin, inclusiv ce resurse, aptitudini, abilități și calificări profesionale femeilor aduc în mod special în partid. Prin urmare, înainte de a iniția orice inițiative extensive de recrutare cu obiectivul de a recruta mai mulți membri de sex feminin, lideri de partid ar trebui să facă un efort pentru a afla mai multe despre femeile deja active în cadrul partidului. Aceste date ar trebui să fie apoi utilizate pentru a fundamenta strategia de recrutare pe care conducerea partidului o dezvoltă și aplică.

O astfel de evaluare ar putea și ar trebui să facă parte dintr-un audit de gen, așa cum este descris anterior în acest capitol. În acest caz, susținătorii egalității sexelor, reprezentanții ai aripilor femeilor sau membri ai entităților stabilite în scopul de a efectua un audit de gen, pot ajuta liderii partidelor să colecteze aceste date. În alte cazuri, aripile femeilor sau oficiile locale ale partidului pot avea deja aceste date, și va fi doar o chestiune de a le compila într-o manieră care poate fi mobilizată în mod efectiv și eficient de către lideri de partid, selectorii și recrutorii. În cazul în care aceste date nu există deja, susținătorii egalității, membrii aripilor femeilor sau reprezentanții grupului de lucru pentru auditul de gen ar putea fi numiți sau desemnați de către liderii de partid pentru a elabora și actualiza astfel de baze de date. Baza de date poate include informații cu privire la numărul și posturile femeilor la diferite nivele în partid, precum și date concrete cu privire la calificări, abilități, competențe, profesie, interese și experiența femeilor. Pentru a colecta aceste informații, reprezentanții partidului ar putea pune următoarele întrebări:

- De ce persoana dată a aderat la partid?
- La ce nivel activează persoana? În ce post(uri) activează persoana?
- Care sunt calificările academice ale persoanei?
- Posedă persoana careva calificări profesionale suplimentare?
- A participat persoana la cursuri de dezvoltare a abilităților sau cursuri de dezvoltare profesională pentru a consolida abilitățile sale?
- Este persoana implicată în comunitatea ei și/sau în orice asociații locale?
- Are persoana careva idei despre cum să majoreze nivelul de implicare a femeilor în partid?
- Are persoana careva idei despre ceea ce partidul poate face pentru a atrage mai multe femei în partid și în funcții de decizie?

¹⁰⁶ Petr Kopecky and Maria Spirova, "Jobs for the Boys? Patterns of Party Patronage in post-communist Europe", *West European Politics*, Vol. 34, No. 4, pp. 897-921.

- Are persoana careva idei cu privire la modul în care partidul poate instituționaliza mai bine egalitatea sexelor în cadrul partidului?

→ Recrutarea și păstrarea noilor membri de partid de sex feminin

Recrutarea de noi membri de sex feminin este un punct de plecare important pentru a avea un număr mai mare de potențiali candidați de partid, manageri de campanie și activiști de partid de sex feminin. Extinderea numărului de potențiali membri și activiști - atât femei, cât și bărbați - este deosebit de importantă într-o perioadă de descreștere a numărului de membri de partid și participare scăzută la vot.¹⁰⁷ În acest scop, de către lideri de partid ar trebui să fie elaborate și acordate prioritate strategii pentru recrutarea mai multor femei în partide.

Astfel de strategii pot fi proiectate de către susținătorii egalității de gen în cadrul partidului, și pot fi folosite pentru a atinge un echilibru de gen mai mare în cadrul partidului politic, inclusiv la nivelul decizional. Având în vedere că un număr tot mai mare de partide politice adoptă unele dispoziții pentru a asigura echilibrul de gen nu numai în baza de membri a partidului în general, dar, de asemenea, în cadrul proceselor de luare a deciziilor, inițiativele de recrutare direcționate după gen pot ajuta liderii de partid să-și îndeplinească propriile reguli de partid. Pentru a facilita acest proces, liderii de partid și personalul de recrutare ar trebui să determine mai întâi ce tipuri de posturi ar dori ei să fie ocupate de noi recruți - inclusiv postul general de membru al partidului, consilieri de partid, managerii de campanie sau candidați potențiali din partea partidului.

Merită a fi menționat faptul că recrutarea este un drum cu două sensuri: pentru a încuraja femeile să intre în partid, este necesar ca partidul să fie mai atractiv pentru femei. Cu cât un partid este mai favorabil din punct de vedere al genului, cu atât va fi mai probabil că femeile din diverse medii și niveluri de experiență vor fi interesate să adere la acesta. Partidele care se distanțează de retorica egalității sexelor înspre politici, strategii și inițiative concrete pentru a realiza egalitatea sexelor în cadrul partidelor sunt, de asemenea, acele partide care vor părea atractive pentru femei. În acest scop, conducerea unui partid poate recruta femei prin diferite strategii de recrutare *active* sau *pasive*.¹⁰⁸

Recrutarea activă include invitarea persoanelor cu cunoștințe de specialitate, abilități specifice sau din anumite medii profesionale pentru a adera la partid, interacționarea cu universități și mediul academic în sens mai larg, căutarea membrilor potențiali în asociații și rețele profesionale sau cooperarea cu organizațiile societății civile pentru a identifica membri potențiali de sex feminin. În fiecare dintre strategiile menționate mai sus, părțile pot încerca să atragă și bărbați, și femei. De exemplu, Partidul Liberal din Canada a numit un Director de Căutare a Candidaților Femei pentru a ajuta la recrutarea femeilor în partid.¹⁰⁹ De asemenea, Partidul Laburist a lansat recent în Marea Britanie Programul Candidații Viitori ai Partidului Laburist.¹¹⁰ În afara anunțului on-line privind programul, activiști de sex feminin existenți din Partidul Laburist au scris e-mail-uri personalizate în adresa altor femei din circumscripția lor, încurajându-le să adere la partid. Impactul acestui program poate fi observat din scrisoare de la o femeie Consilier al Partidului Laburist adresată potențial candidat (a se vedea Caseta 3.10 de mai jos).

¹⁰⁷ "Lonely at the top", *The Economist*, 4 August 2012, <<http://www.economist.com/node/21559901>>.

¹⁰⁸ Emelie Lilliefeldt, "European Party Politics and Gender. Configuring Gender-Balanced Parliamentary Presence", *Stockholm Studies in Politics*, Stockholm, 2011.

¹⁰⁹ *Empowering Women for Stronger Political Parties. A Good Practices Guide to Promote Women's Political Participation*, UNDP/NDI, 2011, p.25, <<http://www.undp.org/content/undp/en/home/librarypage/womens-empowerment/empower-women-political-parties.html>>.

¹¹⁰ "Future Candidates Programme 2012," United Kingdom Labour Party, <<http://www.labour.org.uk/nextgeneration>>.

Caseta 3.10: Programul Căruțații Viitori al Partidului Laburist: Mărturii

Dragă Karolina,

Mă numesc Jess Phillips. Sunt o mama muncitoare, și un consilier nou ales în Partidul Liberal din Birmingham. Eu locuiesc cu doi fii minunați, Harry și Danny, și soțul meu, Tom, și lucrez în baza unui program de muncă depline la o organizație de caritate locală.

Am fost activă în comunitatea mea locală după ce strada pe care locuiesc a fost lovită de un val de comportament anti-social câțiva ani în urmă. Pentru a afla mai multe despre povestea mea, vezi acest videoclip. Anul trecut am primit un e-mail de la Partidul Laburist prin care mi-a spus despre Programul Căruțații Viitori. Înainte nu m-am gândit mult despre implicarea în politică și aveam dubii dacă eram eu genul de persoană de care ei aveau nevoie, dar m-am gândit să completez formularul de cerere și să văd ce se va întâmpla. Am fost șocat să aud câteva săptămâni mai târziu că am fost selectată să fac parte din program. Prin program, am aflat despre ce înseamnă să fii un reprezentant al Partidului Laburist și am beneficiat de formarea și sprijinul necesar pentru a fi selectată în calitate de candidat al Partidului Laburist.

Nu am crezut că partidele politice sunt interesate de oameni ca mine - oameni obișnuiți cu familiile - pentru poziția de candidat. Dar Programul Căruțații Viitori mi-a arătat că exact aceasta vrea Partidul Laburist.

Am vrut să-ți povestesc despre Programul Căruțații Viitori. Poate că tu sau cineva din persoanele pe care le cunoști aveți multe de oferit comunității voastre și Partidul Laburist, dar nu v-ați gândit înainte să faceți un pas în politică? Cum am făcut-o anul trecut, poate că v-ați gândi să aplicați la Programul Căruțații Viitori? Și poate, ca și mine, acest lucru v-ar permite să mergeți pe o cale care în cele din urmă vă va oferi privilegiul de a servi o comunitate de care vă pasă în mod profund.

Dacă vrei să afli mai multe despre Programul Căruțații Viitori și cum să aplici, intră pe labour.org.uk/nextgeneration.

Cele bune,

Jess Phillips

Consilier din partea Partidului Muncii pentru Longbridge Ward, Birmingham

Sursă: Email personal adresat unui membru al circumscripției Harlow a Partidului Laburist.

Caseta 3.11:**Patru Provocări Principale ale Procesului de Selecție a Căruțațiilor**

1. Procese de selecție a căruțațiilor informale și nereglementate permit selectarea netransparentă și iresponsabilă a căruțațiilor.
2. Procesele de selecție ad-hoc fac dificilă pentru căruțații planificarea și executarea în mod corespunzător a campaniilor electorale.
3. Procesele de selecție a căruțațiilor axate pe nivelul ierarhic superior afectează negativ principiile la nivelul de bază.
4. Procese de selecție a căruțațiilor bazate pe resurse reduc drastic numărul de căruțații eligibili și diminuează importanța unor criterii meritocratice.

Organizațiile societății civile sunt un alt sector excelent din care să fie recrutați membrii potențiali, în special femeile. Cercetări recente indică asupra faptului că femeile constituie 80 la sută din organizațiile societății civile în Statele Unite, și 68 la sută din aceste organizații în Regatul Unit.¹¹¹ Activitățile organizațiilor societății civile dezvoltă, de obicei, abilități care sunt ușor transferabile în arena politică, inclusiv de advocacy, lobby, elaborarea bugetelor, abilitățile de comunicare și informare.

Recrutare pasivă poate include activități cum ar fi anunțurile de recrutare deschise plasate în mass-media tipărită sau difuzată. Un exemplu al unei astfel de strategii este crearea unei baze de date naționale de "profesioniști", o strategie folosită de către Partidul Rusia Unită din Rusia party.¹¹² Baze de date similare au fost elaborate de către partidul Kazakhstan Nur Otan și Partidul Verde din Ucraina. În timp ce aceste baze de date includ căruțații potențiali atât de sex masculin, cât și de sex feminin, o inițiativă similară ar putea fi lansată pentru a crea baze de date doar a femeilor, în scopul de a identifica și a viza potențiali căruțați femei..

111 "Women in civil society: Breaking the glass pyramid", Council for International Development, 7 March 2013, <<http://www.cid.org.nz/news/women-in-civil-society-breaking-the-glass-pyramid/>>. Leadership statistics from "Women in leadership: It's not going to work the way we're doing it", The Guardian, 1 August 2013, <<http://www.theguardian.com/global-development-professionals-network/2013/aug/01/women-in-leadership-international-ngos>>.

112 Проект "Кадровый резерв - Профессиональная команда страны", "Единая Россия" 2005-2012, [Project: Personnel reserve - National Team of Professionals], <<http://profkomanda.edinros.ru/>>.

→ Facerea procesului de selecție a candidaților deschis, reglementat, transparent și favorabil femeilor

Recrutarea mai multor femei într-un partid politic este primul pas critic în extinderea bazei de membri. Cu toate acestea, în cadrul partidelor, obstacolul cel mai important pentru avansarea femeilor în politică este *procesul de selecție a candidaților*.

Procedurile de selecție a candidaților au fost descrise de către cercetători ca o "grădină secretă" sau o "cutie neagră", odată ce acestea sunt de obicei considerate a fi o chestiune foarte privată care are loc cu implicarea unui număr restrâns de indivizi în cadrul partidelor politice, și care necesită astfel abilități specifice substanțiale la nivel de țară sau partid din partea celor din afară.¹¹³ Elaborarea de strategii aplicabile proceselor de selecție a candidaților în toate partidele politice din regiune OSCE este complicată și mai mult de natura sistemului electoral. Sistemul electoral impune o structură anumită a votului, ceea ce ar putea duce la negocieri între grupuri din cadrul partidelor atunci când partidele compun listele de candidați. Această sarcină este, de asemenea, dificilă, având în vedere faptul că partidele politice din aceeași țară au dezvoltat reguli diferite, sau pot modifica strategiile lor de selecție de la alegeri la alegeri.

Importanța făcerii proceselor de selecție a candidaților să fie transparente, reglementate, deschis și favorabile poate fi supraestimată doar cu dificultate. Compoziția listelor de candidați determină modul în care partidul va fi perceput și evaluat de către alegători, și poate determina în cele din urmă rezultatul alegerilor pentru fiecare partid în parte. Astfel, liderii partidelor politice, indiferent de poziția lor ideologică, frecvent urmează un singur scop în cadrul procedurilor de selecție a candidaților: maximizarea numărului de voturi pentru partid. Cu alte cuvinte, performanța electorală este unul dintre principalele motive pentru care conducerea partidului politic dorește să mențină un control puternic asupra procesului de selecție a candidaților..

A face ca procesul de selecție a candidaților să fie transparent și reglementat implică introducerea unei descrieri a procedurilor de selecție a candidaților în statutele și normele interne de partid. În cazul în care normele privind selecția candidaților sunt formalizate și clar formulate, este posibilă introducerea reformelor în procedurile existente, cu scopul de a se asigura că persoanele care selectează candidații la toate nivelele vor lua egalitatea de gen în considerare la identificarea potențialilor candidați

Caseta 3.12:

Egalitatea Sexelor în Procesele de Selecție a Candidaților în Partidele Politice

Literatura de specialitate identifică trei strategii comune ale partidelor politice care doresc să sporească diversitatea candidaților lor.

Acestea sunt: strategii de *retorică de egalitate*, *promovare a egalității* și *garantare a egalității*.

Retorica de egalitate: Partidul va include susținerea pentru reprezentarea egală a femeilor și bărbaților în platformele partidului și campaniilor electorale, și în materialele scrise și discursurile liderilor partidelor politice. **Promovarea egalității:** promovarea egalității include adoptarea, de către conducerea partidului, unor acțiuni sau strategii concrete pentru a include sexul sub-reprezentat în politică prin cursuri de formare specializate, asistență financiară și stabilirea de obiective.

Garantarea egalității: Garantarea egalității trece în domeniul încercărilor de a crește numărul sau proporția de candidați femei, făcând din gen o calitate necesară pentru candidatură, așa cum este cazul cu cotele de gen voluntare ale partidelor.

Acest cadru conceptual poate fi util pentru liderii de partid și activiștii în domeniul egalității, deoarece permite o abordare gradată sau treptată a îmbunătățirii diversității candidaților.

Sursă: Joni Lovenduski, *Feminizarea Politicii*, (Cambridge: Polity Press, 2005); și Sarah Childs, Joni Lovenduski și Rosie Campbell, *Femeile în Top 2005: Schimbarea Numerelor, Schimbarea Politicii?* (Londra: Hansard Society, 2005)).

113 Bonnie N. Field and Peter M. Siavelis, "Candidate Selection Procedures in Transitional Politics", *Party Politics*, Vol. 14, No. 5, 2008, pp. 620-639; Michael Gallagher and Michael Marsh (eds.), *Candidate Selection in Comparative Perspective: The Secret Garden of Politics* (London: Sage, 1988); Reuven Y. Hazan and Gideon Rahat, *Democracy within Parties: Candidate Selection Methods and their Political Consequences* (New York: Oxford University Press, 2010).

Prin contrast, în cazul în care procesul de selecție este informal și lipsit de transparență, impactul modificărilor formale ale regulilor este probabil să fie mai simbolic și retoric decât substanțial și obligatoriu. Mai mult decât atât, reguli clar scrise privind selecția candidaților garantează că criteriile de selecție nu vor fi schimbate sau modificate de către conducerea partidului la scurt timp înainte de alegeri; vor permite candidaților (de sex feminin și masculin), să elaboreze și să implementeze o strategie pentru nominalizarea candidaților; și vor oferi o bază pentru tragerea la răspundere a conducerii partidului, atunci când regulile sunt încălcate sau nu au fost implementate.

Pentru a face procesele de selecție a candidaților mai transparente, precum și mai favorabile egalității sexelor, prevederile privind selecția candidaților ar trebui să includă **criteriile minime de eligibilitate**, precum și să descrie în mod precis **întregul proces de selecție a candidaților**. Suplimentar, normele de partid ar trebui să indice **termenul pentru selecție**, ca să permită suficient timp pentru candidați să se pregătească. Când selecția candidaților are loc prea aproape de procesul electoral, este foarte dificil pentru candidați să atragă resurse financiare suficiente și să-și planifice campania în mod corespunzător.

Caseta 3.13:

Ridicare gradului de transparență Procesului de Selecție a Candidaților

Pentru a face procesul de selecție a candidaților mai transparent, liderii de partid și selectorii ar trebui să ia în considerare includerea următoarelor în prevederile privind selecția candidaților:

1. **Criteriile minime de eligibilitate, având în vedere proporționalitate în calitate de preocupare de bază, astfel încât femeile să nu fie dezavantajate din cauza nivelului diferit sau mai mic al calificării.**

2. **Prezentarea generală a procesului de selecție a candidaților, cu indicarea termenelor relevante, astfel încât toți candidații potențiali sunt conștienți de diferitele etape și termenele.**

3. **Termenele pentru selecție, pentru a permite candidaților să se pregătească în mod corespunzător și să implementeze o campanie politică înainte de data alegerilor.**

4. **Mijloace de publicare a informațiilor, de exemplu, publicarea procesului de selecție a candidaților pe site-ul partidului și actualizarea informațiilor după necesități, astfel încât candidații și susținătorii acestora sunt la curent cu toate cerințele esențiale privind candidatura și termenele limită.**

Procesul de selecție a candidaților poate fi deschis pentru persoane noi, în special femei, din afara bazei de membri și ierarhiei tradiționale ale partidului politic. Selectorii candidaților au tendința de a examina în primul rând persoanele care deja ocupă funcții publice la identificarea potențialilor candidați, ceea ce ar putea duce la inerție din partea acestor persoane.¹¹⁴ Doar cel mai simplu mod de a deveni un parlamentar este de a fi deja parlamentar, ceea ce indică dificultățile de înlăturare a persoanelor în funcții publice care au dat dovadă de performanțe acceptabile (sau cel puțin nu proaste) în politică, și care ar dori să-și continue cariera lor politică. Există o serie de motive pentru care politica (și, prin urmare, partidele politice) favorizează persoanele care deja ocupă funcții publice, inclusiv avantajele unei recunoașteri pe larg a numelui, niveluri mai ridicate de atenție mass-media și accesul la un număr mai mare de resurse politice. Cu toate acestea, există o dimensiune de gen în această chestiune; istoric, bărbații au dominat politica în calitate de persoane care ocupă funcții publice. În acest caz, această realitate poate lucra direct împotriva femeilor recent venite.

Luând în considerare acest lucru, liderii de partid ar putea lua în considerare atât bărbați și femei în calitate de candidați de partid, indiferent dacă selecția are loc din cadrul bazei de membri de partid sau din exterior. Unele partide au luat deja măsuri avansate în acest sens. De exemplu, Partidul Liberal din Canada a creat un comitet de recrutare a candidaților pentru a se asigura că normele privind includerea femeilor candidați și diversitatea în recrutarea candidaților este respectată.¹¹⁵ Această abordare poate ajuta la depășirea inerției instituționale în partidele politice.

114 Richard L. Fox and Jennifer L. Lawless, "If Only They'd Ask: Gender, Recruitment and Political Ambition", *The Journal of Politics*, Vol. 72, No. 2, April 2010, pp. 310-326.

115 *Empowering Women for Stronger Political Parties. A Good Practices Guide to Promote Women's Political Participation*, UNDP/NDI, 2011, p.15, <<http://www.undp.org/content/undp/en/home/librarypage/womens-empowerment/empower-women-political-parties.html>>.

La recrutarea candidaților externi, selectorii partidului pot introduce întrebări pentru a determina dacă un candidat extern respectă principiile egalității sexelor și este de acord cu poziția partidului cu privire la egalitatea sexelor. Procesul de identificare a candidaților în afara bazei de membri a partidului ar trebui, cu toate acestea, să fie implementat cu grijă, astfel încât conducerea de partid și selectorii candidaților nu trec cu vederea membrii partidului care sunt conformi cerințelor (bărbați sau femei) în căutarea lor a unui candidat "de excepție". Cel puțin, orice nou-veniți recrutați de partid în lista de candidați ar trebui să fie obligați să devină membri regulați de partid și să fie obligați să respecte politicile de partid în ceea ce privește egalitatea sexelor și nediscriminarea.

În cele din urmă, așa cum se va discuta mai jos, partidele politice ar trebui să analizeze componența organelor de selecție sau de numire a candidaților. Consiliile, comitetele și comisiile de selecție a candidaților compuse doar din bărbați sunt încă regula în mai multe partide politice. Introducerea unor dispoziții pentru a asigura echilibrul de gen în cadrul organelor de selecție/nominalizare a candidaților este un pas important pentru a face ca procesele de selecție să fie mai favorabile din punctul de vedere al genului. Mai multe informații despre provocările pe care procesele de selecție a candidaților le pot înainta membrilor de partid de sex feminin pot fi găsite în Anexa 4.

Caseta 3.14: Selectarea Candidaților: Abordări Academice

Centralizarea contra Instituționalizării

Unele cercetări academice identifică două dimensiuni - centralizarea și instituționalizarea - văzute ca esențiale pentru înțelegerea proceselor de selecție internă de partid, care determină cine este desemnat pe listele electorale într-un partid dat. Centralizarea se referă la gradul de control de către conducerea partidului a procesului de nominalizare. Alți actori relevanți pot include oficiile locale sau organele de partid regionale, care pot fi autorizate să adopte singure deciziile cu privire la selecția candidaților, indiferent de sugestiile oficiului central al partidului. Determinarea poziției cheie a puterii în aceste procese pe mai multe etape nu este deloc simplă.

La o extremă, procedurile democratice ar putea permite tuturor cetățenilor și tuturor membrilor de partid să selecteze candidații din partea partidului, de obicei prin alegeri primare sau grupuri de partid, cum e în Statele Unite ale Americii. Funcționarii din afara partidului pot avea importanță de asemenea la nivel de district, inclusiv organizațiile locale afiliate din afara partidului, oligarhiile din district, finanțatorii sau mass-media, toate acestea având capacitatea de a susține unii potențiali candidați în detrimentul altora. Mai frecvent, în multe partide europene, există un proces de selecție internă în mai multe etape, care antrenează membri locali de partid și funcționarii partidului, adunările sau conferințele regionale de partid și oficiul central și conducerea partidului. La cealaltă extremă, procesul decizional elitist în unele partide înseamnă că doar câteva persoane, cum ar fi liderul partidului, oficiul central al partidului sau fracțiunea parlamentară a acestuia, determină nominalizările din partea partidului. Instituționalizarea surprinde măsura în care contează regulile formale sau dacă normele informale și procedurile tacite operează pentru a determina rezultatul. Selecția candidaților poate fi caracterizată ca "instituționalizată", atunci când sunt bine stabilite reguli și proceduri formale, transparente și

clare, de obicei încorporate în coduri scrise de reguli de partid și constituții. Nu se consideră a fi instituționalizat procesul care este reglementat în primul rând de normele informale și convențiile tacite. Această distincție este importantă, deoarece în cazul în care regulile formale sunt semnificative, este posibilă reformarea acestor reguli pentru a se asigura că selectorii iau în considerare egalitatea sexelor în procesele lor decizionale. Prin contrast, în cazul în care procesul de selecție este mai mult informal, impactul modificărilor formale ale regulilor este mai probabil să fie simbolic și cu caracter de aspirație decât substanțial și obligatoriu.

Centralizarea contra Incluziunii

Alte studii academice, în baza lucrului desfășurat de Reuven Y. Hazan și Gideon Rahat, distinge din ce în ce mai mult între centralizare și incluziune în selecția candidaților. Aici, centralizarea este definită ca fiind nivelul de partid la care se iau deciziile, în timp ce includerea sau incluziunea este definită ca numărul persoanelor "selector" implicate în luarea deciziilor. Gradul de incluziune în selecția candidaților poate depinde de cadrul legal, cum e în Statele Unite, unde normele de stat, și nu procedurile interne de partid, reglementează procesele de selecție a candidaților. În Statele Unite, procesele de selecție a candidaților sunt incluziv deoarece aproape oricine care corespunde cu un set de bază de criterii ar fi eligibil pentru a fi candidat. În multe partide politice europene, în special în cadrul sistemelor cu reprezentare proporțională, înseși partidele stabilesc criteriile pentru candidatură. Conducerea de partid poate stabili cerințe incluzive față de candidați, care permit tuturor sau unui număr mare de membri să fie eligibili, sau stabili cerințe mai exclusive pentru candidați, care consolidează controlul conducerii de partid și selectorilor asupra procesului de selecție a candidaților.

→ Instituirea cotelor voluntare de partid

În plus față de sporirea transparenței, corectitudinii și echității regulilor de selecție a candidaților, partidele pot lua în considerare strategii suplimentare, mai specifice, care să aibă ca finalitate creșterea numărului de femei selectate în calitate de candidați pe lista de partid. O astfel de strategie este și instituirea cotelor voluntare de partid.¹¹⁶

Aceste cote se definesc ca măsuri adoptate voluntar de către partide, de obicei prin aplicarea reformelor în propriile constituții, statute și manuale de reguli. Introducând cotele, partidele se angajează să selecteze o anumită proporție de femei – sau să stabilească limite minime și maxime pentru reprezentanții fiecărui gen – pentru posturile de candidat și, în unele cazuri, pentru ocuparea posturilor decizionale din cadrul partidelor (a se vedea pasajul de mai jos cu referire la cele din urmă).¹¹⁷ În general, cotele atrag după sine angajamentul de a desemna în calitate de candidați între 25-50% femei. Deși cotele voluntare pot fi aplicate în absența celor impuse prin lege (dat fiind că primele sunt de obicei instituite anterior adoptării legilor privind cota), unele partide politice folosesc cotele voluntare în scopul completării cotelor impuse prin lege, atunci când își propun, de bună voie, să depășească cerințele legale.¹¹⁸

Partidele politice care fac uz de cotele de gen în cadrul proceselor de selecție a candidaților sunt prezente în aproape jumătate din Statele participante la OSCE (a se vedea Anexa 5 pentru lista completă a cotelor voluntare aplicate în zona OSCE). În țările cu sisteme electorale bazate pe reprezentare proporțională (RP), așa cum sunt majoritatea celor din regiunea OSCE, cotele adoptate de partide determină decisiv alcătuirea listelor de partid, iar în țările cu sisteme electorale bazate pe metode majoritare, cum ar fi Franța și Marea Britanie, acestea se aplică seriilor de circumscripții uninominale. Unele partide politice adaugă cerința suplimentară de nominalizare a femeilor pentru „locuri sigure” pe listele de partid sau pentru circumscripții care pot fi câștigate, înțelegând că astfel de modalități sunt singurele care pot asigura creșterea proporției de femei alese prin vot.

Analiza experienței internaționale în domeniu arată că pentru eficientizarea cotelor voluntare adoptate de un partid sau altul, conducerea de partid trebuie să asigure faptul că acestea:

- (1) prevăd nominalizarea unei *proporții relativ mari* de femei în calitate de candidați de partid;
- (2) includ dispoziții referitoare la *ordinea pe liste*;
- (3) sunt formulate într-un mod care le leagă de *practici și tradiții culturale* bine cunoscute și general acceptate; și
- (4) sunt *instituționalizate* în cadrul structurilor organizatorice și procedurilor formale de nominalizare, astfel încât *normele să fie puse în aplicare* de către structuri interne de partid.¹¹⁹

116 Mona Lena Krook, *Quotas for Women in Politics: Gender and Candidate Selection Reform Worldwide* (New York: Oxford University Press, 2009).

117 Ibid.

118 Petra Meier, “The Mutual Contagion Effect of Legal and Party Quotas: A Belgian Perspective”, *Party Politics*, Vol. 10, No. 5, 2004, pp. 583-600.

119 Pippa Norris and Mona Lena Krook, “Gender Equality in Elected Office: A Six-Step Action Plan” (Warsaw: OSCE/ODIHR, 2011), <<http://www.osce.org/odihr/78432>>.

Caseta 3.15: Impactul cotelor voluntare adoptate de partidele din Spania: O abordare progresivă?

În Spania, eforturile privind creșterea reprezentării femeilor în funcții electivă au fost caracterizate printr-o abordare „incrementală”, în locul uneia de tip „cale rapidă”. Dacă în anul 1979 femeile dețineau doar 5% din totalul mandatelor parlamentare, în 2007, odată cu instituirea oficială a cotei legiferate de gen, reprezentarea crescuse deja la 36%. Cotele voluntare au jucat un rol esențial în producerea acestei schimbări, datorându-și eficacitatea mai ales faptului că au fost însoțite de măsuri de sensibilizare a opiniei publice și a partidelor, prin activități susținute de lobbying din partea organizațiilor de femei și a activiștilor societății civile, precum și prin participarea partidelor la multiple acțiuni și evenimente internaționale dedicate femeilor. La mijlocul anilor 1980, organizația de femei a Partidului Socialist al Muncitorilor din Spania (PSOE), atunci aflată în fruntea mișcării politice de promovare a femeilor, a făcut lobby pentru introducerea cotelor de partid prin realizarea unor cercetări ce demonstau dezechilibrul între sexe la nivel de partid, precum și în cadrul structurilor executive, dar și prin evidențierea poziției mediocre a PSOE în comparație cu partidele socialiste din alte țări. Totodată, în urma interviurilor privind cota voluntară, desfășurate de reprezentanți ai organizației de femei, a rezultat faptul că 67% din membrii de partid susțin aplicarea acesteia. Către sfârșitul anilor 1980, atât PSOE, cât și Partidul Comunist adoptaseră cote de 25% pentru femei pe listele de candidați. Profitând de campaniile de sensibilizare a publicului lansate în Spania de către activiștii pentru drepturile de gen, femeile activiste au prins și mai mult curaj în urma publi-

cării unui studiu ce indica faptul că 60% din populație se pronunță în favoarea unor astfel de măsuri. În plus, caracterul puternic centralizat al sistemului de partide spaniol garanta aplicarea respectivelor cote în cadrul alegerilor regionale și locale. În 1994, PSOE și-a consolidat pozițiile privind cota de partid pentru a asigura astfel plasarea femeilor pe locuri eligibile. „Rezerva” de candidați-femei a fost suplimentată prin încurajarea urmării de către membrele de partid a cursurilor de marketing politic și a altor cursuri de dezvoltare a competențelor. Odată cu trecerea sa oficială în opoziție în anul 1997, PSOE a adoptat o nouă dispoziție neutră față de gen ce impunea reprezentarea fiecărui sex pe listele de candidați în proporție de 40%. Aceste noi eforturi au fost inspirate de participarea membrilor PSOE la diverse evenimente internaționale și europene, inclusiv la Summit-ul European al Femeilor aflate la Putere (desfășurat în 1992 la Atena) și întrunirile Internaționalei Femeilor Socialiste, precum și de adoptarea de către ONU a Platformei de acțiune de la Beijing în anul 1995. Aceeași dispoziție a fost adoptată doi ani mai târziu, în 1997, de Coaliția „Stânga Unită” creată de Partidul Comunist, iar în următorul deceniu, aproape toate partidele politice importante din Spania au adoptat o cotă similară (printre care și unele cu orientare mai conservatoare, precum Partidul Popular, ceea ce a demonstrat impactul „contagiunii transpartidice”). Ulterior, atât aparatul executiv, cât și cel legislativ al Spaniei au adoptat legi, politici și strategii cuprinzătoare privind egalitatea de gen, în sprijinul promovării participării politice a femeilor.

Sursa: Regulating Gender Equality in Political Office in Southern Europe: The Cases of Greece, Portugal and Spain, Tania Verge, Paper Prepared for the 3rd European Conference on Politics and Gender, Universitat Pompeu Fabra, Barcelona, 21-23 March 2013.

În cele ce urmează, sunt prezentate câteva exemple ce ilustrează fiecare dintre aspectele mai sus enumerate.

1) Proporții relativ mari

Alianța '90/Partidul Verde din Germania și Grupul Verzilor/Alternativa Verde din Austria stabilesc o cotă de 50% pentru reprezentarea femeilor pe listele de partid. Partidul Socialist al Muncitorilor din Spania stabilește cota de 40%, asemeni Partidului Social Democrat din Austria și Partidului Social Democrat din Germania. În conformitate cu statutele Partidului Popular Creștin Social (CSV) din Luxemburg, Uniunii Creștin-Democrate din Germania și Partidului Popular din Austria, cel puțin o treime din lista de candidați trebuie să cuprindă femei. La rândul său, Partidul Păcii și Democrației (BDP) din Turcia a adoptat recent o cotă internă de partid de 40% pentru sexul mai slab reprezentat, la alcătuirea listei de candidați pentru alegerile naționale și locale. În mod similar, Partidul Popular Republican (CHP) din Turcia a adoptat o cotă de reprezentare de 33% a femeilor pe listele electorale.¹²⁰

¹²⁰ A se vedea “Global Database of Quotas for Women”, International IDEA, University of Stockholm and the Inter-Parliamentary Union, <<http://www.quotaproject.org/>>.

2) Ordinea pe liste

Nelimitându-se la simpla specificare a proporției dorite de femei măsurată în numărul total al candidaților (sau, cel mai adesea, a proporțiilor minime sau maxime pentru fiecare sex), unele partide țin să precizeze și pozițiile pe care femeile trebuie să le ocupe pe listele de partid. În prezent, aproape toate partidele suedeze adoptă principiul alternanței (cunoscut și sub denumirea de „zippering”), în sensul că alternează între nume masculine și feminine pe listele de partid pentru a asigura faptul că femeile reprezintă nu doar 50% din candidați, dar și cât mai aproape posibil de 50% dintre cei aleși. Drept consecință, țara se situează pe locul al 4-lea în lume în ceea ce privește reprezentarea femeilor, acestea ocupând 45% din toate locurile eligibile în Parlament. Partidul de Stânga din Germania impune ca primele două poziții să fie ocupate de femei, urmate fiind de bărbați și femei în bază alternantă, pentru toate celelalte poziții.

3) Practici și tradiții culturale

Formularea exactă a dispozițiilor cotelor de partid variază într-o anumită măsură, de la un caz la altul. În Suedia, politica de alternanță poartă numele de „fiecare a doua melodie pentru doamne”, cu referire la tradiția de dans respectată în mediul rural potrivit căreia, la fiecare al doilea cântec, femeilor li se oferă ocazia de a invita la dans bărbații. În Franța, o politică bazată pe cota de 25% pentru alegerile locale a fost respinsă de Consiliul Constituțional în 1982, pe motiv că ar fi încălcat principiile de egalitate și cetățenie universală a Constituției franceze. Ca răspuns, a fost dezvoltată o campanie în jurul conceptului de „paritate”, care a avut drept scop includerea ambelor sexe în cadrul conceptului de „cetățean universal” – schimbare realizată odată cu reforma constituțională din 1999 și revizuirea legii electorale din anul 2000. La nivel mai general, limbajul neutru față de gen și-a dovedit eficacitatea în numeroase alte contexte în care constituționalitatea cotelor a fost contestată, deoarece acesta transformă atât bărbații, cât și femeile în potențiali beneficiari ai politicii, fără a acorda vreunora tratament special.¹²¹ În Spania, bunăoară, deși formularea cotei voluntare dată de Partidul Socialist al Muncitorilor făcea inițial referire specială la femei, anul 1997 a adus cu sine reorientarea către o formulare neutră din punct de vedere al genului, care face trimitere la „sexul mai slab reprezentat”.

Caseta 3.16: Situația cotelor voluntare în Polonia

După căderea comunismului și alegerile libere din 1989, numărul femeilor în Parlamentul polonez a scăzut brusc de la 23% în 1985 la 10% în 1991. Abia în cel de-al 4-lea mandat al Parlamentului, proporția a crescut până la nivelul de 20%, ca urmare a instituirii cotei voluntare de 30% adoptată de către trei partide politice: Alianța Stângii Democrate (SLD), Uniunea Muncii (UP) și Uniunea Libertății (UW).

Pentru atingerea acestui rezultat, doi actori-cheie au exercitat presiuni asupra liderilor de partid: femeile membre ale partidelor în cauză și organizația Coaliția Preelectorală a Femeilor, sprijinită de Grupul Parlamentar al Femeilor. Ca urmare, deși au respins în mod oficial adoptarea cotei, chiar și partidele de dreapta sau cele conservatoare au inclus, în cele din urmă, un număr mai mare de femei în listele de candidați: Liga Familiilor Poloneze (LPR) – 25%, cu o pro-

porție de 26,3% femei alese în funcții (25% în pozițiile 1-3 ale listei). În lista partidului aflat în prezent la putere – Platforma Civică (PO) – candidații-femei figurau în proporție de 15% pe primele trei poziții, astfel propulsând 20% din femeile alese în anul 2001.

Anterior alegerilor din 2007, în urma unei mișcări depuse de către Iwona Śledzińska-Katarasińska, membră a Platformei Civice, a fost adoptată o rezoluție potrivit căreia femeile trebuie să ocupe una din primele trei poziții pe fiecare listă de candidați. Deși nu prevedea sancțiuni pentru încălcarea acestei reguli, liderii de partid au fost constrânși să-i asigure aplicarea. În practică, 34 din 41 circumscripțiile electorale au respectat regula, iar altele trei au inclus femei pe poziția a 4-a. În rezultat: cota de 21% femei pe listele de candidați ale partidului, dintre care 23% alese deputați.

Sursa: Małgorzata Fuszara, *Case Study: Poland: It's Time For Women: Gender Quotas on Electoral Lists*, “Electoral Gender Quota Systems and their implementation in Europe” (Brussels: European Parliament, 2011), p. 97.

121 *Empowering Women for Stronger Political Parties. A Good Practices Guide to Promote Women's Political Participation*, UNDP/NDI, 2011, p.34, <<http://www.undp.org/content/undp/en/home/librarypage/womens-empowerment/empower-women-political-parties.html>>.

4) Mecanisme de aplicare

Pentru a fi eficiente, cotele voluntare trebuie să fie instituționalizate în cadrul statutelor, regulamentelor interne și politicilor existente ale partidelor politice. Fără o deplină instituționalizare a cotelor, conducerea partidului nu va avea vreun stimulent pentru respectarea și aplicarea prevederilor acestora. Unul din mijloacele de aplicare a cotelor de partid este abilitarea Comitetelor interne – cel executiv și cel de selecție – de a respinge orice listă de partid sau proces intern de recrutare care nu aderă la normele privind cotele. În Canada, Comitetul Central al Partidului Liberal atestă nominalizarea candidaților doar cu condiția ca cel puțin o treime dintre candidați să fie femei, iar în anumite cazuri recurge chiar la anularea anumitor nominalizări, prin plasarea candidaților aleși din proprie inițiativă.¹²²

Eforturile liderilor de partid, organizațiilor de femei sau membrilor de partid îndreptate spre instituirea cotelor voluntare trebuie să fie însoțite de o campanie intensă de informare și sensibilizare desfășurată la nivel de partid, care să explice faptul că aceste cote reprezintă măsuri speciale de redresare a inegalităților istorice dintre bărbați și femei privind accesul la puterea politică. Trebuie depuse toate eforturile pentru a asigura membrii de partid că măsurile în cauză nu sunt discriminatorii, ci mai degrabă un mijloc de creare a unor condiții mai echitabile pentru ambele sexe în cadrul partidelor politice și în cadrul procesului electoral. Mai mult chiar decât atât, partidele politice pot integra adoptarea măsurilor speciale în cadrul propriilor platforme, fapt care ar demonstra electoratului angajamentul față de promovarea egalității de gen în viața politică, precum și întreprinderea măsurilor practice pentru realizarea acestuia.

→ Aplicarea cotelor voluntare la nivelul structurilor decizionale de partid

Asigurarea de către liderii de partid a unei mai bune reprezentări a femeilor în cadrul structurilor decizionale de partid se poate realiza, de asemenea, prin instituirea cotelor voluntare la nivelul structurilor și proceselor principale de conducere. Astfel, pot fi incluse dispoziții privind pragurile minime de participare a femeilor la congresele și conferințele de partid, cotele de reprezentare a femeilor în comitetele de nominalizare a candidaților sau cotele de participare a femeilor în cadrul structurilor de conducere, precum Consiliul Executiv. Drept exemplu, Uniunea Creștin-Democrată din Germania (CDU) invalidează rezultatele alegerilor pentru structurile de partid dacă femeile se regăsesc în mai puțin de o treime din candidații propuși,¹²³ iar Partidul Social Democrat din Germania impune cota de 40% de reprezentare a ambelor sexe în cadrul propriului Consiliu. Statutele Partidului Liberal Democrat (PLDM) și a celui Social-Democrat (PSDM) din Moldova pledează pentru o cotă de 30% de femei la toate nivelurile de conducere, în plus față de listele de candidați pentru funcții electivă.¹²⁴ Figura 3.18 prezintă o abordare pas-cu-pas a instituirii măsurilor voluntare de creștere a participării femeilor în activitatea partidelor politice; pentru mai multe informații, vă rugăm să consultați Anexa 6.

Caseta 3.17:

Situația cotelor voluntare și legiferate în Slovenia

În 1992, Lista Unită a Social-Democraților a instituit o cotă voluntară de partid ce impunea reprezentarea fiecărui sex pe listele proprii în proporție de 33%. În 1996, 42% din candidații partidului erau femei, fără ca vreo femeie să fie aleasă în fct electivă.

În 1997, partidul a trecut cota voluntară de partid pe post de „obiectiv”, majorând însă pragul la 40% pentru ambele sexe pe listele proprii.

În 2005, Slovenia a adoptat o nouă lege electorală ce institua o cotă electorală legiferată atât la nivel național, cât și local. Este de observat faptul că dispozițiile privitoare la alegerile locale preconizau o creștere treptată a pragului minim pentru ambele sexe. La alegerile din anul 2006, legea electorală impunea o reprezentare de 20% a fiecărui sex, majorată la 30% pentru alegerile locale din 2010, apoi la 40% pentru alegerile din 2014.

Sursa: Baza de date globală a cotelor reprezentării femeilor, <<http://www.quotaproject.org>>.

122 Ibid.

123 “Statutenbroschüre der CDU Deutschlands 2007”, <<http://www.cdu.de/doc/pdfc/080121-CDU-statut.pdf>>.

124 “Statutul Partidului Liberal Democrat din Moldova”, http://www.pldm.md/index.php?option=com_content&view=article&id=158&Itemid=50; “Statutul Partidului Social Democrat”, 2007, <http://psdm.md/?lang=md&menu_id=13>.

→ Adoptarea dispozițiilor neoficiale de stabilire a cotelor

În plus față de adoptarea cotelor oficiale de partid, mai multe partide din regiunea OSCE au instituit dispoziții neoficiale de stabilire a cotelor, luând forma unor *objective și recomandări*, în special în cazul partidelor în care cotele ca atare sunt deosebit de controversate – cu precădere în partidele conservatoare sau în diferite contexte naționale. Deși se opun utilizării cotelor oficiale, aceste partide recunosc importanța măsurilor active de recrutare a mai multor femei în postura de candidați.

Chiar dacă numărul exact al unor astfel de cote neoficiale este greu de calculat, aceste politici sunt adesea echivalente din punct de vedere funcțional cu cotele oficiale de partid, având drept scop creșterea reprezentării femeilor într-un mod concret, precum și abordarea procesului de nominalizare a candidaților în scopul explicit de a stimula – deși nu în mod necesar a garanta – nominalizarea mai multor femei în cadrul diferitelor organe politice.¹²⁵ Cu toate acestea, în unele cazuri, formularea folosită doar „încurajează” partidele să acorde mai multă atenție potențialilor candidați de sex feminin. Astfel, cotele neoficiale sunt mai puțin riguroase decât cele oficiale, chiar dacă urmăresc promovarea unor rezultate similare.

→ Utilizarea listelor de pre selecție exclusiv formate din femei ca strategie de partid în cadrul sistemelor electorale bazate pe metode majoritare

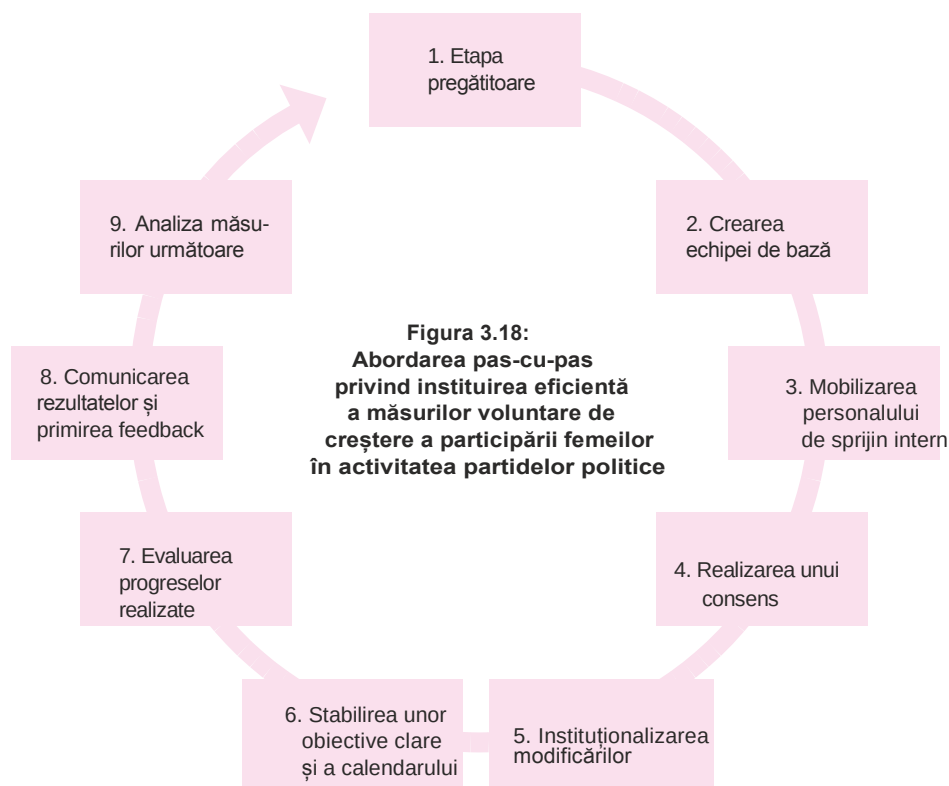
Una din strategiile eficiente de creștere a numărului de femei pe listele de partid în circumscripțiile și sistemele electorale bazate pe metode majoritare este crearea listelor de pre selecție exclusiv formate din femei („women-only shortlists” (WOS)). Conform acestui procedeu, femeile reprezintă singurii candidați nominalizați pentru posturi în anumite circumscripții, cu scopul de a crea un efect de tip „zippering” găsit în sistemele bazate pe reprezentare proporțională. În Recomandarea Nr. 1899 din 2010 privind „Creșterea reprezentării femeilor în domeniul politic prin intermediul sistemului electoral” adoptată de Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei, țările cu sisteme politice majoritariste sau pluritariste sunt încurajate să ia în considerare introducerea unor măsuri de îmbunătățire a reprezentării femeilor pe listele de partid, inclusiv prin „aplicarea cotelor inovatoare și obligatorii de gen în cadrul partidelor politice sau a listelor de pre selecție exclusiv formate din femei, sau a circumscripțiilor electorale „îngemănate”, toate acestea urmând a fi însoțite de sancțiuni eficiente”.¹²⁶

În 1997, Partidul New Labour condus de Tony Blair (sau Partidul Laburist al Marii Britanii) a nominalizat 101 femei drept candidați pentru Parlament, numărul de parlamentari femei dublându-se peste noapte de la 60 la 120. Politica laburiștilor de aplicare a listelor de pre selecție exclusiv formate din femei a jucat un rol substanțial în realizarea acestei schimbări. Deși, la un moment dat, listele în cauză au fost declarate ilegale (imediat după alegerile din 2001 câștigate de Partidul Laburist), guvernul laburist le-a legiferat prin Legea privind discriminarea pe criterii de sex din 2002 („Sex Discrimination (Election Candidates) Act 2002”). La următoarele alegeri din 2005, majoritatea parlamentarilor (26 din 40) partidului New Labour au fost femei.¹²⁷

125 Mona Lena Krook, Joni Lovenduski and Judith Squires, “Gender Quotas and Models of Political Citizenship”, *British Journal of Political Science*, Vol. 39, No. 4, 2009, pp.781-803.

126 Parliamentary Assembly of the Council of Europe Recommendation 1899 (2010), “Increasing women’s representation in politics through the electoral system”, <<http://assembly.coe.int/Main.asp?link=/Documents/AdoptedText/tat10/EREC1899.htm>>.

127 “United Kingdom General Election, 2005”, Research Paper 05/33, 2005, <<http://www.parliament.uk/documents/commons/lib/research/rp2005/rp05-033.pdf>>.

Sursa: Elaborată de personalul ODIHR pe baza a diverse materiale, inclusiv: UNDP and NDI, *Empowering Women for Stronger Political Parties. A Good Practices Guide to Promote Women's Political Participation*. UNDP/NDI. 2011; și "Gender Equality in Elected Office: A Six-Step Action Plan", OSCE/ODIHR, 2011, <<http://www.osce.org/odihr/78432>>. A se vedea Anexa 6 pentru informații suplimentare cu privire la fiecare etapă din cadrul planului.

➔ Instituirea mentoratului pentru femeile membre de partid

Mentoratul este o strategie importantă și deseori rentabilă în consolidarea aptitudinilor politice ale femeilor, putând fi definit ca o continuă relație colegială de învățare și dialog, la nivel de dezvoltare personală. Pregătirea membrilor de partid în calitate de candidate pentru funcții electivă sau dezvoltarea capacității acestora de a deveni manageri de campanie, observatori electorali, activiști sau lideri de partid, sunt principalele scopuri ale programelor de mentorat.

Atunci când bărbații se asociază cu femeile, acestea pot beneficia de experiența și strategiile lor de succes pentru înaintarea pe scara politică. De asemenea, bărbații devin mult mai conștienți de provocările specifice pe care femeile le întâmpină în cariera lor politică, astfel încât mentoratul are rolul de consolidare a parteneriatului și a comunicării dintre membrii de sex masculin sau feminin al unui partid. Mai mult, bărbații pot oferi un sprijin sporit femeilor care fac parte din structura internă a partidului sau se află în poziții de conducere. La fel, atunci când femeile cu experiență politică sporită fac echipă cu femei novice în același domeniu, pot apărea forme la fel de eficace de schimb și sprijin colegial. Programele de mentorat se numără printre cele mai rentabile instrumente pe care liderii politici le pot institui în scopul promovării participării și ascensiunii femeilor în cadrul partidelor. Această strategie are, de asemenea, potențialul de sensibilizare a membrilor de partid de ambele sexe în privința inegalităților și a discriminării bazate pe criterii de gen care afectează viața politică. Mentoratul este analizat mai detaliat în Capitolul 4.

→ Oferirea cursurilor de consolidare a capacităților politice

Oferirea cursurilor de consolidare a capacităților politice poate încuraja mai multe femei să intre în politică și să obțină funcții de conducere în acest domeniu. Această strategie are ca scop stimularea interesului femeilor în domeniul politic, îmbogățindu-le cunoștințele cu abilități politice esențiale și sporindu-le șansele de a aplica aceste aptitudini în cariera politică.

Deși dețin experiența și calificările necesare pentru a deține funcții politice în număr mare, femeile nu au întotdeauna acces la aceleași informații sau oportunități precum bărbații în ceea ce privește învățarea modului de lansare a propriei cariere politice – cel mai probabil din cauza discriminării directe sau indirecte pe criterii de sex. O consecință a acestui fapt este că femeile implicate în politică au nevoie de sprijin suplimentar și de instruire cu privire la modul în care pot depăși barierele și obstacolele bazate pe gen, astfel încât să-și poată asuma funcții de conducere sau promova agenda politică. În acest context, mobilizarea și valorificarea cunoștințelor și abilităților femeilor în cadrul partidelor politice poate reprezenta un avantaj major în formarea unei noi generații de lideri de sex feminin. Din acest motiv, programele axate pe dezvoltarea cunoștințelor în cauză constituie o parte esențială a oricărui efort depus de partidele politice pentru sporirea reprezentării femeilor în activitatea politică.

Caseta 3.19: **Familii de partide politice**

Internaționala Liberală:

Fondată în 1947

Internaționala Socialistă:

Fondată în 1951

Internaționala Centrist-Democrată:

Fondată în 1961

Uniunea Internațională Democrată:

Fondată în 1983

Global Greens:

Fondată în 2001

Internaționala mișcării *Parti-*

dul Piraților. Fondată în 2010

Multe dintre inițiativele de dezvoltare a capacităților caută să instruiască femeile ce candidează – sau urmează să candideze – pentru o funcție electivă, fiind în general concentrate pe dezvoltarea planului de campanie și/sau a mesajului electoral, identificarea tehnicilor eficiente de campanie, obținerea fondurilor, interacțiunea cu mass-media și cu alegătorii, precum și instituirea unor programe de informare. Pentru a pune în aplicare astfel de inițiative, liderii partidelor politice pot solicita concursul membrilor de partid, însă trebuie să ia în considerare și asigurarea resurselor financiare necesare pentru implementarea activităților eficiente de instruire.

Partidele pot beneficia, în plus, de inițiative ale fundațiilor internaționale. Fundațiile politice din statele democratice cu tra-

diție din zona OSCE s-au implicat în mod activ, printre altele, în consolidarea partidelor politice din țările post-socialiste, prin oferirea de fonduri, formare și asistență profesională. Sprijinul acordat este de obicei determinat de afiliere ideologică. Astfel, fundația germană Konrad Adenauer Stiftung¹²⁸ acordă sprijin partidelor creștin-democrate, în timp ce fundațiile Hanns-Seidel-Stiftung și Friederich-Naumann-Stiftung susțin activ partidele liberale, iar fundația Friedrich-Ebert-Stiftung – pe cele social-democrate.¹²⁹ Alte fonduri destinate proiectelor partidelor din Europa Centrală și de Est, precum și din Asia Centrală, provin de la Institutul Republican Internațional (IRI)¹³⁰ și Institutul Național Democratic (NDI)¹³¹ din SUA. O serie de fundații, precum Fundația Westminster pentru Democrație¹³² și Institutul Olandez pentru Democrație Multipartinică (NIMD),¹³⁰ implementează activități de promovare a dialogului și de cooperare între partide. Unele dintre aceste organizații lucrează în primul rând cu partide care împărtășesc aceleași valori, în timp ce altele lucrează cu partide politice aparținând întregului spectru politic.

128 Konrad-Adenauer-Stiftung, <<http://www.kas.de/>>.

129 Pippa Norris, "Building political parties: Reforming legal regulations and internal rules", International IDEA, 2005, p. 15.

130 International Republican Institute (IRI), <<http://www.iri.org/>>.

131 National Democratic Institute for International Affairs (NDI), <<http://www.ndi.org/>>.

132 Westminster Foundation for Democracy (WFD), <<http://www.wfd.org/>>.

133 Netherlands Institute for Multiparty Democracy (NIMD), <<http://www.nimd.org/>>.

telor familiale și comunitare pe care le au. Nivelul susținerii oferite de partidele politice, incluzând ajutorul oferit femeilor pentru a echilibra obligațiile care le revin, manifestarea publică a sprijinului politic, încurajarea să candideze ca reprezentante ale partidului și facilitarea accesului la diverse resurse de campanie, este hotărâtor în luarea deciziei de a candida.

Ca parte a acestei strategii, partidele politice pot menține o rețea a femeilor care au candidat la alegeri, indiferent dacă au avut sau nu succes în campanie. Partidele se pot apoi lua măsuri active pentru a continua implicarea femeilor în cauză în diferite activități și funcții de partid, în acest caz beneficiind în continuare de sprijinul lor în menținerea contactului cu circumscripțiile. Interesul fostelor candidate pentru alegeri ulterioare trebuie menținut, partidele urmând nu numai a solicita sprijinul lor în organizarea diferitelor cursuri de formare, dar și a le încuraja să candideze și în viitor.

Partidele politice pot, de asemenea, să încurajeze aripa feminină în organizarea anumitor evenimente din cadrul congreselor de partid, precum și conferințe privind contribuțiile și realizările politice ale femeilor membre de partid (a se vedea Caseta 3.20). Mai mult decât atât, partidele se pot implica activ în organizarea congreselor destinate exclusiv femeilor. În plus față de recrutarea de noi membri de sex feminin și reintegrarea foștilor membri, aceste evenimente pot fi folosite în scopuri educative și în atragerea noilor simpatizanți.

➔ Sprijinul oferit femeilor în echilibrarea vieții personale cu activitatea politică

Într-un număr de state participante la OSCE, o atenție sporită a fost acordată sprijinului oferit femeilor (dar și bărbaților) în echilibrarea vieții lor personale și profesionale în cadrul instituțiilor publice, inclusiv în guvern și parlament. În Norvegia, bunăoară, ambii părinți au dreptul, conform legii, la un concediu plătit pe parcursul primului an de viață a copilului. Pentru a încuraja bărbații să-și asume o parte mai mare a responsabilităților de îngrijire a copiilor, 10 săptămâni de concediu sunt rezervate exclusiv taților.¹³⁷ În Austria, legislația asigură dreptul ambilor părinți de a-și schimba programul orelor de lucru, până când copilul lor atinge vârsta de 7 ani, cu dreptul de a reveni la locul de muncă cu norma întreagă după această perioadă.¹³⁷ Parlamentul eston permite tuturor parlamentarilor, independent de gen, să depună o cerere la consiliul parlamentar pentru a solicita suspendarea mandatului, pe baza „necesității de a crește un copil sub 3 ani”.¹³⁸ Parlamentul suedez a adoptat Planuri de acțiuni pentru egalitatea de gen, cu scopul de a sprijini înființarea unor practici parlamentare neutre din punct de vedere al genului. Parlamentul danez nu permite votarea după ora 19:00 în cazul ședințelor parlamentare.¹³⁹

Recunoscând dificultățile ridicate de aplicarea legislației muncii în viața politică, liderii partidelor politice pot lua în considerare adaptarea dispozițiilor legislative și ale politicilor publice în contextul partidelor politice, cu privire la concediul pentru creșterea copilului, programul de lucru sau mediul de desfășurare a activității. De ex., liderii de partid și susținătorii egalității între sexe ar putea lua în considerare oferirea unor facilități de îngrijire a copiilor în timpul conferințelor sau congreselor de partid, crearea anumitor stimulente financiare și indemnizații pentru membrii de partid aflați în concediul pentru creșterea copilului sau permiterea unui pro-

136 “Parental benefits and paternity leave,” Norway: the official site in the United Kingdom, <<http://www.norway.org.uk/aboutnorway/society/welfare/benefits/>>.

137 Bock-Schappelwein, J., Eppel, R. und Mählberger, U., “Sozialpolitik als Produktivkraft, Study for the Austrian Chancellery,” 2009, <http://www.wifo.ac.at/www/jsp/index.jsp?fid=23923&id=35602&typeid=8&display_mode=2>; Rebecca Ray, Janet C. Gornick and John Schmitt, “Parental Leave Policies in 21 Countries. Assessing Generosity and Gender Equality,” Center for Economic and Policy Research, September 2008/ Revised June 2009, <http://www.cepr.net/documents/publications/parental_2008_09.pdf>.

138 Sonia Palmieri, “Gender-Sensitive Parliaments: A Global Review of Good Practice”, Reports and Documents no. 65 (Geneva: Inter-Parliamentary Union, 2011), <<http://www.ipu.org/pdf/publications/gsp11-e.pdf>>.

139 Ibid.

gram flexibil de lucru pentru părinți. De asemenea, partidele ar putea dezvolta politici și dispoziții interne referitoare la concediul personal, din motive familiale, sau pentru creșterea copilului, adaptate la nevoile personale și profesionale ale membrilor de partid (atât femei cât și bărbați). Partidele politice ar putea lua în considerare, de asemenea, instituirea de fonduri de partid pentru a sprijini concediul pentru creșterea copilului.

3.1.3. Asigurarea accesului egal al ambelor genuri la resurse financiare și fonduri de campanie

Creșterea capacității de mobilizare a resurselor, precum și distribuția echitabilă a resurselor existente sunt două aspecte esențiale în realizarea egalității de gen în viața politică. Accesul inegal al femeilor la resursele economice poate restrânge angajamentul lor politic, în special atunci când restricțiile iau una dintre următoarele forme:

- ✓ Excluderea din anumite cercuri ale sponsorilor, precum și din alte rețele financiare;
- ✓ Statut economic scăzut și independență financiară limitată; și
- ✓ Capacitate redusă de a atrage fonduri din cauza lipsei de încredere sau de informații.

În funcție de sistemul politic existent, aceste restricții pot reduce competitivitatea politică a femeilor sau chiar submina cariera lor politică. Liderii de partid trebuie să încurajeze femeile în depășirea acestor limitări prin informarea lor cu privire la strategiile de atragere a fondurilor, în același timp ajutându-le să obțină sume suficiente pentru a câștiga, sau cel puțin pentru a concura cu șanse egale cu oponenții lor de sex masculin. Partidele politice și conducerea acestora ar trebui să fie cei mai importanți suporteri și sponsori ai candidatelor.

→ Instituirea unor reguli interne transparente privind alocarea fondurilor partidelor

Participanții la Studiul ODIHR realizat în 2012 au indicat faptul că principala dificultate a liderilor de partid în nominalizarea candidaților este ridicată de capacitatea lor limitată de a „atrage fonduri de campanie”. În fapt, atât bărbații cât și femeile au identificat limitările financiare ca fiind principala dificultate întâmpinată de femei în ascensiunea lor politică. Acest factor surclasează cu mult alte dificultăți, cum ar fi încrederea candidatei în propriile forțe, experiența politică, abilitățile oratorice, sprijinul grupurilor locale, al partidului, familiei și prietenilor. Limitările financiare reprezintă, prin urmare, un important obstacol în depunerea candidaturii politice.

Conform cercetărilor efectuate, accesul limitat la finanțare este o problemă cu care se confruntă, în mod disproporționat, femeile. „Decalajul de prosperitate în funcție de gen” prezintă diferențele privind resursele financiare și independența economică dintre bărbați și femei. Studiile au arătat nu numai că femeile câștigă mai puțin decât bărbații, dar și că femeile dețin o pondere mai mică din averea globală. La baza acestei situații este faptul că bărbații și femeile nu au acces egal la muncă și beneficii sociale, cum ar fi zile plătite de concediu, asigurări de sănătate și șomaj, credite fiscale și servicii de sănătate. O altă cauză a acestui decalaj este maternitatea, dat fiind că mamele sunt în general responsabile cu îngrijirea copiilor, ceea ce duce la oportunități scăzute de acumulare a resurselor financiare. În consecință, deși câștigă în prezent în jur de 78% din venitul omologilor lor masculini, femeile dețin doar 36% din averea globală.¹⁴⁰ În contextul fondurilor de campanie, aceasta poate să însemne că femeile au mai puține finanțe disponibile pentru activități politice, ceea ce reduce probabilitatea ca ele să candideze pentru o poziție electivă.

140 Mariko Lin Chang, *Shortchanged* (New York: Oxford University Press, 2010), p. 3.

**Caseta 3.21:
Rambursați fondurile
candidatelor!**

Noul Partid Democrat (NDP) din Canada a stabilit un program de asistență financiară ce permite ca femeilor și candidaților minorităților să le fie rambursați până la C\$500 pentru cheltuielile de îngrijire a copilului efectuate în timpul în care fac obiectul unei nominalizări, C\$500 pentru costurile de deplasare și alți C\$500 pentru costurile suportate în efortul de a obține un mandat în circumscripții în care NDP nu este susținut de majoritatea populației.

Astfel de programe de asistență destinate candidaților femei nu doar că acoperă o oarecare parte din cheltuielile de campanie, dar susțin echilibrul dintre viața profesională și cea personală.

Sursa: Lisa Young, *Chapter on Campaign Finance and Women's Representation in Canada and the United States in Funding of Political Parties and Election Campaigns in the Americas*. (Stockholm: International IDEA, 2005), p. 137. <<http://www.iknowpolitics.org/en/node/175>>

Crearea unui mediu favorabil participării femeilor în viața politică, presupune un efort susținut al partidelor politice în direcția facilitării accesului candidatelor la fondurile de partid și/sau de campanie. Instituirea unor reguli interne privind alocarea fondurilor și resurselor partidelor politice este o strategie esențială pe care partidele politice o pot folosi pentru a sprijini femeile în îndepărtarea obstacolelor economice și financiare pe care le întâmpină de-a lungul activității lor politice.

Normele interne de partid ar trebui, cel puțin, să solicite alocarea resurselor partidului, într-o manieră bazată pe principii de echitate și transparență, asigurând alocarea echitabilă a resurselor interne pentru candidații femei și bărbați, precum și accesul egal la colectarea de fonduri și la rețelele politice. În special, conducerea partidului poate institui fonduri interne destinate sprijinirii aripii feminine și a candidatelor. De asemenea, partidele pot suspenda sau reduce taxele de înscriere pentru candidații de sex feminin sau pot rambursa femeilor implicate în politică anumite cheltuieli întâmpinate în timp ce dețin o funcție publică sau în timpul unei campanii electorale (a se vedea Caseta 3.21). Nu în ultimul rând, partidele pot promova subvenții în natură, de ex. suplimentând timpul de antenă gratuit pentru candidate, astfel permițându-le să își prezinte platformele electorale.

Printre inițiativele care stau la dispoziția liderilor de partid, având ca rezultat oferirea unui sprijin financiar candidatelor și activistelor de partid, se numără:

- ✓ Renunțarea la taxele interne de înregistrare sau instituirea unui fond destinat returnării taxelor plătite de candidate (în cazul în care taxele sunt impuse de legislație);
- ✓ Oferirea de acces privilegiat femeilor la lista sponsorilor și crearea unei liste separate de sponsori dispuși să sprijine femeile;
- ✓ Crearea unor rețele speciale de colectare a fondurilor și organizarea de acțiuni de colectare a fondurilor destinate sprijinirii candidatelor;
- ✓ Alocarea unei porțiuni a finanțelor de partid (inclusiv fonduri publice, dacă este cazul) pentru grupuri de femei, candidate și/sau cursuri de formare pentru posibile candidate;
- ✓ Oferirea contribuțiilor în natură, de ex., sub formă de programe de formare profesională, timp de antenă sau acces la proprietățile partidului (atât resurse fizice, cât și de partid); și
- ✓ Asigurarea cursurilor de formare și a consilierii cu privire la colectarea fondurilor, pentru a ajuta femeile să-și dezvolte abilitățile necesare colectării de fonduri și susținerii unei campanii de succes, precum și pentru a le îndruma în a-și elabora propriul portofoliu politic.

Astfel de acțiuni pot fi inițiate de către liderii de partid sau susținători egalității între sexe. Totuși, pentru a avea efect instituțional, inițiativele necesită sprijinul conducerii de partid (inclusiv al Comitetului Executiv sau al Congresului, precum și aprobarea trezorerului, dacă este cazul). Liderii de partid și susținători egalității de gen trebuie să consulte cu atenție regulile interne ale partidului pentru a determina modul în care astfel de măsuri pot fi instituționalizate. Este importantă formalizarea unor astfel de măsuri în regulamentele de partid sau normele interne, pentru a evita negocierile informale, ofertele unice, precum și relațiile de dependență între beneficiari și cei care sunt în măsură să aprobe inițiativele în cauză.

Având în vedere cele de mai sus, liderii de partid (în colaborare cu susținători egalității de gen și selectorii de partid) pot continua eforturile de susținere a campaniei unei candidate prin:

- ✓ Susținerea participării în curse electorale care nu necesită resurse financiare semnificative – în mod ideal, pentru locuri deja asigurate sau prin plasarea în poziții avantajoase pe listele de partid;
- ✓ Profesionalizarea și îmbunătățirea centralizării campaniilor – de ex. prin producerea materialelor-șablon de campanie, la preț redus, pentru a ajuta femeile să susțină campanii profesionale și rentabile;
- ✓ Acordarea de asistență financiară prin asigurarea fondurilor destinate îngrijirii copilului și cheltuielilor casnice; și
- ✓ Convingerea instituțiilor financiare private să stabilească o linie de credit specială pentru candidații femei, oferindu-le acestora din urmă acces privilegiat la fonduri și strategii avantajoase de rambursare.

Femeile s-ar putea simți mai capabile și mai încrezătoare în privința candidaturii lor atunci când nu sunt paralizate de limitările financiare asociate cu costuri politice ridicate (noi strategii concrete de alocare echitabilă a fondurilor pentru femei sunt discutate în Capitolul 4).

3.1.4. Integrarea componentei de gen în strategia electorală

Integrarea componentei de gen în strategiile electorale de partid s-a dovedit a fi o tactică eficientă, ce poate duce chiar la câștigarea campaniei. De ex., în timpul alegerilor prezidențiale din 2012 din Franța, candidatul câștigător, François Hollande, a elaborat o listă cu 40 de obligații pe care și le-ar asuma ca președinte, menite să asigure egalitatea de șanse între bărbați și femei (a se vedea Caseta 3.22).¹⁴¹ În mod similar, în campania electorală din Spania anului 2004, José Zapatero a promis să încurajeze implicarea femeilor în viața publică și să combată violența împotriva femeilor și violența domestică; șase luni după alegerea sa ca prim-ministru, Zapatero a declarat: „Nu sunt doar împotriva teribilismului masculin – eu sunt un feminist”. Primul său act legislativ la intrarea în funcție a vizat consolidarea cadrului legal de combatere a violenței împotriva femeilor; Zapatero a introdus și un ministru al egalității, și a instalat primul cabinet european format în proporție de 50% femei și 50% bărbați; de asemenea, a numit prima femeie deținătoare a fotoliului de ministru al apărării.¹⁴²

141 François Hollande, “40 engagements pour l'égalité Femmes - Hommes,” Laboratoire de l'Egalité, 2012, <http://www.laboratoiredelegalite.org/IMG/pdf/40_Engagements_pour_l_egalite_F-H_Francois_Hollande.pdf>.

142 A se vedea, de ex.: “Jose Zapatero's feminist agenda”, *The Guardian*, 1 April 2011, <<http://www.theguardian.com/world/2011/apr/01/jose-zapatero-feminism-spain>>; și <http://www.euroresidentes.com/Blogs/archives_news/2004_04_18_>.

Caseta 3.22: 2012 Candidatul câștigător la alegerile prezidențiale din Franța: François Hollande

La 13 aprilie 2012, François Hollande, pe atunci candidat la alegerile prezidențiale, și-a făcut publice cele 40 de angajamente pentru egalitatea între femei și bărbați. Printre alte prevederi, unele vizau în mod direct aparatul guvernamental. Angajamentul Nr. 1 prevedea crearea unui Minister al Drepturilor Femeilor, care ar fi urmat să fie plasat sub autoritatea Primului Ministru. Principala atribuție a MDF urma să fie dezvoltarea, monitorizarea și evaluarea politicilor publice și a efectelor acestora asupra egalității de gen. De asemenea, conform Angajamentului Nr. 2, în cadrul fiecărui minister urma să fie creat un departament responsabil cu egalitatea de gen, care să ateste caracterul transversal al problemelor de gen. În cele din urmă, François Hollande a promis asigurarea parității de gen în cadrul guvernului său (Angajamentul Nr. 22).

Finanțarea partidelor politice a fost, de asemenea, vizată într-o prevedere specială. Angajamentul Nr. 23 declara în mod explicit că acele partide politice care nu vor înainta un număr de femei comparabil cu cel al bărbaților în alegerile legislative vor beneficia de o finanțare redusă. Alte angajamente de promovare a egalității de gen s-au axat pe evitarea acumulării de funcții electivă (Nr. 24) și pe instituirea unei cote proporționale în cadrul Adunării Naționale (Nr. 25). Elaborarea acestui program a fost susținută de Laboratorul ONG pentru Egalitatea de Șanse (a se vedea Capitolul 5 pentru mai multe informații cu privire la activitatea respectivului ONG). De la preluarea funcției sale în anul 2012, François Hollande a menținut o pondere echilibrată ambelor sexe în cadrul cabinetului format din 34 de membri, numărul femeilor fiind identic cu cel al bărbaților.

*Sursa: "François Hollande 2012. Election présidentielle 22 avril 2012 440 engagements pour l'égalité Femmes - Hommes", 2012, <http://www.laboratoiredelegalite.org/IMG/pdf/40_Engagements_pour_l_egalite_F-H_Francois_Hollande.pdf>; Agnus Poirier, "Hollande's cabinet shows Sarkozy how to do gender equality - see, easy", *The Guardian*, 17 May 2012, <<http://www.guardian.co.uk/commentisfree/2012/may/17/hollande-france-gender-equality>>.*

Înaintea alegerilor generale din 2010 din Marea Britanie, Partidul Laburist a lansat campania „Victorie pentru Femei” („Winning for Women”). În paginile broșurii publicate, Partidul Laburist enumera toate realizările pe care le înregistrase vis-a-vis de situația femeilor.¹⁴³ Alegerile generale din 2010 din Marea Britanie au adus cea mai mare proporție de femei alese în Camera Comunelor înregistrată vreodată: 143 de femei din 650 de parlamentari; 81 de femei reprezentând Partidul Laburist.¹⁴⁴

În Regatul Unit, pagina web a Partidului Conservator descrie, în detaliu, poziția partidului pe probleme de gen și realizările anterioare pe care le-a înregistrat partidul – precum și planurile de viitor – în promovarea cauzei femeilor, așa cum sunt prezentate în Caseta 3.23 de mai jos.

143 "Winning for Women. A guide to what Labour has delivered for women," United Kingdom Labour Party, 2010, <<http://www.labour.org.uk/uploads/746d1524-6792-d714-252f-e40e1e93b64d.pdf>>.

144 "Women MPs & parliamentary candidates since 1945," United Kingdom Political info. A source for voters, students, journalists and politicians, <<http://www.ukpolitical.info/FemaleMPs.htm>>.

Caseta 3.23: Angajamentele față de femei ale Partidului Conservator din Marea Britanie

Partidul Conservator din Marea Britanie a lansat pe pagina de web oficială o secțiune dedicată femeilor. În această secțiune, partidul își asumă câteva **angajamente de ordin general**:

- Ne luăm angajamentul să înlăturăm obstacolele încă existente din calea egalității de gen.
- Vom lua, de asemenea, măsuri pentru a pune capăt violenței împotriva femeilor.

Apoi urmează câteva **angajamente mai specifice**:

- Creșterea reprezentării femeilor în cadrul companiilor de top.
 - Reducerea diferenței de remunerare între femei și bărbați.
 - Încurajarea antreprenoriatului feminin
 - Gestionarea flexibilă a concediului pentru creșterea copilului.
 - Combaterea violenței față de femei
- Fiecare angajament este urmat de o descriere a acțiunilor partidului întreprinse până în prezent și a acțiunilor planificate în acest sens. De ex.:

Combaterea violenței împotriva femeilor

Acțiuni până în prezent

- Lansarea strategiei interguvernamentale pentru combaterea violenței împotriva femeilor.
- Crearea unor baze stabile, de lungă durată, pentru finanțarea centrelor de urgență a victimelor violurilor prin alocarea a £9.8 mln. anual.
- Extinderea definiției violenței în familie pentru a cuprinde fetele între 16-18 ani, precum și comportamente coercitive sau de control.
- Incriminarea hărțuirii obsesionale, cu precădere pentru situații ce prezintă amenințarea cu acte de violență.
- Lansarea de consultări cu privire la incriminarea căsătoriilor forțate.

Acțiuni planificate

- Pilotarea unui proiectului „Clare’s Law” ce vizează testarea metodelor folosite de Poliție în asistarea victimelor violenței în familie. Rezultatele proiectului vor fi atent analizate înainte de a se decide asupra măsurilor de luat.
- Instituirea unei noi legislații de incriminare a căsătoriilor forțate pentru anii 2013/14.

Sursa: «Women», Conservatives, <http://www.conservatives.com/Policy/Where_we_stand/women2.aspx>.

→ Integrarea egalității de gen în comunicarea politică la nivel de partid

O imagine face cât o mie de cuvinte. Prin urmare, un alt instrument eficient pentru sporirea prezenței femeilor în cadrul partidelor și în funcții electivă este înlocuirea declarațiilor retorice cu o mai mare vizibilitate a femeilor în cadrul campaniilor. Candidații femei, managerii de campanie și activiștii de partid rămân adesea în umbră în campaniile electorale, în timp ce liderii de partid (de obicei bărbați) domină afișele electorale, propaganda de partid și timpii de antenă.

O posibilă soluție pentru sporirea vizibilității femeilor în campanii electorale și promovarea portofoliului electoral al candidaților de sex feminin o reprezintă punerea lor în prim plan pe paginile web de partid, afișele de campanie; în spoturile televizate sau audio, în presa scrisă și rețelele sociale de pe internet. Alte strategii includ acordarea cuvântului la mitinguri politice și evenimente de campanie, precum și invitarea la dezbaterile electorale televizate și în timpul programelor difuzate ale partidelor politice.

Partidele politice ar trebui, de asemenea, să facă efortul de a utiliza metode de comunicare pentru angajarea în inițiative de educare a alegătorilor – în special cele menite să încurajeze femeile să voteze și care informează femeile cu privire la drepturile lor politice. Astfel de campanii pot atrage sprijinul alegătorilor pentru partide, instruind totodată electoratul într-un sens mai larg. Inițiativele de educare a alegătorilor ce vizează în special femeile trebuie să ia în considerare nivelurile de alfabetizare a femeilor; neregulile electorale răspândite care pot afecta femeile, cum ar fi votul familial sau votul prin reprezentare (procură); și mediul socio-cultural și socio-economic mai larg al țării. Firește, campaniile de educare a alegătorilor organizate de partide ar trebui să implice femei în stadiile de planificare, dezvoltare și implementare a acestora.¹⁴⁵ Programe similare de educare și informare pot fi elaborate și pentru alegătorii de sex masculin, spre a-i încuraja să ia în considerare acordarea votului unor candidate pentru funcții electivă.

145 *Empowering Women for Stronger Political Parties. A Good Practices Guide to Promote Women’s Political Participation*, UNDP/NDI, 2011, p.25, <<http://www.undp.org/content/undp/en/home/librarypage/womens-empowerment/empower-women-political-parties.html>>.

→ Asigurarea unui mediu de siguranță pentru candidați, manageri de campanie, observatori electorali și alegători de sex feminin

Femeile din întreaga lume joacă un rol tot mai important în procesele electorale, fie în calitate de alegători, candidați, susținători sau de protestatari. Campania electorală, ziua alegerilor și ziua în care este anunțat public câștigătorul sunt unele dintre cele mai sensibile momente din viața politică internă a unei țări.¹⁴⁶ După cum s-a menționat într-un studiu recent, dacă anterior femeile erau victime ale violențelor electorale datorită asocierii lor și nu acțiunilor, „evoluția rolului femeilor în procesele democratice politice a diversificat rolurile în care femeile devin victime ale violențelor electorale.”¹⁴⁷ Drept urmare, femeile devin deseori cele dintâi victime ale violențelor electorale, atât în rolul lor de candidați politici, cât și cel de susținători sau votanți..

Violența electorală continuă a fi o problemă în mai multe state participante la OSCE, chiar dacă acestea sunt obligate să ofere un cadru sigur atât pentru candidații, managerii de campanii, observatorii electorali și votanții de ambele sexe. Preocuparea sporită pentru asigurarea siguranței candidaților de sex feminin poate încuraja mai multe femei să candideze, minimizând în același timp numărul de voturi pierdute datorită violenței electorale, care ar fi putut fi acordate unui partid.

Pentru a minimiza numărul de voturi pierdute datorită violenței electorale și a oferi, totodată, un mediu sigur pentru candidații de sex feminin, partidele politice pot lua anumite măsuri concrete. Prima etapă e ca partidul să facă declarații publice cerând tuturor participanților la campania electorală să se abțină de la violențe electorale și să monitorizeze, pe cont propriu, acest proces. De asemenea, partidele politice pot forma o grupuri operative speciale care să colaboreze cu instituțiile de aplicare a legii, acestea având îndatorirea de a asigura un mediu sigur atât pentru candidați, cât și votanți în timpul procesului electoral. Mai mult, partidele politice ar putea apela la agenții private de pază-protecție, solicitându-le acestora să asigure securitatea candidaților de sex feminin, dacă nu apar obiecții în acest sens.

¹⁴⁶ Gabrielle Bardall, "Breaking the Mold: Understanding Gender and Electoral Violence," International Foundation for Electoral Systems (IFES), White Paper Series, December 2011, <<http://www.ifes.org/Content/Publications/Articles/2011/Breaking-the-Mold-Understanding-Gender-and-Electoral-Violence.aspx>>.

¹⁴⁷ Ibid.

→ Evitarea eforturilor superficiale de creștere a numărului femeilor din cadrul partidelor

Preîntâmpinarea eforturilor superficiale de creștere a numărului femeilor în cadrul partidelor politice reprezintă un pas important în dezvoltarea și menținerea unei imagini bune a partidului, care ajută la consolidarea poziției electorale a acestuia. Ghidul *Empowering Women for Stronger Political Parties* („Abilitarea femeilor pentru partide politice mai puternice”) identifică mai multe eforturi „superficiale” pe care le-ar putea face partidele politice,¹⁴⁸ printre care:

- Înființarea unei aripi formate din femei lipsită de putere instituțională și de resurse;
- Alegerea femeilor în post de „ocupanți formali” ai pozițiilor pe listele de candidatură, doar pentru respectarea normelor legale;
- Plasarea candidaților de sex feminin în zone sau circumscripții în care nu pot câștiga;
- Înlăturarea în ultima clipă a femeilor din pozițiile listelor de candidatură;¹⁴⁹
- „Încurajarea” femeilor să renunțe la funcție la scurt timp după alegeri, poziția vacantă fiind apoi acordată unui candidat de sex masculin; și
- Ignorarea funcționarilor de sex feminin după ce au fost aleși.

Astfel de metode sunt specifice partidelor care adoptă retorica egalității între sexe pentru a câștiga susținere sau voturi, dar nu sunt cu adevărat devotate sprijinirii femeilor în cadrul politic.

3.1.5. Promovarea guvernanței naționale care să respecte dimensiunea de gen

Secțiunea de față va analiza în mai mult detaliu măsurile pe care partidele le pot lua pentru a promova egalitatea între sexe după ce ajung la putere – fie că sunt partide majoritare, parte dintr-o coaliție sau în opoziție. Odată ce partidul a ajuns la putere, este timpul să o folosească!

→ Inițierea reformelor favorabile egalității de gen în organele legislative

În ciuda adopției unor politici și legislații care susțin drepturile femeilor și egalitatea între sexe în toate statele participante OSCE, instituțiile publice – printre care și parlamentele – rămân a fi dominant masculine. Partidele operează în continuare conform regulilor și procedurilor care reflectă roluri și responsabilități bazate pe gen, instituite într-o perioadă în care doar bărbații dețineau funcții publice. Inițierea reformelor care promovează egalitatea de gen în organele legislative este crucială pentru a redresa caracterul dominant masculin al partidelor.

Chiar și atunci când sunt alese în funcții, femeilor le revin deseori responsabilități casnice. Studii bazate pe interviuri cu membri ai parlamentelor au evidențiat faptul că este nevoie de o mai bună gestiune a concediilor pentru creșterea copilului, a programării ședințelor, a calendarelor lucrărilor parlamentare, a locației geografice a parlamentului și a serviciilor de îngrijire a copiilor pentru a veni în sprijinul femeilor alese în funcții.¹⁵⁰ Identificarea și evidențierea practicilor parlamentare care nu promovează participarea activă a femeilor poate fi realizată prin organizarea unor sondaje sau a unui audit de gen privind cultura instituțională, procedurile standard de operare și climatul politic al parlamentului.

148 *Empowering Women for Stronger Political Parties. A Good Practices Guide to Promote Women's Political Participation*, UNDP/NDI, 2011, p.25, <<http://www.undp.org/content/undp/en/home/librarypage/womens-empowerment/empower-women-political-parties.html>>.

149 “Democracy and the Challenge of Change. A Guide to Increasing Women's Political Participation” (Washington: National Democratic Institute for International Affairs (NDI), 2010), <http://www.ndi.org/Democracy_and_the_Challenge_of_Change>.

150 Sonia Palmieri, “Gender-Sensitive Parliaments. A Global Review of Good Practice,” Reports and Documents no. 65, Inter - Parliamentary Union, 2011, <<http://www.ipu.org/pdf/publications/gsp11-e.pdf>>.

Imaginea 3.24: Parlamentarul Licia Ronzulli prezentă cu propria fiică în Parlamentul European

Sursa: <<http://grradio.tistory.com/2>>.

Odată ajunse la putere, partidele parlamentare pot facilita instituirea unor politici și practici parlamentare favorabile egalității de gen, cum ar fi alinierea calendarului parlamentar la programul școlar, promovarea concediului pentru creșterea copilului (nu doar a concediului de maternitate), furnizarea de servicii pentru îngrijirea copilului și evitarea programării ședințelor la ore târzii sau în weekend. Aceste inițiative reprezintă măsuri practice care nu doar demonstrează devotamentul partidelor pentru egalitatea de gen, dar pot susține și îndeplinirea promisiunilor partidului din cadrul campaniei electorale referitoare la participarea femeilor în politică.

În cadrul Riksdag-ului Suedez, de ex., a fost înființat un grup responsabil cu elaborarea propunerilor pentru transformarea parlamentului într-un organ mai sensibil la dimensiunea de gen. Grupul de lucru respectiv a elaborat documentul intitulat *15 propuneri pentru egalitatea de gen în cadrul Riksdag*, indicând faptul că liderii parlamentari trebuie să joace un rol decisiv în impulsivarea proceselor de reformă favorabile egalității între sexe. În anul 2006, Speaker-ul parlamentului a reînnoit componența „Grupului de referință pentru egalitatea de gen” ce reunește reprezentanți ai fiecărui partid politic reprezentat în parlament, ceea ce a ajutat la dezvoltarea Planurilor de Acțiuni pentru egalitatea de gen (primul pentru perioada 2006-2010, iar cel de-al doilea pentru anii 2010-2014), în care sunt detaliate acțiuni specifice pe care parlamentul le poate întreprinde pentru instituționalizarea egalității de gen.¹⁵¹

151 A se vedea Hillevi Engström, „Gender Sensitive Parliaments: The Swedish Experience”, din cadrul *Is Parliament Open to Women? An Appraisal*, Inter-Parliamentary Union Conference, 28-29 September 2009, disponibil la adresa: <<http://www.ipu.org/pdf/publications/wmn09-e.pdf>>.

→ Îmbunătățirea legislației naționale privind egalitatea de gen

Pe lângă introducerea reformelor parlamentare în vederea promovării egalității de gen, partidele pot pleda pentru introducerea sau continuarea implementării legislației în materie de egalitate de gen, ca mijloc de îndeplinire a promisiunilor făcute alegătorilor în timpul campaniei electorale.

În materie de practică parlamentară, partidele pot pleda, de asemenea, pentru instituirea evaluării din punct de vedere al egalității de gen a inițiativelor legislative și a proiectelor de legi. Evaluările impactului asupra genurilor ajută la identificarea potențialului impact al proiectelor de legi asupra bărbaților și femeilor, băieților și fetelor deopotrivă. Totodată, partidele ar putea iniția sau susține înființarea unor mecanisme care să asigure faptul că deciziile și pozițiile politice adoptate de grupurile sau rețelele interpartinice de femei sunt direcționate către Speaker-ul parlamentului și că respectivele decizii ghidează agenda parlamentară. În cele din urmă, partidele pot lansa și promova campanii de informare privind egalitatea de gen încurajând traducerea în limbile locale a angajamentelor internaționale legate de acest subiect.

Caseta 3.25:

Parlamente sensibile la gen

Uniunea Interparlamentară a publicat un ghid cuprinzător pentru susținerea parlamentelor și liderilor parlamentari în promovarea reformei parlamentare sensibile la gen, bazat pe bune practici la nivel mondial și experiența dobândită, intitulat *Gender-Sensitive Parliaments: A Global Review of Good Practice* („Parlamente sensibile la gen: Exemple de bune practici la scară globală”).

Sursa: Sonia Palmieri, *Gender-Sensitive Parliaments*, Inter-Parliamentary Union, Reports and Document No. 65, 2011. Disponibil: <<http://www.ipu.org/pdf/publications/gsp11-e.pdf>>.

În funcție de situația curentă a legislației referitoare la egalitatea între sexe, partidele parlamentare ar putea propune, în plus, următoarele:

- Legi privind egalitatea de gen;
- Cote legiferate de gen pentru funcții electivă și sectorul public, care să fie introduse în Constituție sau în legile aplicabile (privind partidele politice, funcțiile publice, etc.);
- Creșterea finanțării de stat pentru partidele ce promovează egalitatea de gen, care să includă nu doar stimulente financiare, ci și stimulente pentru accesul nerestricționat la mass-media de stat în timpul campaniei electorale;
- Crearea unor mecanisme independente de punere a aplicării a egalității de gen, învestite cu competențe și susținute cu resurse financiare; și
- Introducerea mecanismelor de control care să faciliteze monitorizarea aplicării legislației.

→ Consolidarea cadrului de reglementare pentru finanțarea publică a partidelor politice

Structura și reglementarea instituțională contează când vorbim despre finanțarea partidului și alocarea resurselor la membrii de sex masculin, respectiv feminin. În unele state participante OSCE precum Canada, de ex., legile electorale permit candidaților să folosească fondurile din campanie pentru a plăti taxele la serviciile de îngrijire a copiilor, inclusiv cele furnizate în familie, sau alte cheltuieli casnice.¹⁵²

¹⁵² Legea electorală a Canadei § 409(1) “Cheltuielile personale ale candidaților reprezintă cheltuiel de campanie electorală, altele decât cele aferente alegerilor, suportate în limite rezonabile în contextul campaniei, incluzând (a) cheltuieli de deplasare și de trai; (b) cheltuieli de îngrijire a copilului; (c) cheltuieli legate de îngrijiri a persoanelor cu deficiențe fizice sau mentale acordate în mod obișnuit de către candidat; și (d) în cazul candidaților care suferă de dizabilități, cheltuieli personale suplimentare legate de acestea.” <<http://www.elections.ca/content.aspx?section=res&document=index&dir=loi/fel/cea&lang=e>>.

În țări unde partidele sunt finanțate din fonduri publice, există și alte mecanisme pentru promovarea egalității de gen în domeniul politic (a se vedea Tabelul 3.26). Legile care încearcă a neutraliza disparitățile de gen cauzate de distribuția inegală a resurselor financiare vizează de regulă una dintre cele trei mari categorii: costurile suportate de femei în mod distinctiv sau disproporționat atunci când se decid să candideze; primirea și alocarea de către partide a fondurilor din finanțări publice; restricții aplicate pentru contribuții financiare și limite de cheltuieli.

Sistemele de finanțare politică bine concepute pot fi extrem de utile pentru femei, dat fiind că dependența de donații generoase private (la care au acces, în mod obișnuit, doar bărbații) este înlocuită de un sistem de finanțare publică directă a partidelor politice, ceea ce creează condiții mai echitabile pentru candidații de sex masculin și feminin, care nu sunt influențate de averile personale sau capacitatea de a atrage fonduri. Astfel de reglementări ale partidelor politice venite din exterior pot fi completate prin regulamente interne de partid; de ex., pentru cazuri în care partidele politice alocă fonduri publice candidaților pe criterii de merit, necesitate și oportunitate sau lansează inițiative de susținere a anumitor grupuri sau candidați care nu au acces la rețele de investitori și donatori, așa cum sunt candidații de sex feminin.

De asemenea, guvernele pot institui condiții de acordare a fondurilor publice care să fie favorabile egalității de gen, de ex. prin limitarea accesului la finanțări publice pentru acele partide care includ pe listele de candidatură o anumită proporție de membri de sex feminin. În Franța, partidele primesc din partea organismelor de reglementare o amendă proporțională cu gradul în care încalcă cotele de 50% pentru membri de ambele sexe. Totuși, această metodă a avut efecte diferite asupra partidelor mici față de cele mari, cele mici fiind mai dependente de finanțările de stat, iar cele mari putându-și „permite” să nominalizeze mai mulți membri de sex masculin.¹⁵³

Recentele reforme instituite în Irlanda reduc la jumătate finanțările publice ale partidelor, în cazul în care mai puțin de 30% (ulterior 40%) din totalul candidaților pentru alegeri generale sunt femei.¹⁵⁴ În Georgia, Codul Electoral din 2012 a introdus stimulente financiare pentru „partidele politice care trec pragul” – adică cele care obțin cel puțin 4% din totalul voturilor la ultimele alegeri parlamentare și cel puțin 3% din totalul voturilor la ultimele alegeri locale – pentru a le încuraja să recruteze candidați de sex feminin atât pentru alegerile naționale, cât și pentru cele locale. Partidele cu cel puțin doi membri de sex feminin la fiecare zece membri pe lista parlamentară primesc încă 10% din finanțarea de stat, la care au dreptul dacă au depășit pragul de 5%.¹⁵⁵ Dat fiind că aceste stimulente financiare au avut un impact limitat asupra partidelor mari în timpul alegerilor parlamentare din octombrie 2012 desfășurate în Georgia, în anul următor partidele politice au convenit să revizuiască această prevedere și să mărească fondurile adiționale oferite partidelor. În august 2013, au fost adăugate amendamente la legea cu privire la uniunile politice, care formulau cerința de a crește cota reprezentării la minim trei membri de sex feminin pentru fiecare zece membri de pe lista de partid și de a crește finanțarea adițională de la 10% la 30% (practică denumită în prezent „regula 30/30”): cel puțin 30% de candidați de sex feminin din total atrage după sine o mărire de 30% a finanțărilor din surse publice.¹⁵⁶

153 Rainbow Murray, *Parties, Gender Quotas, and Candidate Selection in France* (London: Palgrave, 2010).

154 “Political Finance data for Ireland,” International IDEA, *Political Finance Database*, <<http://www.idea.int/political-finance/country.cfm?id=102>>.

155 Article 30(71), Organic Law of Georgia on Political Union of Citizens, 1997. A se vedea “Political Finance Database,” Institute for Democracy and Electoral Assistance (IDEA), <<http://www.idea.int/political-finance/question.cfm?id=281>>.

156 A se vedea “Change of Party Funding Rules Proposed,” Civil Georgia, 23 iulie 2013, <<http://www.civil.ge/eng/article.php?id=26299>>.

Tabelul 3.26: State participante la OSC în care finanțarea publică a partidelor politice este corelată cu egalitatea de gen între candidați

Țara	Q1	În ce constau aceste prevederi?	Q2 (%)
Serbia	DA	Legea electorală cere ca partidele să prezinte liste în care cel puțin o treime dintre candidați sunt din fiecare gen. Partidele care nu respectă prevederea nu pot lua parte la procesele electorale și, prin urmare, nu pot obține finanțare din partea statului.	33
Portugalia	DA	Partidele care nu mențin echilibrul între sexe în rândul candidaților înaintați riscă să piardă între 25% și 80% din fondurile publice alocate.	29
Franța	DA	În cazul în care diferența de gen între candidați depășește 2%, finanțarea publică este redusă cu 3/4 din această diferență.	27
Croația	DA	Pentru fiecare membru ales al Parlamentului care reprezintă genul mai slab reprezentat, partidele politice au dreptul la o compensație în valoare de 10% din suma prevăzută pentru fiecare membru al Parlamentului.	
Bosnia și Herțegovina	DA	10% din fondurile publice sunt distribuite partidelor în funcție de numărul de locuri ocupate de „genul mai slab reprezentat”.	22
Irlanda	DA	Partidele pierd 50% din fonduri dacă nu întrunesc cota de reprezentare de 30% în rândul candidaților de ambele genuri (regulă introdusă în anul 2012). Legea prevede că cele 30% vor crește până la 40% după anul 2020).	15
Italia	DA	Pentru alegerile europarlamentare din 2004 și 2009, nici unul dintre sexe nu a trebuit să depășească proporțional 2/3 din candidații selectați pe listele de partid. În cazul în care prevederea nu ar fi fost pusă în aplicare, subvenția pentru campania publică acordată partidelor ar fi fost redusă în funcție de numărul de candidați cu care este depășită limita maximă (până la 50%), suma reținută fiind apoi alocată, în calitate de „primă”, acelor partide care se supun prevederilor legii.	22
Georgia	DA	În decembrie 2011 a fost introdusă o prevedere care oferea partidelor ce întrunesc cel puțin 20% din ambele sexe pe listele proprii o finanțare adițională de 10% din fondurile publice.	12
România	DA	Finanțarea de stat crește în funcție de numărul de locuri obținute în alegeri de candidații de sex feminin.	11

Q1: Este alocarea finanțării publice directe a partidelor politice legată de egalitatea de gen între candidați?

Q2: Ponderea femeilor alese în parlament.

Sursa: “Political Finance Database,” Institute for Democracy and Electoral Assistance (IDEA), <<http://www.idea.int/political-finance/index.cfm>>; “Women in national parliaments”, Inter-Parliamentary Union, December 2012, <<http://www.ipu.org/wmn-e/classif.htm>>.

În plus față de corelarea finanțării publice a partidelor cu egalitatea de gen pe listele de candidați, reformatorii partidelor politice pot face un pas înainte precizând destinația fondurilor publice. De ex., în Finlanda, legea prevede că: „Toate partidele parlamentare trebuie să utilizeze 12% din subvenția anuală acordată pentru finanțarea aripei/-elor partinice de femei”, în timp ce în Irlanda și Italia, cerința ca partidele politice să investească în promovarea participării femeilor este inclusă în prevederile privind finanțarea publică directă.¹⁵⁷ Secțiunea 18 din Legea Electorală din Irlanda prevede că „finanțarea primită se consideră a include, de asemenea, dispoziții cu privire la cheltuielile realizate de părțile competente în legătură cu promovarea participării femeilor și a tinerilor în activitatea politică”.¹⁵⁸

157 “Political Finance Database,” Institute for Democracy and Electoral Assistance (IDEA), <<http://www.idea.int/political-finance/question.cfm?id=281>>.

158 Ibid.

În cele din urmă, indiferent de dispozițiile în vigoare, liderii partidelor politice ar trebui să solicite desfășurarea cât mai corectă campaniei, inclusiv cu respectarea cerințelor de raportare financiară, atât în ceea ce ține de finanțarea partidelor, cât și a campaniei electorale. Pe termen lung, finanțarea transparentă și responsabilă a partidelor politice va contribui la apariția unor procese politice mai democratice și mai participative, de care beneficiază atât femeile, cât și bărbații.

Concluzie la Capitolul 3

Acest capitol a analizat diversele strategii și măsuri voluntare pe care partidele politice le pot adopta în scopul de a promova participarea politică a femeilor și ascensiunea acestora în cadrul diferitelor procese și structuri de partid. Pornind de la premiza că partidele politice reprezintă principalii „agenți de pază” ai participării politice, capitolul a examinat în detaliu diverse politici, procese, proceduri și practici de partid ce pot facilita sau împiedica ascensiunea femeilor pe scara politică, axându-se pe procesele de eliminare a discriminării directe și indirecte împotriva femeilor în cadrul regulamentelor interne de partid, precum și pe instituționalizarea egalității de gen în actele constitutive ale partidelor. De asemenea, capitolul a acordat atenție proceselor specifice precum recrutarea membrilor de partid, selecția candidaților, promovarea partidelor și alocarea resurselor de partid, analizând o serie de măsuri concrete pe care liderii de partid le pot institui pentru a susține egalitatea de gen în fiecare dintre procesele menționate. În final, capitolul a examinat strategiile electorale ale partidelor politice, precum și măsurile pe care acestea le pot lua pentru a promova egalitatea de gen în activitatea politică prin intermediul proceselor de guvernare. Următorul capitol va ilustra mai exact modul în care femeile pot sprijini pe cont propriu ascensiunea lor politică și cea a altor femei, precum și încuraja liderii partidelor politice și factorii de decizie să sprijine instituționalizarea egalității de gen în activitatea zilnică a partidelor.

